Pahe alas, hyve ylös

Koti-lehti Amerikan suomalaisten akkulturaation edistäjänä

Katja Johanna Ainasoja

Web Reports 46

Siirtolaisuusinstituutti
2009

Pahe alas, hyve ylös!

Koti-lehti Amerikan suomalaisten akkulturaation edistäjänä

TURUN YLIOPISTO
Kasvatustieteiden laitos
Pro gradu- tutkielma
Huhtikuu 2006
Katja Johanna Ainasoja

TURUN YLIOPISTO
Kasvatustieteiden laitos

AINASOJA, KATJA JOHANNA: Pahe alas, hyve ylös - Koti- lehti Amerikan suomalaisten akkulturaation edistäjänä
Pro-Gradu tutkielma, 91 s.
Kasvatustiede
Huhtikuu 2006

Koti- lehti ilmestyi 1920–luvun alussa Yhdysvalloissa. Lehteä julkaisi American Home Publishing Company, ja sen lukijakunta koostui pääasiallisesti Amerikan suomalaisista siirtolaisista. Lehti ilmestyi vain vuosien 1922– 1923 aikana, joten sen elinkaari oli varsin lyhyt monien siirtolaislehtien tapaan. Koti- lehti oli kaksikielinen ja pyrki aiheiltaan saavuttamaan niin suomalaiset, Amerikan suomalaiset kuin amerikkalaisetkin lukijoikseen

Koti–lehti mainosti itseään kasvatuksellisena kuukausijulkaisuna. Millaisia kasvatuksellisia välineitä Koti-lehti pyrki tarjoamaan siirtolaiskotien kasvattajille? Sisältyikö tähän kasvatuksellisuuteen painotuksia joko perheiden suomalaistamisen tai amerikkalaistamisen puolesta?

Koti- lehden kohdalla sen mainostama kasvatuksellisuus tarkoitti lähinnä kasvua Amerikan suomalaiseksi. Kasvatus oli yksilöön kohdistuvaa sivistyksellisyyden ja Amerikan suomalaisen hengen etsimistä. Lehden kasvatuksellisen tiedon luonnetta voisi luonnehtia myös valistukselliseksi. Amerikan suomalainen nainen oli lehden kirjoittajien kohteena usein, sillä naisen rooli äitinä ja kasvattajana koettiin merkittäväksi.

Yllättäväksi löydöksi voisi kutsua Amerikan suomalaisten lasten asemaa vanhempiensa amerikkalaistajana. Koti–lehti suorastaan valisti lapsien eri mahdollisuuksista toimia perheittensä amerikkalaistajina. Jos lapsia rohkaistiin vanhempiensa amerikkalaisuuteen kasvattajiksi, ei perheiden roolijako voinut olla tasapainoinen ja vanhemmat olivat eksyksissä amerikkalaistuneiden lastensa kanssa. Koti– lehti ei kuitenkaan tarjonnut konkreettisia kasvatusohjeita eikä vertaiskokemuksia muilta kasvattajilta. Hengen ravintoa ja sivistystä se puolestaan onnistui tarjoamaan sekä tukemaan Amerikan suomalaisia kasvussa siirtolaisen rooliin. Olivathan lehteen kirjoittavat siirtolaiset kuitenkin oman roolinsa, siirtolaisuuden, asiantuntijoita.

Avainsanat: Amerikan suomalainen siirtolaisuus, siirtolaiskulttuuri, akkulturaatio, assimilaatio, sopeutumisprosessit, siirtolaisperhe, amerikkalaistaminen (americanization), kasvatuksellisuus.

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO 1
2 KODIN KASVATUKSELLISUUDEN PUNAINEN LANKA 3
3 SIIRTOLAISTA VASTASSA KOKONAINEN YHTEISKUNTA 3
3.1 Yhdysvallat ensimmäisen maailmansodan päätyttyä 3
3.2 Amerikan lumous saapuu Suomeen 5
3.3 Tieto kulkee kylältä kotiin 6
3.4 Siirtolaisuuden syyt 7
3.5 Ken hyljää isänmaansa 9
4 SIIRTOLAISKANSAN TUNTOJEN TULKIT 11
4. 1 Amerikan suomalainen kirjallisuus, sanoma– ja aikakausilehdet 11
4.2 Koti– aikakausilehti, siirtolaiskansan kasvatuksellinen julkaisu 12
4.3 Koti jokaiseen Amerikan suomalaiseen kotiin! 15
4.4 Mitä kertoo lehden näytenumero? 18
5 KASVU UUDEN MAAN KANSALAISEKSI 21
5.1 Yhteiskunta ja muukalaisuus 21
5.2 Erilaiset sopeutumisprosessit 22
5.3 Vain muutaman taalarin tähden 25
5.4 ”Farmaamisessa” Amerikan suomalaisten tulevaisuus 26
6 SUOMALAISET LUMOAVASSA LÄNNESSÄ 28
6.1 Herra X saapuu saarelle 28
6.2 Etnisyyden ja etnisen ryhmän problematiikka 30
6.3 Suomalaisuus Koti- lehden näkökulmasta 32
7 AURA SYVÄÄN, AJATUS KORKEALLE 36
7.1 Yksilö– ja ryhmäidentiteetti 36
7.2 Sosiaalisen liikkuvuuden merkitys identiteettikehitykselle 37
7.3.1 Amerikan suomalaiset ja koulutusmyönteisyys 38
7.3.2Amerikan suomalaisten koulutusjärjestelmä 40
7.4.1 Järjestöaktiivisuus, Amerikan suomalaisen kulttuurin tärkeä elementti 41
7.4.2 Siirtolaisten yhdistykset 42
8 SIIRTOLAISEN HENGEN RAVINTOA 43
8.1 Poliittinen “harhakäyttäytyminen” 43

8.2.1 Amerikan suomalainen sosialismi ... 44

8.2.2 Sosialismi – sopiva harrastus? ... 46

8.3 Amerikan suomalaisten suhtautuminen juoppouden tahraan eli onko kapakoitsija ihminen? ... 47

8.4 Luterilainen perintö siirtolaisen matkassa ... 49

9 KOTI- TUO KAUNIS NIMI ... 51

9.1 Koti- lehden tarkastelua tutkimuskysymysten valossa ... 51

9.2 Taistelu siirtolaisten henkisen kasvun puolesta ... 52

9.3 Ajatuksia amerikkalaistamistyöstä ... 53

9.4 Amerikkalaisuus yhdistää meidät ... 54

9.5 Vapauden hinta ... 56

10 MINNE OVAT LAPSEMME JOUTUNEET? ... 59

10.1. Koti– kasvatuksellinen kuukausijulkaisu ... 59

10.2 Herää sinä sisar, vaimo ja tytär! ... 59

10.3 Kehitys, oppi ja järjen käyttö ... 61

10.4 Suomalaiset vanhemmat ja heidän amerikkalaiset lapsensa ... 64

10.5 Kasvatus amerikkalaisittain ... 65

10.6. Kasvatusvastuun uusi jako ... 66

10.7 Siirtolaisperhe ja ulkoinen todellisuus ... 68

11 KOTI- LEHDEN KOHTALO ... 73

11.1 Jokaisen Amerikan suomalaisen velvollisuus ... 73

11.2. Koti- lehden viimeinen numero ... 75

12 LOPUKSI ... 78

LÄHDEVIITTEET ... 81

LÄHDELUETTELO ... 90

1 JOHDANTO

Amerikan suomalainen siirtolaisuus on mielenkiintoinen vaihe kansamme historiassa. Suuren muuttoaallon aikaan 1800-luvun lopulta 1900-luvun alkuvuosikymmenille yksistään suomalaisia matkasi Amerikkaan 350 000. Valtamerialukset kuljettivat siirtolaisia kuin ”pelokkaita lampaita vanhasta maailmasta uuteen”, kuten eräässä matkakertomuksessa aihetta kuvaillaan. Suomalaiset astuivat valtamerialuksiin vain tarpeellinen mukanaan pieneen matkalaukkuun pakattuna. Jo itsessään matka toiselle mantereelle oli koettelemus niin henkisesti kuin fyysisestikin. Tämä kaksiviikkoinen merimatka teki tuhansien haaveista totta, mutta saattoi myös uuvuttaa seurueiden heikoimmat niin etteivät he koskaan astuneet päätesatamiin. Matka yhdisti siirtolaiset ja oli kokemuksena niin sykähdyttävä, että sitä muisteltiin vielä vanhoilla päivilläkin.

Suomalaisen siirtolaisuuden historia on kertomus menestyksen ja menetysten, kovan työn ja yritteliäisyyden voimasta. On mielenkiintoista havaita, että kansaamme liitetty sisukkuus ja sitkeys ovat todistettavasti saaneet suuria aikaan pienen ihmisen arjessa. Ilman näitä ominaisuuksia ei uusi alku vieraalla maalla olisi välttämättä onnistunut. Amerikan kullalla päällystetty raitti oli paljon muutakin kuin makeaa elämää. Sopeutuminen yksilönä ja perheenä sekä uuden sukupolven kasvattaminen vieraalla maalla saattoivat siirtolaiset uudenlaisten haasteiden ja kysymysten äärelle. Millaisia kasvattajia suomalaiset olivat amerikkalaisessa yhteiskunnassa? Millä keinoin siirtolaisperhe yleensä selvisi vaativasta tehtävästään? Pyrittiinkö siirtolaisia amerikkalaistamaan ?

Tutkimusmateriaaliksi valitsin Koti- lehden, joka oli ainoa siirtolaisten keskuudessa julkaistu, kasvatuksellinen aikakausilehti. Sanoma– ja aikakausilehtien luoma ajankuva on itsessään mielenkiintoinen ja todellinen vaihtoehto eri tutkimustavoille. Sanoma- ja aikakausilehdet tarjoavat tietoa aikakauden arvomaailmasta ja ihmisten arjesta, jos saatavilla ei ole esimerkiksi haastattelumateriaalia.

Siirtolaisperheet ja heidän arkiset ongelmansa eivät ole siirtolaisuuden tutkituimpia aiheita ja kieltämättä aihetta koskevaa materiaalia on niukasti saatavilla. Perhe itsessään tarjoaisi aiheelle monta tarkastelukulmaa, kuten esimerkiksi siirtolaislasten koulutuksen ja amerikkalaisen koulujärjestelmän suhtautumisen suomalaislapsiin, lasten vapaa-ajanviettomahdollisuudet, naisen roolin ja perheen sosiaalisen verkoston muotoutumisen. Ajankohtaisia aiheita suomalaisessakin yhteiskunnassa ovat juurettomuus ja sosiaalisen verkoston puuttumisen vaikutukset perheen arkeen. Osaammeko nähdä yhteiskunnassamme syrjäytymisen ja juurettomuuden aikaansaamia

uhkia? Entä mikä ratkaisuksi ? Jo sata vuotta sitten siirtolaiset suhtautuivat ongelmaan vakavasti sillä juurettomuuden katsottiin vaikuttavan fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin.

Asetan tutkimuksen taustalle pienen katsauksen Yhdysvaltain tilanteesta vuosisatojen välisenä aikana ja 1920– luvulla. Millaiset olivat ”vapauden maan” todelliset puitteet ja kehykset, joihin siirtolainen saapui? Millaisen elintason Yhdysvallat todellisuudessa pystyi tarjoamaan? Maan poliittista ilmapiiriä on syytä tarkastella, sillä se oli merkittävä amerikkalaisten asenteiden muokkaaja. Mitkä tekijät saivat suomalaisen lähtemään kotimaastaan ja millainen oli tyypillinen siirtolainen? Miten siirtolaiset sijoittuivat uuteen maahan ja mistä heidän elämänsä koostui uudella mantereella? Tässä kohdin tulee tilaisuus käsitellä siirtolaisuuskulttuuria, joka oli merkittävä ja vireä elementti 20-luvun siirtolaisuudessa. Siirtolaisten arjen lisäksi tarkastelen sosiaalisen identiteetin ja ryhmädynamiikan muotoja sekä erilaisia sopeutumisprosesseja. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole teoretisoida tutkimusta erilaisten sopeutumisprosessien ja siihen liittyvien yksilö– ja ryhmäpsykologisin yksityiskohdin. Tutkimuksen pääpainon tulisi säilyä aikakauden kasvatuksellisissa keskusteluissa, joita Koti– lehti mahdollisesti tarjosi.

Millaista oli Amerikan suomalainen siirtolaisuus ja miten tätä uutta Suomen heimoa pyrittiin ohjaamaan ja kasvattamaan Koti- lehden osalta? Millaisen kasvatushistoriallisen ”jäljen” pieni ja urhea Koti- lehti onnistui jättämään Amerikan suomalaisen siirtolaisuuden historiaan?

2 KODIN KASVATUKSELLISUUDEN PUNAINEN LANKA

Tutkimuksen tehtävänä on tarkastella Koti- aikakausilehden osuutta Amerikan suomalaisten akkulturaation edistäjänä lehden ilmestymisen aikaan. Akkulturaatiota edistävät tekijät voisivat olla ne kasvatukselliset aiheet , joiden johdosta lehteä mainostettiin kasvatuksellisena julkaisuna. Lisämerkityksen lehden tutkimiselle antaa sen tuoreus tutkimusmateriaalina. Lehteä ei ole aiemmin tutkittu näin laajalti eikä siitä ilmene lainauksia siirtolaiskirjallisuudessa ja tutkimuksissa lukuunottamatta yhtä mainintaa (John Wargelin.1924, Americanization of the Finns).

Lehti tarjoaa ainutlaatuista tietoa Amerikan suomalaisten perheiden arjesta sen problematiikan tasolla. Siirtolaisperheen vanhemmilla oli huoli toisen polven siirtolaisten katoamisesta uuden yhteiskunnan pyörteisiin. Lapset tuntuivat amerikkalaistuvan niin nopeaa tahtia, etteivät vanhemmat voineet pysyä perässä lastensa kiivastahtisessa amerikkalaistumisessa. Tekivätkö vanhemmat mielestään oikein salliessaan lastensa ja kotiensa amerikkalaistumisen? Löytyikö tasapaino suomalaisuuden ja amerikkalaisuuden vaalimiselle siirtolaisperheissä?

3 SIIRTOLAISTA VASTASSA KOKONAINEN YHTEISKUNTA

3.1 Yhdysvallat ensimmäisen maailmansodan päätyttyä

1920–luku oli nk. kultainen vuosikymmen Yhdysvalloissa. Vuosikymmen oli hyvinvoinnin voimakkaan kasvun aikaa, vaikka maasta löytyikin kurjuutta ja köyhyyttä runsain määrin. Nousukauden huumasta saivat nauttia lähinnä koulutetut ja järjestäytyneet ihmiset, jotka kykenivät ajamaan omia etujaan. Tämä tarkoittaa sitä, että Yhdysvaltain 106 miljoonaisesta väestöstä todellisuudessa vain 5–10 % sai nauttia tämän vuosikymmenen nousun hedelmistä. Sotavuodet aiheuttivat nopean väestön kasvun ja voimakkaan kysynnän nousun niin rakennus- kuin kulutustarviketeollisuudessa. Teollisuus tarvitsi nyt teknologista kehitystä, mutta myös työvoimaa. Työvoiman lisääntymisen myötä kasvoi myös asuntojen tarve. 1920–luvusta tulikin teollisuuden ja teknologian nousun lisäksi rakentamisen nousukausi. Maan sisäinen muuttoaalto kulki maaseudulta kaupunkeihin, ja 1920–luvulla amerikkalaisista 54% asui kaupungeissa. Kaupunkien laajeneminen toi uudenlaiset liikennejärjestelyt. Juna ja raitiovaunuliikenne mahdollistivat esikaupungeissa

asumisen. Rakennusarkkitehtuuri koki mullistuksia korkealuokkaisen teräksen tullessa rakennusmateriaaliksi.[1]

Yhdysvallat pystyi tarjoamaan hedelmällistä maaperää viljelyksiin, koskemattomia metsähehtaareja ja maaperän luonnonrikkauksia teollisuuden käyttöön. Euroopassa 1800–luvulla teollisuus vaurastui ja laajeni, mutta samalla myös väestö kasvoi ennätyksellisesti. Yhdysvalloilla puolestaan ainoa teollisuuden kasvun ja maan vaurastumisen este oli työvoimapula. Kuin tilauksesta työvoimaa alkoi virrata Euroopasta ja myös Suomesta. Eurooppalaista työvoimaa riitti omiin, mutta myös muiden tarpeisiin. Suomi ei kyennyt tarjoamaan yhtä takuuvarmasti töitä ja houkuttelevia tienestejä Yhdysvaltain tavoin. Myöskin viljeltävän maan määrä oli rajallinen eikä teollisuuskaan kasvanut väestönkasvun myötä riittävästi. Edellä mainittujen yleismaailmallisten seikkojen lisäksi matkustamisen helpottuminen ja monipuolistuminen sekä lainsäädännöllisesti vapaa suhtautuminen siirtolaisuuteen olivat lähtöä puoltavia tekijöitä.[2]

Vaurauteen johtavalla tiellä oli ollut paljon onnekkaita yhteensattumia, jotka tukivat Yhdysvaltain vaurautta ja johtoasemaa. Teollisuuden kasvu edesauttoi arvopaperimarkkinoiden nopeaa kehitystä, joka jatkui aina vuodesta 1924 vuoteen 1929, mikä onkin pisin kasvukausi Yhdysvaltain historiassa. Tästä ajasta William Miller (1969) arvelee Yhdysvalloille jääneen virheellisen maineen mahtimaana, joka omistaa rahaa takovan ”ikiliikkujakoneiston”. Koko mantereen kattavan rautatieverkoston rakentaminen tuki merkittävästi Yhdysvaltain kohoamista maailman johtavaksi teollisuusmaaksi. 1920–luvulla liikemaailma kulki myötätuulessa. Tämän mahdollistivat menestyvä teollisuus ja riittävä työvoima sen tarpeisiin. Yritysmaailmassa pääomien liikuttelu ulkomaisista lähteistä kotimaan hankkeisiin helpottui, ja uudenlaisen yhtiömuodon käyttö vapautti yksilöomistajat liiasta vastuusta suojaten yritysten omistajien henkilökohtaiset omaisuudet. Tällöin yritysten epäonnistuessa omistajien omaisuus säilyi ja valta-asema pysyi samoilla henkilöillä. Sisällissodan ajaksi hautautuneet keksinnöt näkivät päivänvalon ja tiede oli osaltaan nostamassa teollisuuden kiihtyvää tuotantonopeutta. Sähkö valjastettiin teollisuuden käyttöön, ja vuonna 1929 teollisuuden koneista 70 % toimi sähköllä. Sähköistyminen muutti amerikkalaisten kotienkin arkea radion, pesukoneen, levysoittimen ja pölyimurin muodossa. Millerin mukaan juuri 1920–luvun nousukauden aikaan yläluokan pyrkimykset pysyä ”naapurin tasolla” kaikessa, jättivät amerikkalaiseen elämätapaan pysyvästi tavan materialistiseen kilvoitteluun.[3]

3.2 Amerikan lumous saapuu Suomeen

Suuren siirtolaismuuttoaallon aika sijoittuu vuosille 1870– 1929. Tuolloin yksistään Yhdysvaltoihin muutti noin 37 miljoonaa ja Kanadaan noin viisi miljoonaa siirtolaista. Tuona aikana suomalaisia Amerikkaan matkasi noin 350 000. Siirtolaisuuden huippuvuosi oli vuonna 1902, jolloin suomalaisia lähti siirtolaismatkalle jopa 23 000. Pohjois-Suomen osuus siirtolaisuudessa on ollut merkittävä vuosina 1870–1914, jolloin Vaasan läänistä tuli 52 % siirtolaisista ja kolmannes kaikista Suomesta lähteneistä Etelä-Pohjanmaan alueilta.

Jos liikutaan ääripäästä toiseen, kaikista hiljaisinta siirtolaisuuden osalta on ollut Kuopion, Hämeen, Mikkelin lääneissä. Siirtolaisuus onkin usein liitetty pohjalaisiin ja ilmiötä on jopa yritetty perustella pohjalaisella kansanluonteella. Erään tulkinnan mukaan Pohjois-Suomen talouselämä ja työllisyys joutuivat laskusuhdanteeseen purjelaivakauden hiivuttua 1800–luvun puolessa välissä. Pohjanmaan kulta, terva, menetti kysyntänsä purjelaivojen vähennyttyä.[1]

1900-lukua voitaisiin kutsua ”herääväksi” vuosisadaksi, jolloin suomalainenkin kansakunta ikään kuin heräsi havaitsemaan ympäröivää maailmaa ja sen ihmeitä. Vuosisadan vaihtuminen on arvatenkin aina saanut ihmisissä aikaan pelon sekaisia jännityksen tuntemuksia. Uusi vuosisata merkitsi harppausta tuntemattomaan, eikä menneeseen ollut enää paluuta. Lääketieteen uuden keksinnöt toivat turvaa ja helpotusta kulkutautien koettelemalle kansalle. Teollisuuden ja maatalouden asteittainen koneellistuminen loivat uutta uskoa ihmisen saavutuksiin ja kykeneväisyyteen. Matkustaja– ja tietoliikenteen kehittyminen lisäsivät Euroopan ja Amerikan vuorovaikutusta. Viestit ihmeellisestä Amerikan Yhdysvalloista kantautuivat pohjolan perukoille ja saivat monen nuoren miehen ja naisen mielikuvituksen laukkaamaan. Suomalaisten kuva amerikkalaisesta yhteiskunnasta alkoi hahmottua yksityiskohtaisemmin uuden ja ”tuoreemman” tiedon johdosta esimerkiksi sanomalehtien kautta.[2] ”*Amerikan suuruus ja mahti on kokonaan Euroopasta tulleiden siirtolaisten ja heidän jälkeläistensä luomaa*”[3], totesi Akseli Järnefelt. Hän oli vuosikymmenien ajan seurannut siirtolaisliikettä toimien muun muassa Amerikassa lehtimiehenä. Vaikka Amerikan lumous olikin ollut vain huumaa, siirtolaisuustilastot puhuvat realismin kieltä. Siirtolaisuudesta tuli muoti-ilmiö, eikä turhaan puhuttu ”Amerikan kuumeesta”, joka ei hellittänyt ennen kuin laiva irtosi satamasta.

3.3 Tieto kulkee kylältä kotiin

Tärkeimpinä tiedonvälityskanavina voidaan pitää kirjallisuutta, sanomalehdistöä ja siirtolaisten kotimaahan lähettämiä siirtolaiskirjeitä. Nämä kanavat toimivat nimenomaan siten, että myös keski- ja alempi luokka saivat tietoa amerikkalaisesta yhteiskunnasta. Amerikassa Suomi tunnettiin ennen itsenäistymistään lähinnä emämaansa Venäjän ansiosta. Myöhemmin suomalaiset saivat amerikkalaisten ihailun ja kunnioituksen osakseen sortokauden koitoksista, joista Suomen selviytyminen oli sankaritaru sinänsä. Pieni ja urhea Suomi oli käyttäytynyt tavalla, jota amerikkalaiset ihailivat; tarmokkaasti, itseään säästämättä, oikeudenmukaisuuden ja demokratian puolesta.

Siirtolaisuuden myötä Suomessa heräsi kiinnostus ”uuteen Suomen heimoon”, Amerikan suomalaisiin ja heidän siirtolaiskulttuuriin. Sivistyneistölle siirtolaisuudesta ja Amerikan suomalaisesta kulttuurista tuli uusi puheenaihe ja mielenkiinnon kohde. Suomessa keskiluokka pääsi nauttimaan yläluokan tavoin amerikkalaisen populaarikulttuurin hedelmistä kuten elokuvista ja musiikista. Heille amerikkalaisuus saattoi merkitä vapaa- ajan kuluttamiseen tarkoitettuja keksintöjä ja materialistisuutta. Köyhimmälle maaseudun väestölle tarjoutui mahdollisuus uuteen tietoon kirjallisuuden ja ennen kaikkea siirtolaiskirjeiden kautta. Suomessa julkaistiin amerikkalaista käännöskirjallisuutta, ja vuosisadan vaihteeseen mennessä käännöskirjallisuuden määrä oli noussut 1500 kappaleesta aina 47 000 kappaleeseen. Suosituimpia käännöskirjailijoita olivat Jack London, Mark Twain, Upton Sinclair ja James Fenimore Cooper.[1]

Siirtolaisuutta ja valtameren takaisia laivamatkoja mainostettiin, mutta suorimman ”reitin” löysivät siirtolaisten kirjeet. Näin kirjoitti nimimerkki O.P. 24.2.1870 Minnesotasta sukulaisilleen:

> *”Tämä uusi maailma on se jaloin paikka koko maailmassa, joka kantaa suloisinta ja hellintä äitini nimeä ja on synnyttänyt sen ylimyksiltä vihatun, mutta kansalta rakastetun wapauwen. Tämä onnen-lapsi on Pohjois- Amerikan yhdyswaltakunta….”* [2]

Siirtolaiskirjeet ovat saattaneet antaa turhankin ihanteellisen kuvan uuden maan mahdollisuuksista. Ehkä kotiväkeä ei haluttu huolestuttaa ongelmilla ja pettymyksillä, joita siirtolainen luonnollisesti joutui kohtaamaan. Onnistuiko Amerikan suomalainen Adam Onkamo nostattamaan Amerikan kuumetta veljessään vuonna 1868 kirjoittamalla kirjeellään?

> *”Nyt lopetan tämän puheeni ja alan juttelemaan sinulle toista asiaa.– Minun tarkoitukseni pääasia täällä kerralla on, että weljellisesti kaikella rehellisyydellä*

> *antaa sinulle tietoa tämän maan elosta ja olosta, ja nyt, weljeni rakas! Nyt tahdon kutsua sinua tulemaan tänne asumaan, elämään ja kuolemaan. Jätä weljeni! syntymämaas ja tule tänne…Jos sinulla on kuinka hywä elämä siellä, niin täällä on wielä parempi."* [3]

Uskoiko veli Adamin puhetta ja jätti syntymämaansa? Adam antoi hyvin tarkan selvityksen matkan eri vaiheista ja kustannuksista, mikä saattoi olla aika tyypillinen "houkutuskirjeen" sisältö. Tarkka tieto matkan kokeneelta saattoi antaa luottamusta lähteä matkaan. Kaikista tärkeintä taisi olla kuitenkin tietoisuus siitä, että joku on vastassa suuren maailman laidalla.

3.4 Siirtolaisuuden syyt

Suomalainen siirtolaisuus oli miesvaltaista. Alasen (1910) mukaan uutiset Amerikan ihmeistä vaikuttivat Pohjanmaan miehiin "lumoavasti". Tästä lumoutumisesta seurasi arvatenkin Amerikan kuume, joka ei monenkaan kohdalla laskenut, ennen kuin laiva irtosi satamasta. Naisilla lähdön syyt saattoivat olla erilaisia miesten syihin verrattuna. Alasen mukaan naiset saattoivat matkustaa Amerikkaan varsin romanttisissa mietteissä. Mielessä saattoi häämöttää avioliitto amerikkalaisittain ja mukava elämä pukuineen ja hattuineen! Ainakin Etelä-Pohjanmaalla vanhaksi piiaksi jääminen oli häpeä. Vanhoista piioista puhuttiin että "se ei ole saanut ketään miehekseen". Jo tällainen sosiaalinen paine saattoi ajaa neitoja Amerikkaan sulhasta etsimään. Tämä ei tietenkään ollut ainoa syy, sillä myös naiset halusivat parantaa elintasoaan, saada töitä ja ansaita rahaa. Tyypillisiä naisten aloja olivat erilaiset palvelusväen tehtävät ja tehdastyö. Mielikuvaa naisen asemasta kuvaa hyvin Etelä- Pohjanmaalta tuleva sananparsi, jonka mukaan Amerikka oli helvetti miehelle mutta taivas naiselle. Etelä-Pohjanmaan naiset tuumailivatkin seuraavasti:

> *"Kuka sitä wiitsii nawetoissa ja lantatunkioilla hääriä, kun Amerikassa saa olla hienona naisena komeissa sisähuoneissa, ja kukapa täällä wiitsii silakkaa ja piimää syödä, kun sinne woille ja wehnäselle pääsee."* [1]

Ei liene sattumaa, että vielä nykyisinkin vanhempi sukupolvi muistaa Amerikan paketit, joissa oli helminauhoja ja hienoja leninkejä. Tai siirtolaisten lähettämät valokuvat, joissa miehillä oli hatut, kelloliivit kultakelloineen ja kävelykepit. Tai naisten silkkileningit ja upeat Amerikan hatut ja pitsiset päivänvarjot… Näiltä osin Amerikka taisi olla varsinainen "hepenetaivas" naiselle ja miksei miehellekin. Valokuvat ja pienet lahjat kotiin jääneille kertoivat siitä hyvästä, mitä uusi maa oli onnistunut tarjoamaan. Varmasti jokaisen siirtolaisen pyrkimys oli menestyä ja olla onnellinen ankeista oloista ja koti-ikävästään huolimatta. Arkinen totuus monenkin siirtolaisen kohdalla merkitsi

kovaa työtä ja uhrauksia, joita oman paikan löytäminen ja jonkinlaisen elintason aikaansaaminen edellyttivät.

Suomen katovuodet saivat monet torpparit ja tilattomat vakuuttumaan siitä, ettei seuraavaa katovuotta kannattanut jäädä odottamaan. Talvella tältä väestönosalta puuttuivat ”tienestit” kokonaan ja talven velat tulisi maksaa kesän tuloista. Elämä oli kurjuuden kehää, josta ulospääsy oli vaikeaa. Haaveilu ja valoisan tulevaisuuden odottelu eivät tuoneet ruokaa pöytään. Siirtolaisuus tarjosi mahdollisuuden, johon moni tarttui onnekseen tai onnettomuudekseen.

Suomen kansa koki siirtolaisuuden useimmiten työvoiman menetyksenä, väkiluvun laskuna, mutta myös jumalallisena syntinä, jota verrattiin jopa oman äitinsä hylkäämiseen. *”Köyhäst´ äidistään ken luopuu, pettureist ´on ilkein”*, näin sanailtiin vuonna 1899.[2]

Kuitenkin totuus oli se, ettei Suomi voinut tarjota samanlaisia mahdollisuuksia Amerikan tavoin. Tämän totuuden edessä monet asiaan perehtyneet kyllä nöyrtyivät ja suhtautuivat ymmärryksellä lähtijöihin.

Siirtolaisuuden syistä yleisin oli mahdollisuus tienata dollareita lyhyessäkin ajassa. Siirtolaisuudesta saattoi muodostua ainoa vaihtoehto velkaantuneelle pientilalliselle tai talon vanhimmalle pojalle, joka tahtoi lunastaa perintötilan itselleen. Talottomaksi jätetyt muut perheen jäsenet saattoivat nähdä oman tilaisuutensa päästä tilallisiksi ja koota omaisuutensa Amerikassa.

> *”En mitenkään tahtoisi perhettäni jättää ja matkalle lähteä, mutta kun welka ei ollenkaan wähene, waan tahtoo kasvaa. Olen yrittänyt siitä päästä täällä, mutta suurimmalla säästäväisyydelläkään en ole sitä voinut tehdä. Yritän mennä Amerikkaan, jos saisi siellä niin paljo kokoon, että welkani woisin maksaa.”* [3]

Näin tilitti pikkutilan isäntä vuoden 1910 julkaistussa ”Siirtolaisemme ja Kotimaa” lehtisessä.

Aina löytyi niitäkin lähtijöiden joukosta, joilla lähdön syyt eivät liittyneet parempiin palkkoihin tai muuhun materiaan. Seikkailunhalu ja halu nähdä maailmaa ajoivat liikkeelle. He olivat vain kyllästyneet isän ja äidin määräysvaltaan ja lähtivät vapaampiin maisemiin. Akseli Järnefelt (1899) mainitsee ”Amerikkaan!”– julkaisussaan myös suuttumuksen virkamiehiin ja kaikenlaiseen tarkkailuun ajaneen kiivaimpia yksilöitä jopa Amerikkaan asti! Vapaus tässä kohdin merkitsi vapautta valtion kirkosta, kirkonmiehistä, virkamiehistä ja sääty-yhteiskunnasta. Siirtolaiseksi aikova näki Suomessa varmasti niin paljon ahdistavaa ja huonoa, kuin vain itse halusi. Arkipäivän esteet olivat Järnefeltin mukaan voitettavissa, sillä kaikki oli kiinni vain näkökulmasta

ja asenteesta. *”Kuta kehittymättömämpi ihminen on, sitä kierompi käsitys hänellä on tuosta vapaudesta”*, totesi Järnefelt koruttomasti.[4]

3.5 Ken hyljää isänmaansa

Siirtolaiseksi lähtijä sai vaihtelevasti sympatiaa osakseen kotimaassaan. Kirkonmiehet, kirjailijat ja yleinen sana olivat paikoitellen siirtolaisuutta vastaan. Akseli Järnefelt (1899) valisti ja varoitteli suomalaisia ”Amerikkaan”– nimisessä valistuslehtisessään, joka julkaistiin vuonna 1899. Tämän tyyppisiä julkaisuja, joissa annettiin ”tietoa” siirtolaisuudesta, saattoi liikkua paljonkin Amerikan kuumeen aikoihin.

Jo aiemminkin mainittu siirtolaisuuden tuntija Akseli Järnefelt (1899) pyrki valistamaan suomalaisia monesta näkökulmasta katsottuna, ja onnistuikin suhtautumaan suhteellisen rauhallisesti siirtolaisuuden hyviin ja huonoihin puoliin. 1800- lopun ja uuden vuosisadan alun kirjallisuus saattoi muutoin suhtautua varsin tulisesti siirtolaisuus-aiheeseen.

Järnefelt totesi suomalaisten olevan hyvin isänmaallista kansaa vaikkakin isänmaallisuus olisi vain ”henkinen käsite”, eikä se periaatteessa estäisi siirtymästä toiseen maahan väliaikaisesti. Mutta vain väliaikaisesti! Isänmaallisuutta ja siirtolaisuutta olisi siis ihan turha sekoittaa keskenään . Täysin tuomittavaa Järnefeltin mukaan on siirtolaisuus, jossa aikomuksena ei olekaan palata kotimaahan, vaan lähtöä edeltää jo päätös Amerikkaan jäämisestä. Suomalaisia kehotettiin ajattelemaan vaikeuksien ylitse ja suuntaamaan katse kohti valoisampaa tulevaisuutta. Sen hetkinen kurjuus saattoi yhtä hyvin olla vain ohimenevää. *”Kun paranet tuosta kuumeesta, tuosta synkkämielisyyden haureesta, näet todella päiwänwalon pilkistävän pilwien lomasta”*[1], sanaili Akseli Järnefelt

Yrjö Alanen (1910) varoitteli siirtolaisuuden hyvistä ja huonoista puolista. Hänen mukaansa valitettavaa oli se, että nämä huonot puolet kyllä kumoavat kaiken sen hyvän, mitä siirtolaisuudesta voisi seurata kansallemme.

> *”Luonnollinen asia se onkin, sillä joutuwathan kansalaisemme ainakin näkemään, waikka eiwät kieltä ymmärtäisikään, vilkasluontoisempien ja reippaampien kansain esiintymistä, ja se tietysti tarttuu aina jossain määrin heihin. Hekin saawat hiukan enemmän elohopeata jäseniinsä ja käyttäytyvät paljon vilkkaammin kuin Amerikkaan mennessään.”* [2]

Erityisen ärsyyntyneeksi Alasen saivat ne naiset, jotka olivat siirtolaisiksi lähteneet ja tulivat käymään kotimaassaan. Se oli varsinaista Amerikan olojen *”korkiaweisuuta!”* Eivät naiset osanneet ottaa siirtolaisuudesta mitään opikseen kuten miehet, jotka oppivat ottamaan vastuuta elintasonsa rakentamisesta ja kovasta työtahdista. *”Kun näkee ensi*

kerran tuommoisen Amerikasta tuleen oikein pyntätyn naisen, ei woi olla hymyilemättä inhimilliselle turhamaisuudelle. Se muistuttaa todella kirjavaa papukaijaa.” [3]

4 SIIRTOLAISKANSAN TUNTOJEN TULKIT

4. 1 Amerikan suomalainen kirjallisuus, sanoma– ja aikakausilehdet

Sanomalehdistön merkitys oli suuri, sillä se toimi tulkkina ja oppaana siirtolaisen ja uuden maan välillä. Esimerkiksi New Yorkin Uutiset ilmoitti yhdeksi tavoitteistaan auttaa siirtolaisia sopeutumaan uuteen maahan tukemalla kansallista identiteettiä.[1] Alkuvuosinaan siirtolainen saattoi kaivata uutisia Suomesta, mutta kiinnostus hiipui vähitellen. Vaikka siirtolaisia kuinka kehotettiin opettelemaan englannin kieltä, ei tarve suomenkieliseen kirjallisuuteen hävinnyt mihinkään. Kuitenkin suuntaus oli siirtyä mitä pikimmiten englanninkieliseen kirjallisuuteen.

> *”Se puutteellinen ja vaillinainen suomenkielinen kirjallisuus, jonka me täällä Amerikassa saamme lukeaksemme ei enää voi tyydyttää sivistyneen kansan jäsenen tietopuolisia vaatimuksia. Meidän on opittava maan kieli, jos tahdomme tehdä osamme kansalaisina ja maan asukkaina.”* [2]

Suomenkielistä kirjallisuutta kyllä julkaistiin Amerikassa, mutta sen hinnoittelu ei ollut ”maan tapojen mukaista”.

> *”Suomen kirjallisuuden levittämisessä tässä maassa on huomattavissa "gulasheerauksen” piirteitä, kuten monien muun tavaran käsittelyssä. Kirja, joka oikeasti maksaa 10 senttiä, myydään useassa tapauksessa meille dollarilla…tämä Suomen kirjojen hinnoittelu ei lopullisesti tule vaikuttamaan hyvää suomalaisuuden hyväksi tässä maassa.”* [3]

Kirjallisuutta julkaistiin kalentereista aapisiin ja kaunokirjallisuuden tuotteisiin. Erilainen opaskirjallisuus tuli ajankohtaiseksi jo kotimaassa siirtolaisuutta suunnittelevalle. Lähtöä suunnitteleva saattoi rakennella mielessään kirjallisuuden kautta mielikuvia tulevasta roolistaan siirtolaisena. Kaunokirjallisuus, runot ja laulut olivat hyvä kanava tuoda julki omia aatteitaan ja ajatuksiaan.

Suomalaisten lukuinnostus tuki käsitystä suomalaisten koulutusmyönteisyydestä. ”*Futher evidence of educational aspirations is furnished by the extent of the Finnish press in the United States.”* Näin asialle tunnustusta antoi professori Eugene Van Cleef. Vuonna 1918 hän oli arvioinut suomalaisia sanomalehtiä olleen lukumäärällisesti noin 29, joista 7 oli sosialistilehtiä, yksi sosialistijulkaisu ja loput liberaalin idealismin julkaisuja.[4] Wargelinin (1972) näkemyksen mukaan tähän lukujen epätasapainoon on syynä se, että suomalaisten siirtolaisten sosialistiaines saapui Amerikkaan vasta 1900–luvulta alkaen. 1800- luvun puolella saapuneilla siirtolaisilla oli sen verran vahva kielitaito, että he pystyivät seuraamaan maan paikallista lehdistöä. Liberaaliin

lehdistöön puolestaan kuuluivat uskonnolliset ja itsenäiset julkaisut.[5] Mahdollisesti Koti- aikakausilehti kuului itsenäisiin julkaisuihin.

Ensimmäisen Amerikan suomalainen sanomalehti, ”Amerikan Suomalainen Lehti”, perustettiin vuonna 1876. Sen elinkaari jäi varsin lyhyeksi kannattamattomuuden vuoksi. Tilaajia lehdelle kertyi 300 ja numeroita ehdittiin julkaista 12 kappaletta. Vuonna 1878 perustettiin ”Sven Dufva”, joka 3 vuotta perustamisen jälkeen lakkautettiin kannatuksen puutteen johdosta. 1920- luvulla Yhdysvalloissa suomalaisia oli 149 824. Menestyneimpien lehtien tilaajamäärät kohosivat 1910 ja 1920- luvuilla 10 000 tilaajaan. Sosialistilehdistä Työmiehen levikki oli 15 500 ja ei- sosialistisista lehdistä New Yorkin Uutisilla oli noin 10 000 tilaajaa vuonna 1929.[6] Sanomalehtien ilmestymisen ehtona oli tarpeeksi laaja levikki. Jos tutkimuskohteeni Koti-aikakausilehden levikki olisi yltänyt yli 10 000 tilaajaan, olisi se tuonut mukanaan tilaajille etuuksia ja mahdollisesti pidentänyt sen elinkaarta. Vuosikerran hintaa olisi pudotettu 3 dollarista 2 dollariin ja kuukausijulkaisusta olisi muutettu viikkojulkaisuksi.

4.2 Koti– aikakausilehti, siirtolaiskansan kasvatuksellinen julkaisu

Vuonna 1922 ilmestyi Kodin näytenumero Duluthissa, Minnesotassa. Se suuntasi sanomansa suomalaissyntyisille siirtolaisperheen vanhemmille ja heidän lapsilleen. Koti– lehden mukaan todennäköisempää oli ettei toinen siirtolaispolvi tarttuisi uusiin lehtiin ja kirjallisuuteen ilman vanhempiensa esimerkkiä. ”*Ostamme, tilaamme ja luemme mielellämme tämän maan suurimpia ja parhaimpia lehtiä ja aikakausikirjoja ja meidän lapsemme hankkivat niitä ellemme itse niitä ole halukkaita hankkimaan.*” [1]

Koti merkitsi siirtolaiselle palasta isänmaata jalkojen alla.

> *”Ei siis aika eikä matka haihduta mielestä kodin kaipuuta, päinvastoin lisää sitä. Niin kauniisti kuin kirjailijat ovatkin kodista kirjoittaneet ja runoilijat vielä kauniimmin laulaneet, ei sitä tehdä kauniilla sanoilla vaan sinä lukijani itse. Samoin sinä, Koti-lehti, teet itsellesi kodin, kun muistat oman nimesi ja sen mitä siihen sanaan sisältyy. Älä koskaan päästä mitään ala-arvoista sisällesi. Häiritsemään kodin pyhyyttä ja onnea. Silloin voit seistä voitokkaana ulkopuolista häiritsijää vastaan.”* [2]

Näin juhlallisesti puhui Toivo Aartila kodin merkityksestä Koti-lehden toukokuun numerossa vuonna 1922.

Lehden peruspyrkimys oli ”puolustaa hyvää ja vastustaa pahaa.” Tärkeää olisi tukea niitä toimia, jotka puolustivat kotia ja yhteiskuntaa. Tärkeäksi koettiin pyrkimys lähentää suomalaisten vanhempien ja heidän Amerikassa syntyneiden lastensa välejä: *”Tahdomme yhä uudelleen ja uudelleen vastata vanhempien kysymykseen minne ovat*

lapsemme joutuneet?”, luvattiin toimituksen pääkirjoituksessa lehden näytenumerossa. Lehden tulevasta tarjonnasta toimitus kommentoi, että he olivat

> *”sitoutuneet antamaan palstoillamme tilaa erilaisille yhteiskunnallisille, teollisuutta, kauppaa, tieteitä, taiteita, uskontoa, ja yleensä sivistyselämää käsitteleville kysymyksille. Liikemies, farmari, työmies, nainen, oppinut ja oppimaton Amerikan suomalainen tulee saamaan tilaisuuden sanoa sanottavansa Kodin palstoilla, jos kirjoitus on kirjoitettu yleistä hyvää tarkoittavassa äänilajissa.”* [3]

Sata suomalais-amerikkalaista liikemiestä, farmaria ja korkeammin koulutettua siirtolaista sitoutui kannattamaan taloudellisesti uutta lehteä. Lehden julkaisijana toimi The American Home Publishing Company. Yhtiöstä on ollut suhteellisen niukasti tietoja saatavilla, jos sitä vertaa muihin kustantamoihin. Lehti painettiin Suomalais-Luterilaisen Kustannusliikkeen Kirjapainossa Hancockissa, Michiganissa. Kirjapaino oli alansa suurin suomalainen kustannusliike, joka omisti viisi sanomalehteä ja julkaisi myös kirjallisuutta. Kirjapaino oli perustettu vuosisadan

vaihteessa vuonna 1889.[4]

Kuva 1 Koti– lehden näytenumeron kansi vuodelta 1922

Lehden idean isäksi mainitaan Jussi Hinkkanen, joka oli toinen lehden päätoimittajista. Kolme vuotta ennen lehden perustamista Hinkkanen oli kysellyt kokeneilta siirtolaistoimittajilta, olisiko Duluthissa tämäntyyppiselle lehdelle tilausta. Lehtialan ammattilaiset suhtautuivat ideaan tällöin vielä pessimistisesti.

Kuva 2 Koti- lehden päätoimittaja Jussi Hinkkanen vuoden 1922 joulunumerossa

Vuoden 1920 tienoilla (tarkkoja päivämääriä tai vuosia ei ole mainittu) keväällä tehtiin pienimuotoinen koe näytenumeroiden menekistä New Yorkissa. Hanke kohtasi liikaa vastoinkäymisiä edistyäkseen. Samanlainen yritys tehtiin Ohion puolella, mutta aika ei näyttänyt olevan kypsä tämän tyyppiselle hankkeelle. Ohion näytenumerot eivät pohjustaneet minkäänlaista tulevaisuutta lehdelle. Näyttämisen halua täynnä olevat duluthelaiset olivat jo saavuttaneet paikallisesti niin voimakkaan kannatuksen idealle, että juuri paikallisin voimin lehti saataisiin pystyyn. Vuonna 1920 Jussi Hinkkanen lupautui hankkimaan omin avuin kymmenen tuhatta dollaria lehden perustamiseksi. Perustavassa kokouksessa 12- henkinen johtokunta sitoutui tehtäväänsä kehittää hanketta niin, että lehti varmasti perustettaisiin. Duluthissa ei siis suoritettu samanlaisia kokeita lehden kannatuksen kartoittamiseksi kuin New Yorkissa tai Ohiossa. Lehden perustamisessa auttoi aktiivinen ja vannoutunut lehtimiesten ryhmä. Lisäksi yli 40 Amerikan suomalaista miestä ja naista olivat lupautuneet kirjoittamaan lehteen. Lahjoitusrahojen ja oman motivaationsa turvin he perustivat lehden, jonka pääpaikaksi määrättiin Duluth. Vuonna 1921 lehden julkaisija American Home Publishing Company sai 142 ilmoittajaa lehdelleen seuraavaksi vuodeksi.[5]

4.3 Koti jokaiseen Amerikan suomalaiseen kotiin!

Koti- lehti on esiintynyt varsin niukasti siirtolaistutkimuksissa ja kirjallisuudessa. Syy tähän unohdukseen ei voi olla pelkästään lehden lyhyt elinkaari, sillä se oli varsin tavallista siirtolaislehdille. Ehkäpä lehden tarjonta ei onnistunut säväyttämään yhtään ryhmää tai yksilöä niin, että se muistettaisiin vielä vuosien kuluttua. Siitä ei myöskään muodostunut yhdenkään ryhmittymän ideologian levittäjää, jolloin sen lukijakunta olisi ollut huomattavasti yhtenäisempää. Olisiko lehden historiallisen säilyvyyden kannalta ollut nimenomaan tärkeää sen omaleimaisuus ja selkeä kannanotto päivän aiheisiin? Tällöin se olisi löytänyt oman, rajatun lukijakuntansa, joka olisi voinut taata lehdelle lisävuosia sen elinkaareen.

Unohdus voi johtua myös liian pienestä levikistä, joka jäi ko. lehden kohdalla nähtävästi alle 10 000 lukijan. Tarkasta lukijamäärästä on tietoja löytynyt vain maaliskuun 1922 osalta, jolloin lehteä painettiin 2 500 kappaletta. Postituksen kautta lehteä jaettiin 2 000 ja loput jaettiin satunnaisiin kohteisiin. Varsinaisia lehden tilaajia oli tuolloin 1 500. Lehden toimitus asetti tavoitteekseen 10 000 tilaajan määrän vuoden 1923 loppuun mennessä. Tätä kunnianhimoista tavoitettaan toimitus tuki asiamiesverkoston tiheydellä. Asiamiehiä oli tuolloin 85 kattaen lähes koko mantereen suomalaisasutukset. Toisaalta asiamiehiä saattoi olla yhteensä jopa 150, jos mukaan lasketaan kaikki ne vapaaehtoiset työntekijät ja mainostajat, jotka antoivat työpanoksensa yhteisen hyvän puolesta. Toimitus arveli lehdellä olevan lukijoita noin 15 000, sillä kaksikielistä lehteä saattoi lukea koko perhe.[1]

Miten lehden jakeluverkosto muodostui? Miten laajalle levittäytyneet siirtolaiset saivat tiedon uudesta lehdestä?

Alkuvaiheessa lehden asiamiehistä oli kova puute. Kirjoituksissaan lehden toimitus vetosi varsinkin nuoriin ja lapsiin, jotta he ottaisivat lehden jakelun rahan tienaamisen ohella myös hyvänä tekona suomalaista siirtolaiskansaa kohtaan. Lapsiin kohdistettiin muutoinkin huomiota perheittensä amerikkalaistajina.

> *”We must educate and Americanize our older people. There is no better way for our older people to be educated than by reading the children´s articles about different things. Our mother and father will learn the American language in a very short time, because they all want to learn it.”* [2]

Lehti lupasi palkita jokaisen, joka oli jollain tavoin auttanut lehden tunnetuksi tekemisessä ja levittämisessä. Palkkiona oli oma kuva nimen kera lehden sivulla. Tämän tyyppinen yksilöllinen huomiointi saattoi olla tärkeää siirtolaiskansan keskuudessa. Amerikan suomalaiset pienten vähemmistöjen tavoin halusivat tulla nähdyksi. Pienikin

mainita tai kuva yhteisissä julkaisuissa saattoi auttaa löytämään tuttuja ja paikantamaan heitä, jotka olivat levittäytyneet pitkin suuren lännen maita.

Jokainen mies, nainen, poika ja tyttö työhön,

levittämään Amerikan suomalaisten kasvatuksellista kuukausijulkaisua Kotia.

Kodin palstoilla tulee olemaan lukemista nuorille ja vanhoille. Erikoinen nuorten ja lasten osasto tullaan julkaisemaan, jossa tulee kirjoituksia suomen- ja englanninkielellä. Tätä osastoa toimittaa Miss Helmi Warren.

Lasten kuvia tullaan Kodin palstoilla julkaisemaan. Kaikkien niitten poikien ja tyttöjen kuvat, jotka työskentelevät Kodin levittämiseksi, myymällä Kodin irtonaisnumeroita tai ottamalla tilauksia, tullaan julkaisemaan Kodin palstoilla.

Kaikkien miesten ja naisten kuvat, jotka toimivat Kodin asiamiehinä, valokuvaajina, kirjeenvaihtajina tai toimitusavustajina tullaan julkaisemaan Kodin palstoilla.

Kodin matkustava asiamies Joka Talo.

Mr. Talo teki Leuhen mukana matkan Suomeen ja ihastui kovasti elämään Suomessa.

Liittykää asiamieheksemme ajoissa!

Kysykää asiamiesehtojamme!

Yleisasiamiehenämme Michiganissa toimii vanha tunnettu sanomalehtiasiamies Oscar Lahti, jonka puoleen voitte luottamuksella kääntyä kaikissa julkaisuamme koskevissa asioissa.

Kunnioittaen

American Home Publishing Co.

12 E. Superior St., Duluth, Minn.

Kuva 3 American Home Publishing Co. etsi asiamiehiä ilmoituksella Koti– lehdessä maaliskuussa vuonna 1922

Koti-lehteä sai tilata normaalin aikakausilehden malliin asiamieheltä tai sujauttamalla dollarit kuoreen ja lähettämällä ne toimitukseen. Aluksi lehden vuosimaksusta, 3 dollarista, luvattiin näytenumerossa dollarin alennus ennakkotilaajille. Lehti oli hinnaltaan niin kallis, ettei sitä kannattanut lähettää Suomeen asti. Siirtolaisia kuitenkin rohkaistiin tilaamaan lehteä, jotta heidän kauttaan suomalaiset sukulaisetkin voisivat tutustua lehteen. Siirtolaisen kotiväelle ja sukulaisille lehti olisi voinutkin tarjota Amerikan suomalaisuutta valottavaa tietoa. Lehdelle olisi kuitenkin voinut olla vaikeaa löytää laajemmin lukijakuntaa Suomesta.

> *”Koti jokaiseen amerikkalaiseen kirjastoon! Olkoon sotahuutomme kesän aikana. Ensi syksynä, jolloin kirjatoukat taas palaavat kesämailtaan, löytävät he uuden ja ihmeellisen tulokkaan kirjaston luettelossa. He tutkivat, lukevat ja ihmettelevät. Vähitellen he innostuvat ja muutaman kuukauden perästä ovat he vakuutettuja siitä, että suomalaiset eivät sittenkään ole raakalaiskansaa, vaan sivistyksessä etevimpien kansojen rinnalla, jonka historiaan, kansantalouteen, tieteisiin ja taiteisiin jokaisen amerikkalaisen koulumiehen– ja naisen kannattaa ja tulee tutustua.”* [3]

Mielenkiintoista on se, kuinka ihmisiä kehotettiin jopa omalla kustannuksella tilaamaan paikalliseen virastoon tai kirjastoon Koti- lehti, jotta sen saatavuudessa ei olisi mitään aukkoja.

”Lukijoiksemme ja tilaajiksemme aikovien kansalaistemme olisi liityttävä mukaan nyt heti alussa ja huonosta ajasta huolimatta tehtävä se pieni uhraus kansallisten asioittemme edistämiseksi, jonka Kodin tilaajan aineellisesti tulee tehdä…”[3]

Lehteä pyrittiin levittämään kaikkiin osavaltioihin ja ensisijaisesti niihin, joissa suomalaisia siirtolaisia asui. Lehti muuttui numero toisensa jälkeen yhä enemmän englanninkieliseksi, joten sitä pystyivät lukemaan amerikkalaisetkin. Tämä oli osaltaan toiveena suomalaisilla, sillä heillä oli todellinen pyrkimys tehdä suomalaisia tunnetuksi ja ymmärretyksi uudessa maassa. Lehden sisältö tulisi jakautumaan osiin; farmareilla olisi oma osastonsa, samoin naisilla, nuorilla ja lapsilla. Erikseen olisi englanninkielinen osasto, joka pyrkisi tekemään tunnetuksi amerikkalaisille suomalaisten elämää ja tapakulttuuria. Pyrkimys oli myös kohentaa siirtolaisten englanninkielen ymmärrystä. Lehdellä oli siis pyrkimyksenä löytää lukijoita niin siirtolaisista kuin amerikkalaisistakin. Uutisia ulkomailta ja kotimaasta löytyisi lyhennelminä. Suomi-kirjeenvaihtaja tulisi säännöllisesti kirjoittamaan Suomen oloista. Ensimmäinen Suomi-kirje julkaistiin ensimmäisessä numerossa ja sen oli kirjoittanut Toivo H., Kodin Suomi-kirjeenvaihtaja. Kirjoittajan artikkeli "Elämä vaiko kuolema?" käsitteli itä- karjalaisten vaikeaa tilannetta.

”Uskomme, että tekin merentakaiset suomalaiset siellä kaukana lännessä myötätunnolla seuraatte itäisten veljiemme kamppailua elämästä ja kuolemasta ja että te myöskin mahdollisuuksine mukaan tulette tukemaan Karjalan nousua Suomen rinnalla.” [4]

Suomalaiset seurasivat Amerikan suomalaisten elämää uudella maalla ja molemminpuolinen yhteys säilyi ainakin ensimmäisen siirtolaispolven aikana. Suomeen lähetettiin näytenumerot Koti- lehdestä ja palautetta odotettiin innolla niin toimituksen kuin lukijoidenkin toimesta. Tilan puutteen vuoksi lehti julkaisi vain kolmen suomalaisen eli Helsingin Sanomien, Uuden Suomen ja Ilkan arvostelut uudesta lehdestä. Vaasalainen Ilkka kirjoitti seuraavanlaisesti:

”Yhtenä merkkinä Amerikan suomalaisten pyrkimyksestä yhä syvemmälle sivistystyössä, on uusi Duluthìssa ilmestyvä aikakauskirja ”Koti”…Koti (Home) on kaksikielinen ja on sen yhtenä tärkeänä tarkoituksena tutustuttaa Amerikan ”toiskielisiä” Suomen oloihin. Siinä suhteessa on julkaisulla erinomaisen tärkeä tehtävä.” [5]

Palaute oli kokonaisuudessaan varovaisen positiivista. Kotimaassa selvästi iloiten korostettiin lehden pyrkimystä tehdä suomalaisuus tutuksi amerikkalaisille. Uusi Suomi kutsui lehteä *”erittäin lupaavaksi”*, mutta Helsingin Sanomat päätti olla kommentoimatta lehteä mitenkään. Lehdelle toivotettiin pitkää ikää ja runsaasti kannattajia Amerikan suomalaisten keskuudesta. Kurssivaihteluiden johdosta Suomeen sen tilaaminen tulisi kalliiksi. *”Mutta Amerikassa olevat suomalaiset tekisivät mieluisan*

palveluksen Suomessa oleville tuttavilleen, jos lähettäisivät Kodin heille. Sitenkin saattaisi vetää jonkun korren paljon puhuttuun ”Suomen siltaan””.[5]

4.4 Mitä kertoo lehden näytenumero?

Näytenumerossa lehden toimitus tervehtii ystäviään ja esittelee uuden tulokkaan seuraavin sanoin:

”The purpose of this magazine is to introduce into the Finnish homes in America, American customs, American knowledge and skill to the greatest possible extent, saving and retaining however all that is good and beautiful brought into it by the founders of the home, the mother and the father.”

Tavoitteena oli opastaa suomalaisia koteja kohti amerikkalaisuutta kotien ”perustajien”, äidin ja isän kautta. *”Our aim is to point the way to better understanding between the American born child and the foreign born parents. In this work we need the assistance of our American friends.”* Koti-lehden pyrkimyksenä oli parantaa suomalaisten vanhempien ja heidän ”amerikkalaisten” lastensa välejä ja keskinäistä ymmärrystä. Myöhemmin lehdessä julkaistiin useamman kerran amerikkalaisten asiantuntijoiden kirjoituksia, ja yleensä ne olivat varsin ylistäviä ja ystävällismielisiä. Amerikkalaisilta saatava tuki näyttikin olevan lähinnä henkistä ja moraalista tukea. Lopuksi toimitus antoi lupauksensa auttaa hankkeen tukijoita vastapalvelukseksi saamastaan tuestaan sanoin*; ”Assist us in our work and we will assist your in your work.”* [1]

Toimituksen toinen jäsen, jo toisen polven Amerikan suomalainen Helmi Warren julkisti kantansa jo näytenumerossa suomalaisten amerikkalaistamisesta ja kotien roolista tässä prosessissa.

> *”The advancement made in the process of Americanization by the children of Finnish speaking people in this country has been colossal. In dress, in mannerisms, in speech, education and promotions, they stand side by side with the sons and daughters of the native born.“*

Uuden sukupolven amerikkalaistuminen koettiin luonnollisena seurauksena sopeutumisen tiellä. Warrenin mukaan vanhempien tulisi tukea lapsiaan. Amerikkalaistuminen oli Warrenin mukaan hyvinkin nopea ja kiihkeätempoinen prosessi.” *In fact, so rapid has been the series of changes in the weaning away from old standards and modes of living as to amaze the parents, and cause them not a little grief because of their inability to keep up in the march of progress.”*

Suomalaisista hän antoi lojaalin ja sopeutumiskykyisen kansalaisen kuvan:

”Coming from an industrious, thrifty, sturdy, prograssive race of people, he becomes naturalized as soon as possible, learns sufficient English to meet his needs, does not shrink responsibilities, and as a loyal citizen of the United States becomes prosperous, contributing substantially to the wellbeing and upbuilding of the community wherein he resides.”

Suomalainen siirtolainen oli siis valmis työskentelemään uuden kotimaansa ja yhteiskunnan eteen vapaaehtoisesti. Olivathan suomalaiset Warrenin käsityksen mukaan varsin edistyksellisen ja työtä pelkäämättömän rodun edustajia.

Varsinkin suomalaisäidit saivat tunnustusta osakseen amerikkalaistamistyötä tekeviltä tahoilta, jotka pystyivät tekemään yleistyksiä siirtolaisten ja heidän perhedynamiikkansa tilasta. Havainnot olivat osoittaneet suomalaisäitien olevan eteläisen Euroopan siskojaan myötämielisempiä moderneja uudistuksia kohtaan. Silti äitien kasvu amerikkalaisuuteen saattoi tapahtua hitaammin heidän rajoittuneen sosiaalisen kenttänsä johdosta.

”The average Finnish mother, …, has not been in a position to absorb new ideals and ideas as rapidly and easily as her family. In her busy housewifely duties her effort to follow the other has been difficult...According to the reports of Americanization workers it has been found that alien mothers from the southern countries of Europe are often reactionary forces, compating the modern improvements which the husband and children try to force into the home. Fortunately, ignorance and obstinacy are rare qualities among the finnish immigrants as far as adopting modern living methods is concerned.”

Äidin roolin kannalta oli ongelmallista, jos hän ei kyennyt säilyttämään auktoriteettirooliaan perheessä ja kasvattamaan lapsiaan uuden tilanteen mukaisesti. Warren kirjoittaa, *”sometimes family discipline breaks down because the mother is no longer the source of authority in matters to be dedicated according to American standards.”* Kaikesta huolimatta lasten tulisi myös ymmärtää vanhempiaan ja heidän tarvettaan omaan äidinkieleensä. Yhteisen kielen merkitys Warrenin mukaan viitoitti perheen tietä kohti keskinäistä ymmärrystä ja tasapainoa. Perheen sisäinen tasapaino ja yhtenäinen linja olisi puolestaan tärkeää itse sopeutumisprosessin etenemisen kannalta*” A common language holds the power of mutual understanding and is the most necessary steppingstone in this sudy of a new language.”* [2]

Farmari Johan Nelsonilta saatiin tervehdys uuteen lehteen sekä liikemiesten toiveita uudelle lehdelle. Nimimerkki Liikemies edusti Amerikan suomalaisten liikemiesten ryhmää ja erityisesti niitä 100 liikemiestä, jotka olivat osallistuneet lehden taloudelliseen kannatukseen.

”Toivoisin, että lehdestänne tulisi jonkinlainen tukin liikemiehillekin, eikä ainoastaan mieliharmia ja kuluja, kuten monista lehdistämme ja julkaisuistamme on ollut. Toivoisin, että aika ajoin kirjoittelisitte asiallisia kirjoituksia, jotka koskettelisivat liikemiehen asemaa yhteiskunnassa ja erikoisesti meitä Amerikan suomalaisia liikemiehiä, joitten avustuksella lehteä aijotaan kustantaa ja levittää.” [3]

Amerikan suomalaisen liikemiehen asema ei nähtävästi ollut kyllin selvä suurelle yleisölle. Tulee kuitenkin muistaa, ettei Koti- lehden synty olisi ollut taloudellisesti mahdollista ilman liikemiesten tukea. Heiltä toimitus saikin monipuolisen opastuksen toivotusta lehden sisällöstä. *”Teitä on yli 25 huomattua ja järkevää miestä johtamassa lehden asioita. Teiltä voidaan jo jotakin vaatia….Käsitelkää asioita miehen tavalla..”* Jos Koti-lehdellä oli tarkoitus säilyä kasvatuksellisena julkaisuna, miten sen onnistuisi yhdistää liikemiesten toiveet ja siirtolaisten kasvatuksellisen ohjauksen antaminen? Se, mitä lehti voisi tehdä liikemiesten keskuudessa, oli ylläpitää heidän mainettaan sillä, *”meillä ei ole varaa leikitellä maineellamme amerikkalaisten kesken.”* Kauniiksi lopuksi liikemiehet muistuttivat omasta asemastaan lehden merkittävinä tukijoina: ”*Liikemiestemme kannatus on lehdellenne suotava sikäli kuin lehtenne tilaajamäärä kasvaa ja lehtenne kannatus kasvaa. Älkää liiallisesti verottako liikemiehiä, tyytykää kohtuuteen*.” [4]

Hyvin tavallista oli, että siirtolaiskansan lehdet olivat joko poliittisesti tai uskonnollisesti sitoutuneita.” *Onhan totuttu siihen, että aina kun uusi lehti tai julkaisu ilmestyy, niin ensimmäisenä esitetään ohjelma, jota toteuttamaan tai puolustamaan lehti on syntynyt.”* [5] Koti- lehti halusi olla erilainen. Koti- lehden toimitus ei vielä ensimmäisessä numerossaan ollut valmis esittämään mitään valmista sanomaa, mutta taipui toteamaan seuraavasti;

> *”Jos meitä näin yhtäkkiä vaadittaisiin sanomaan julki ohjelmaamme muutamalla sanalla, niin me sanoisimme: vastustamme pahaa ja puolustamme hyvää….Olemme perustajillemme luvanneet, että nyt taipaleelle lähtevä Koti-lehti tulee puolustamaan kaikkia hyviä pyrkimyksiä Amerikan suomalaisten keskuudessa.”* [5]

Lehden pyrkimyksenä oli siis olla riippumaton koko kansan lehti ja yksinkertaisesti ”välttää pahaa ja pyrkiä hyvään”. Toimitus lupasi luotsata lehteä siihen suuntaan, että se voisi olla kodin, yhteiskunnan ja hallituksen puolustaja. *”Liikemies, farmari, työmies, nainen, oppinut ja oppimaton Amerikan suomalainen tulee saamaan tilaisuuden sanoa sanottavansa Kodin palstoilla, jos kirjoitus on kirjoitettu yleistä hyvää tarkoittavassa äänilajissa.”*

Vaikka toimitus pitäytyi antamasta suoranaisia lausuntoja lehden tulevasta suunnasta, kertoi näytenumeron aiheiden runsaus omaa kieltään. Jos toimitus itsepintaisesti piti lehden puolueettomasta linjasta kiinni, eivät lehteen kirjoittaneet olleet siitä samaa mieltä. Voisiko puolueeton lehti ryhtyä tukemaan liikemiesten hankkeita tai puoltaa amerikkalaistamishanketta? Miksi kasvatuksellisena julkaisuna itseään mainostava lehti ei ollut vielä näytenumerossa valmis antamaan minkäänlaista kannanottoa tai

kasvatuksellista ohjelmaa lukijoilleen? Olisiko ylipäätään viisasta luovuttaa kokonainen lehti yleisen mielipiteen ja kirjoittajien hajanaisten mielipiteiden armoille?

> *”Lähdemme taipaleelle vakavien aikojen vallitessa. Hermostunut tilanne vallitsee kaikkialla ihmiskunnan keskuudessa. Edessämme on monta koettelemusta, mutta älkäämme menettäkö uskoamme hyvän voittoon. Meiltä vaaditaan osamme säännöllisten olojen palauttamistyössä. Katsokaamme tulevaisuutta kohti luottamuksella. Tehkäämme työtä uskaltaen. Onnistumisemme on silloin varma.”* [5]

Näillä sanoilla Koti-lehden toimitus luotsasi pienen ja urhean Koti- lehden maailmalle suurta tehtäväänsä suorittamaan.

5 KASVU UUDEN MAAN KANSALAISEKSI

5.1 Yhteiskunta ja muukalaisuus

Kulttuuriltaan täysin homogeeninen yhteiskunta on todellinen harvinaisuus. Vaikka nykytilanteesta ei löytyisikään havaittavasti merkkejä monikulttuurisuudesta, saattaa maan historia sisältää esimerkiksi kolonisaation tai siirtolaisuuden mukana tuomaa vierasta kulttuuriainesta. Nuorempi sukupolvi saattaa olla täysin tietämätön oman maansa siirtolaisuuden historiasta ja kansallisen perimän muodostumisesta. Historian lehdet avaavat tällöin kokonaan uuden näkökulman muukalaisuudelle, jonka keskellä asutaan ja josta osallisia ehkä itsekin olemme.

Kuten psykoanalyytikko Julia Kristeva (1988) asian ilmaisee, voimme olla ”*muukalaisia itsellemme*”. Mekin olemme joskus jostain lähteneet, ja siten saapuneet tähän paikkaan, jossa nyt olemme. Historiallisesta näkökulmasta katsottuna olemme muukalaisia omassa maassamme, mutta silti toistuvasti käsitämme muukalaisuuden olevan vain oman itsemme ulkopuolella. Muukalaisuus herättää monenlaisia tuntemuksia; pelkoa, epäluuloa mutta myös ihastusta.

> *”Muukalaisen kasvot polttavat onnen karrelle. Niiden erikoisuus säväyttää; erilaiset silmät, huulet, poskipäät, erilainen iho, herättävät huomiota ja kertovat, että tässä on joku. Erilaisuus paljastaa räikeästi sen, mitä kaikkien kasvojen pitäisi kertoa valppaalle katseelle; arkipäiväisiä ihmisiä ei ole olemassakaan.”*

Kristeva muistuttaa, että tottumuksemme mukaan käsitämme yhteisön koostuvan samanlaisista, arkipäiväisistä ihmisistä. Haluaisimme kaikkien olevan samanlaisia, vaikka erilaisuus kiehtookin mieltä. Silti erilaisuuden näkeminen ja siihen reagoiminen paljastavat sisimmästämme sen, miten suhtaudumme toisiimme. Tällöin saatamme muuttua myös toisillemme muukalaisiksi.[1]

Yhteiskunnan vähemmistöpolitiikka määrittelee pitkälti sen, miten sen jäsenet suhtautuvat vieraisiin osana yhteiskuntaansa. Vähemmistöpoliittisesti voidaan erottaa viisi eri suuntausta. Ensimmäinen suuntaus on syrjintäpolitiikka, jossa vähemmistöjen syrjiminen on tasaisesti jakaantunut yhteiskunnan eri sektoreille ja on asenteeltaan kielteistä. Toinen suuntaus on niin ikää kielteinen eli torjuva vähemmistöjen eristäminen yhteiskunnasta ja valtakulttuurista. Käytännössä tämä eristäminen näkyy vähemmistöjen keskinäisinä asuma-alueina palveluineen. Eläminen osana valtakulttuuria saattaa tapahtua näkymättömästi juuri maantieteellisen ja fyysisen rajoittelun seurauksena. Kolmannen suuntauksen mukaan vähemmistöjen myönteinenkin eristäminen on mahdollista. Tällöin kyseessä olisi pluralistinen yhteiskunta, jossa vähemmistöjen ja valtakulttuurin rinnakkaiseloa tuetaan. Tämä voisi tarkoittaa käytännössä sitä, että vähemmistön omista asuma- alueista ja palveluista huolimatta koulujärjestelmä olisi yhteinen. Akkulturaatiopolitiikka palaa puolestaan askeleen taaksepäin. Dahlstömin (1971) mukaan akkulturaatiopolitiikka on vähemmistöjen pakottamista oppimaan maan kieli, tavat ja uskonto. Tähän pakottamiseen osallistuvat yhteiskunnan eri instituutiot ja elementit yhteistuumin. Assimilaatioprosessi eli sulautumispolitiikka pyrkii vaikuttamaan psykologisiin ja henkisiin siteisiin, joita vähemmistöryhmän jäsen tuntee etniseen ryhmäänsä. Pyrkimyksenä on mustavalkoinen ja jyrkkä asetelma, jossa yksilö halutaan irrottaa entisestä ryhmästään ja liittää osaksi valtaväestöä.[2]

5.2 Erilaiset sopeutumisprosessit

Useat tieteenlajit ja tutkimukset tuntevat ihmisen ja kulttuurin välisen vuoropuhelun. Tätä vuorovaikutussuhdetta pidetään yksilölle merkittävänä ulkoisten ja sisäisten muutoksien tuojana. Tässä tutkimuksessa sovelletaan teoreettista tietoa suomalaisten siirtolaisten sopeutumisesta amerikkalaiseen kulttuuriin. Tarkoitus ei ole käsitellä perinpohjaisesti sopeutumisprosesseja ja erilaisia teorioita käsitteineen. Tärkeintä olisi pyrkiä rakentamaan käsitystä siitä, kuinka merkittäviä muutoksia uuden kulttuurin kohtaaminen saattaa aiheuttaa yksilössä. Kuinka tärkeä merkitys on onnistuneella sopeutumisella yksilön nykytilanteeseen ja tulevaisuuteen?

Tutkimuksessa kahden kulttuurin kohtaamisesta, sopeutumisprosessista ja siitä seuraavista kvalitatiivisista muutoksista käytetään nimitystä *akkulturaatioprosessi*. Ohessa esitetään sille rinnakkaisia sopeutumisprosessien muotoja. Näitä prosesseja ja strategioita yksilö tai ryhmät soveltavat vaihtelevasti ja monipuolisesti sopeutumisprosessinsa aikana.

Akkulturaatiota pidetään yleisesti enemmän yhdensuuntaisena kuin kahdensuuntaisena prosessina. Kulttuurien kohtaaminen ei koskaan voisikaan tapahtua täysin tasavertaisesti, sillä kaikissa kulttuureissa on yhtä paljon kulttuuriainesta. Mikään kulttuuri ei voi kumota toista, ja täten valta jakautuu epätasaisesti niiden välille.[1] Arnold Rose (1956) kuvailee akkulturaatioprosessin olevan kuten adoptio, jossa yksilö tai ryhmä vieraasta kulttuuriryhmästä adoptoidaan osaksi valtakulttuuria.[2] Akkulturaatioprosessi voidaan käsittää ”sateenkaaritermiksi”, jonka alaisuuteen kuuluu useita eri prosessimuotoja ja tapoja sopeutua. Sen mukaan prosessi voidaankin jakaa neljään akkulturaatiostrategiaan, joiden ”lävitse” yksilö tai ryhmä käy pyrkiessään sopeutumaan uuteen yhteiskuntaan ja kulttuuriin.

Assimilaatioprosessissa kontaktin hakeminen yksilön ja uuden yhteiskunnan välillä, on aktiivista. Assimilaatio edellyttää kuitenkin ryhmän arvojen muuttumista, viiteryhmän vaihtoa, ja hyväksytyksi tulemista valtakulttuurin silmissä. Prosessissa ryhmä menettää tiettyjä elementtejä omasta kulttuuristaan ottaen tilalle uusia elementtejä valtakulttuurista.[3] Assimilaatioprosessissa vähemmistökulttuurit tulevat osaksi valtakulttuuria. Assimilaatiossa on täten kyse kulttuuriperimän fuusioitumisesta, joka pitää kuitenkin erottaa amalgamaatiosta, jossa kyse on enemmälti rotujen sekoittumisesta.[4]

> *”Assimilation,…, refers to change in cultural identity, which is a more psychological matter than general cultural orientation..., the process of acculturation has been viewed as the only possible form of cultural exchange between minorities and majorities.”* [5]

Vastakohtana edelliselle on *separaatioprosessi*, jossa yksilön alkuperäinen kulttuuri on tärkeimmällä sijalla, eikä vuorovaikutussuhteeseen valtakulttuurin kanssa pyritä ensisijaisesti. Jos oma kulttuuri halutaan säilyttää ensisijaisena menettämättä vuorovaikutusta valtakulttuurin kanssa, tällöin parhain vaihtoehto on *integraatioprosessi.” Integration is the strategy that attempts to ”make the best of both worlds””*.[6] Integraatioprosessista on myös sanottu sen edustavan kulttuurillista kokonaisuutta, joka on aina parempi vaihtoehto kuin pienemmistä palasista rakentuva mosaiikki. Ryhmien erilaisuus hyväksytään, kunhan se ei eristä ketään ja tukee sosiaalista yhtenäisyyttä.[7] *Marginalisaatioprosessin* mukaan ryhmällä ei ole mahdollisuuksia tai mielenkiintoa oman kulttuurinsa säilyttämiseen. Syynä saattaa olla sen korostunut peittely ja vähitellen omien kulttuuritraditioiden menetys. Marginalisoituminen saattaa johtua myös kyvyttömyydestä tai halukkuudesta olla yhteydessä ulkomaailmaan ja valtakulttuuriin. Tähän johtavat yleensä vähemmistöryhmän eristäminen ja suoranainen syrjintä. Berry (1992) mukaan oman

äidinkielensä käyttämisen edellytykset menetettyään, yksilö tai ryhmä voi kokea menettäneensä kokonaisen kulttuurin.[8]

Vaikuttaa siltä, että edullisin muoto kulttuurin säilymisen kannalta on integraatio. Siinä vähemmistökulttuurit pyrkivät toimimaan elinvoimaisina ja itsenäisinä, vaikka toimivatkin jatkuvasti yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa valtaväestön ja sen instituutioiden kanssa. Integraatiossa eri kulttuuriryhmittymät eroavat oman etnisyytensä johdosta. Etnisyys on siis voimissaan ryhmän ominaisuutena ja sen tarkoitus on säilyä osana ryhmän identiteettiä.

Amerikkalaisen yhteiskunnan kohdalla akkulturaatioprosessi on jakautunut kolmeen osaan menneiden vuosisatojen aikana. Nämä jakaumat ovat olleet aikakautensa tuotoksia eli perustuneet tietyn ajan päämääriin ja kriteereihin, joita siirtolaisia kohtaan on asetettu. *Anglostisuuden ihannointi* alkoi siirtomaavallan aikoihin, jolloin suosittiin niitä siirtolaiskansoja, jotka olivat uskonnoltaan, rodultaan, kulttuuriltaan ja yleisiltä asenteiltaan lähinnä valtakulttuurin arvostuksia ja instituutioita. Hyväksyntää jaettiin ”mahdollisimman paljon samankaltaisia kuten me”– periaatteella. Suuntaus vaikutti vielä 1920– ja 30– luvuilla Amerikassa siirtolaispolitiikkaan ja yleiseen mielipiteeseen. *Sulatuskattilateoria* on ehkä tunnetuin amerikkalaisen yhteiskunnan siirtolaispoliittisia tuotoksia. Sulatuskattilateoria edellyttää amalgamaation kaltaista rodullista ja kulttuurillista sekoittumista, joka tapahtuu selkeimmin avioliittojen solmimisen kautta.

Amerikkalainen yhteiskunta saattaa vaikuttaa rakenteeltaan kulttuurisesti monipuoliselta, ja erilaisuutta hyvin sietävältä yhteiskunnalta. Gordon (1964) väittääkin siellä yhden sulatuskattilan sijasta porisevan useita sulatuskattiloita, joiden sisältö muodostuu uskonnoista, jotka yhdistävät samalla eri rotuja ja kansallisuuksia. Rakenteellista sekoittumista eri kulttuurien välille saavat aikaan myös ne uudet sukupolvet, jotka syntyvät näihin useamman uskonnon ja rodun edustamiin perheisiin. Näiden erilaisten ”kattiloiden” tuotteet ovat kuitenkin yllättäen kulttuurillisesti hyvin samankaltaisia eivätkä täten juuri rikastuta valtakulttuuria erilaisuudellaan. *Kulttuurisen pluralismin* pyrkimyksenä on ylläpitää erilaisuutta yhteisössä, ja edesauttaa etnisten ryhmien säilymisen yhteiskunnassa. Se ei perustu primaarikontaktin mukaiseen kulttuurilliseen ja rodulliseen (seka-avioliitot) sekoittumiseen kuten amalgamaatiossa. Kulttuurinen pluralismi pyrkii pitämään etniset ryhmät osana amerikkalaista yhteiskuntaa sekundäärisen kontaktin eli poliittisen, taloudellisen ja muiden instituutioiden kautta vuorovaikutussuhteessa.[9] Ryhmät voivat kuitenkin säilyttää etnisyytensä valtakulttuurin läheisyydestä huolimatta.

5.3 Vain muutaman taalarin tähden

Miten suomalainen siirtolainen sijoittui maantieteellisesti ja ammatillisesti Amerikkaan? Tarjosiko uusi yhteiskunta suomalaiselle mahdollisuuden sosiaaliseen liikkuvuuteen?

Suomalainen siirtolainen sijoittui yleensä suurimpiin teollisuuden keskuksiin, kuten Michigan, Massachusetts, Minnesota ja New York. Miehet työllistyivät yleensä teollisuuden tai kaivostoiminnan parissa, vaikka harvalla oli näiltä aloilta aikaisempaa työkokemusta tai koulutusta. Naiset sijoittuivat suurimpiin kaupunkeihin lähinnä palvelusväen töihin, lastenhoitajiksi ja tehdastyöhön. Vuonna 1902 tilaston mukaan palvelusväkeen kuuluvia naisia oli 6 % suomalaisista siirtolaisista. Siirtolaisnaisen työura oli usein ohitse avioliiton ja perheen myötä.

Suomalaisia toimi myös metsähakkuumailla Michiganin ja Minnesotan metsissä sekä autoteollisuuden parissa. Pennsylvaniasta ja Illinoisista löytyivät suurimmat terästehtaat, joissa suomalaiset työskentelivät. Suomalaiset työskentelivät myös telakoilla muun muassa Ohion, Fairportin ja Asthabulan satamissa. Astoriassa suomalaiset omistivat Oregonin suurimman säilyketehtaan ja kalastivat työkseen Columbia joella. Amerikan suomalaiset työskentelivät myös kaupallisella ja politiikan alalla. Suurten järvien alueella perustettiin Amerikan suomalaisten liikemiesten liitto, jonka tarkoituksena oli lähentää suomalaisten ja Amerikan suomalaisten liikemiesten suhteita ja parantaa yhteisymmärrystä heidän välillään.[1]

> *”Me olemme kyllä sellaista itseoppinutta, kotitekoista väkeä joka ei ole suuria koulutietoja saanut…Me olemme etupäässä käytännön väkeä .Meille itsellemme on toistaiseksi yhtä epäselvää kuin Teillekin, mitenkä me voimme Teitä avustaa, mutta lähivuodet varmasti tuovat meille keinoja ja selvyyden siitä mitenkä me voimme molemmin puolin valtamerta toinen toisiamme avustaa.”*

Näin lausui H.J.Mäki Amerikan suomalaisten ja suomalaisten liikemiesten yhteisessä kokouksessa vuonna 1921. Liikemiesten liitolla oli pyrkimyksenään saada valtameriliikenne suurille sisäjärville, jolloin laivaliikenteen voisi ohjata suoraan Suomesta Michiganin ja Minnesotan päätesatamiin. Tarkoitus oli valmistella kaupankäyntiä Suomen ja Amerikan välillä. Hanke koki nähtävästi vastustusta varsinkin New Yorkin suunnalta, sillä sisäjärviliikenteen toteuduttua, New Yorkin satama olisi sivuutettu tavaran välittäjän täysin. *”Mutta me emme hellitä, ennekuin asia on perille ajettu”*, tuumasivat suomalaiset liikemiehet. Liikemiesliiton komitean sihteerin mukaan Amerikassa työskenteli tuolloin 3 000 suomalaista liikealalla, joko työntekijöinä tai liikkeen omistajina. Heidän omaisuutensa olisi laskettavissa miljoonissa dollareissa.” *He ovat johtavin ja merkitsevin aines Amerikan suomalaisesta kansasta. Heidän*

kanssaan kannattaa olla tekemisissä ja heihin kannattaa tutustua lähemmin”, kehottaa H.J. Mäki puheessaan suomalaisia liikemiehiä valtameren takaa vuonna 1921.[2]

Erikoisuutena voidaan mainita suomalaiset postimestarit, joita lukumäärällisesti oli useita kymmeniä. Postimestarin virkaan vaadittiin alan koulutus ja henkilökohtaisia kykyjä alalle. Heidän joukossaan tavataan myös naispostimestari, kärsämäkeläinen Minnie Taipale. Hänet oli nimitetty Naushwaukeen postikonttorin hoitajaksi. Toinen merkittävimmistä postimestareista oli raahelainen Andrew Bram, joka hoiti Hancockin postikonttoria.[3] Vuoden 1922 Koti– lehdessä mainitaan suomalaisesta kenkätehtaassa Houghtonissa, Michiganissa, jossa valmistettiin Econo– kenkää. Suomalaisen siirtolaisen keksintö oli leikata kenkään tarvittava nahka yhdestä kappaleesta, niin ettei yhtään siivua jäisi hukkaan. Tehtaan perustaja, Emil Puhakka, oli entinen suutarin oppipoika ja täysin koulusivistystä vailla oleva tehtaanomistaja.” *Halusin pyrkiä eteenpäin, halusin yrittää ja uskaltaa. Halusin tehdä jotakin puolestani yhteiskunnallisten asioitten hyväksi”*, Puhakka kertoili ajatuksistaan.[4] Muita mainintoja suomalaisista tehtailijoista löytyy mm. K.A.Ruonan virvokejuomatehdas Ishpemingissä, Michiganissa ja Amerikan suomalaisista vanhin ”pilleritehtailija”, apteekkari Werner Nikander. Hän perusti apteekkinsa Calumetiin, Michiganiin, vuonna 1890.[5]

5.4 ”Farmaamisessa” Amerikan suomalaisten tulevaisuus

Vuoden 1920 Yhdysvaltain tilastojen mukaan suomalaisista 25,3% sai osittain toimeentulonsa maataloudesta. Suomalaisfarmeja löytyi 14 988, mikä oli vain 2,6 % kaikista siirtolaisten omistamista farmeista. Suomalaisfarmien vaatimattoman lukumäärän selittää se, että suomalaiset olivat vähemmistönä muiden siirtolaisten rinnalla. Farmille siirtyminen vaati varallisuutta, jota siirtolaisella oli vasta kun Amerikkaan saapumisesta oli kulunut 5-10 vuotta. Homestead Act– asutuslaki asetettiin vuonna 1862. Hallitus jakoi jokaiselle siirtolaisperheelle 160 eekkeriä ilmaista maata, jos perheen tarkoitus oli jäädä pysyvästi maahan. Vuonna 1870 siirtolaisista kuitenkin vain alle 7 % ryhtyi viljelemään maata.[1] Tämä asetti suomalaisen asumaan selkeästi syrjään muusta asutuksesta. Suomalaisten syrjäinen sijoittuminen ei ollut siis täysin vapaaehtoista ja harkittua. Rakentaminen ja viljelys veivät siirtolaisen syrjään muusta maailmasta. [2]

”Farmaaminen” ei ollut kaikista helpointa työtä eikä aina kaikista arvostetuintakaan. Maanviljelys oli varsin vastuullista työtä ja sen ongelmat olivat Suomen olosuhteisiin tottuneille vieraat, kuten esimerkiksi suuret heinäsirkkalaumojen aiheuttamat tuhot viljelysmailla! ”*Harvassa on niitä, joilla on sen verran rahaa koossa että voi maksaa*

käsirahaa jos farmia aikoisi ostaa, vaikka on kymmenisen vuotta kaupungissa työskennelleet. Näin ollen ei olisi mitään syytä pitää kaupunkilaisilla farmausta ala-arvoisena työnä ja vieläpä halveksivasti kohdella farmareita." Näin suorasanaisesti kirjoitti Koti- lehdelle Oscar Kotilainen.[3]

Siirtyminen kaupunkiympäristöstä maaseudulle merkitsi lapsille ja nuorille syrjäytymistä nuorisokulttuurista. Ne asiat, jotka houkuttelivat ja kiehtoivat amerikkalaisuudessa, olivat erilaisia maaseudulla kuin kaupungissa. Vanhemmille jäi tehtäväksi selvittää maanviljelyn syvempi merkitys lapsilleen, jotta perhe säästyisi kahtiajakautumiselta farmille siirryttyään. Koti- lehti halusi kohentaa käsityksiä farmareista ja maalaiselämästä, sillä lehden mukaan oli varsin tavallista, että kaupunkilaiset halveksivat farmaria ja farmarin lapsia. *"Meidän olisikin alettava yhä enemmän kohdistamaan huomiotamme maalaiselämään, enemmän tutustuttava farmareihimme, heidän lapsiinsa ja alettava enemmän kunnioittamaan heitä.*[4] "Näin kirjoitti lehden toimitus ensimmäisessä numerossaan vuonna 1922.

6 SUOMALAISET LUMOAVASSA LÄNNESSÄ

6.1 Herra X saapuu saarelle

Miten amerikkalainen yhteiskunta suhtautui Amerikan suomalaisiin siirtolaisiin? Millainen oli sen maan ilmapiiri ja hengen sivistys, johon siirtolainen saapui 1920– luvulla?

Millaisen kuvan antaa Yhdysvaltain historia? Millerin (1969) Yhdysvaltain historia tarjoaa uudenlaisen suunnan ja sisällön amerikkalaistamiselle. Sen tarkoitus ja merkitys olivat aina riippuvaisia siitä, kuka milloinkin seisoi amerikkalaistamisyritysten takana. Lähes kaikki kansankerrostumat kohdistivat epäluulonsa ja vellovan tasapainottomuuden syyt siirtolaisten niskaan. Yhdysvallat oli enemminkin kaikenlaisten etnisyydestä uskontoon liittyvien vastakohtaisuuksien ja ristiriitojen ylläpitäjä. Millerin mukaan siirtolaiset olivat suuren huijauksen uhreja, joita laivayhtiöt ja kaivostoiminnan agitaattorit olivat houkutelleet maahan. Sataprosenttisen amerikkalaisuuden puolestapuhujat toivat oman ponnekkaan painotuksensa amerikkalaisen rodun puhtauteen ja sen kaikkinaiseen vaalimiseen.[1]

20-luvulla amerikkalaisten huoli poliittisesta tasapainosta, lojaalisuudesta uutta maata kohtaan ja isänmaallisten liikkeiden kasvusta synnyttivät 100 % amerikkalaisuuden ihanteen.

> *”Broadly speaking, we mean...(by Americanization) an appreciation of the institutions of this country, absolute forgetfulness of all obligations or connections with other countries because of descent of birth.”* [2]

1900- luvun amerikkalaistamiseen kuuluivat valtion sponsoroimat järjestöt, jotka pyrkivät amerikkalaistamaan siirtolaiset uuden maan tavoille mahdollisimman nopeasti. Aiemmin tätä työtä olivat hoitaneet sosiaalityöntekijät, mutta nyt amerikkalaistamisesta tuli organisoitu liike. Tähän vaikuttivat poliittisen aktiivisuuden selvä kasvu sekä siirtolaisten osallisuus työpaikkojen lakkotaisteluihin ja levottomuuksiin. Näiden amerikkalaistamisjärjestöjen luonne muuttui 20– luvulla siten, että sen tekijöiksi asettautuivat sosiaalityöntekijöiden lisäksi sosiologit ja opettajat.

> *”Their aim, of course, was to win over the immigrant from his foreign ways, speech, and ideals, through education and thereby transform him into an individual holding the same ideals, speaking the same language, and living the same sort of life that of his native American contemporary.”* [3]

Myöskään Erikson (1982) ei suhtautunut Yhdysvaltoihin kuten mihin tahansa suurvaltaan:

”Tämä voimaperäinen maa asettaa asukkaansa alttiiksi jyrkemmille vastakohdille ja äkillisemmille muutoksille yksilön tai sukupolven elämän aikana kuin normaalisti on laita muiden suurten kansojen kohdalla.” [4]

Erikson oli huolissaan siitä vastakohtaisuuksien ja ristiriitaisuuksien ilmapiiristä, joka Yhdysvalloissa vallitsi esimerkiksi siirtolaiskysymyksessä. Ristiriidat rakentuivat vapaan maahanmuuton ja mustasukkaisesti varjeltujen perinteiden ympärille. Siirtolaiset olivat periaatteessa tervetulleita maahan ja amerikkalaiset kokivat olevansa suvaitsevainen kansa. Toisaalta siirtolaisten oli mukauduttava maan tavoille hyvinkin nopeasti, hankittavan maan kansalaisuus ja unohdettava kansallinen menneisyytensä ja kulttuurinsa. Tällainen ristiriitaisuuksien ilmapiiri ja arvomaailma ei voinut tarjota parasta mahdollista kasvualustaa lapsille.[4]

Amerikka vaikutti varmasti jokaisen siirtolaisen ajatuksissa edistykselliseltä vapauden maalta, jossa ainakin osa kuvitteli olevansa ”turvassa” liialta byrokratialta ja tarkkailulta. Todellisuudessa siirtolaisen asema oli yllätys monelle. Poliittisen epäluulon lisäksi mielenkiinto suuntautui myös terveydellisiin seikkoihin. Eräs mielenkiintoinen tutkimuslöytö oli psykologian historian mainitsemat älykkyystestit, joita käytettiin juuri Amerikan siirtolaisten kohdalla.

Henry H.Goddard tunnetaan psykologian historiassa henkilönä, joka uskoi älykkyyden periytyvyyteen. Tätä ajatusta hän sovelsi niin lahjakkaiden lasten tutkimisessa kuin siirtolaisten mahdollisesti mukanaan tuomaa geneettistä riskiä tutkiessaan. Amerikkalaiset suhtautuivat uuteen siirtolaisuuteen epäilevästi, sillä se sisälsi heille entuudestaan uusia ja tuntemattomia ihmisrotuja.[5]

Ellis Islandin vastaanottokeskuksen, eli ”great hall of judgement” kuten siirtolaiset sitä kutsuivat, siirtolaisuustarkastaja kehitti seuraavan kirjainjärjestelmän joka kertoi symbolein maahanmuuttajan terveydentilan. Sydänongelmat merkittiin kirjaimella H, raskaus oli PG, henkinen jälkeenjääneisyys pelkkä X ja suoranainen hulluus merkittiin rengastetulla X:llä.

Siirtolaisuuskomissio kutsui Henry H. Goddardin (1917) testaamaan siirtolaisista näitä näkymättömiä ominaisuuksia. Goddard käytti Binet & De Sanctisín älykkyystestejä. Yleistietoutta testattiin kysymyksin mm. Kuka on Cristo, entä kuka on Christy Matthewson? Lisäksi siirtolaisten mekaaniset kyvyt testattiin geometristen kuvioiden yhdistämistehtävissä. Siirtolaisten menestyminen testeissä oli arvatenkin surkeaa. Kuinka moni tunsi Criston ja kuinka moni oli seurannut New York Giantsien otteluita tietääkseen pelaajien nimiä? Jo ensimmäisestä siirtolaislastista Goddard kykeni erottamaan silmämääräisesti epäillyn, ja osoitti myöhemmin testeillä aavistuksensa henkilön vajaavaisuudesta oikeaksi. Epäilty mies yritti kyllä väittää testin olleen

epäoikeudenmukainen, koska kysymykset koskivat hänelle täysin vieraita asioita. Juuri maahan saapuneena hänellä ei olisi voinut olla mitään mahdollisuuksia vastata oikein kysymyksiin. Goddard pysyi kuitenkin kannassaan, ja komissio oli ihmeissään hänen kyvyistään. Mihin perustui Goddard´in silmämääräisyys ja miten hän pystyi erottamaan sairaat terveistä? Keinot ovat monet, kuten sanotaan, ja yhtä uskomattomia kuin testien kysymyksetkin, olivat myös kriteerit joilla eroteltiin ”terveet sairaista”. Sisäisten ominaisuuksien uskottiin näkyvän ulospäin ja näin ollen Goddard uskoi kirkaskatseisuuden, suurten silmien ja tietyn valppauden kielivän älykkyydestä. Älykkäällä henkilöllä oli toivotunlainen geeniperimä eikä hänen kohdallaan olisi vaaraa mielensairauksista ja henkisestä jälkeenjääneisyydestä, jota kovasti pelättiin leviävän siirtolaisuuden myötä. Siirtolaiset oppivat pian, miten näyttää älykkäältä, ja kehottivat perästä tulevia varaamaan mukaansa silmätippoja, jotka laajentaisivat silmän pupilleja! Siirtolaisviranomaiset olivat niin vakuuttuneita Goddard´in testeistä, että alkoivat testauttamaan siirtolaisia järjestelmällisesti. Alkoi näyttää siltä, että siirtolaiskysymys olisi ratkaistu ja epätoivotun aineksen maahanpääsy estetty. Goddard´in ”ansiolistan” mukaan siirtolaisista 83 % juutalaisista, 80 % unkarilaisista, 79% italialaisista ja 87 % venäläisistä todettiin heikkomielisiksi.[6]

6.2 Etnisyyden ja etnisen ryhmän problematiikka

Pluralistinen yhteiskunta koostuu monenlaisista ryhmistä, jotka yleensä erotetaan toisistaan etnisyyden perusteella. Etnisyys on usein sosiologisessa kirjallisuudessa esitetty synonyymiksi etniselle identiteetille. Psykososiaalisissa tutkimuksissa etninen identiteetti on selkeästi määritelty osaksi identiteettiprosessia, kun taas etnisyys kuvastaa enemmin etnisten ryhmien välisiä suhteita. Sosiologit väittävätkin, ettei siirtolaisuudesta välttämättä seuraa sitä, että yksilö tulisi ”oman etnisyytensä tuntoon” yhtäkkiä. On täysin mahdollista olla siirtolainen vailla etnisyyden tuntoa tai kiinnittymistä etniseen ryhmään sen perusteella.[1] John Berry (1992) määritteli etnisen ryhmän kriteerit seuraavasti*:*

> *”First, as a group there must be an identifiable set of individuals who socially interact and who maintain themselves over time; there also needs to be some social structure and some system of norms governing the conduct of members.”*

Hänen mukaansa ryhmä muodostuu yksilöistä, jotka voidaan tunnistaa ja liittää osaksi ryhmäänsä. Lisäksi ryhmä tarvitsee sosiaalisen rakenteen ja säännöt, jotta ryhmä voisi toimia. Yhteisen, lähinnä geneettisen alkuperän jakaminen ei siis anna riittäviä valmiuksia muodostaa etnistä ryhmää. Ryhmällä tulisi olla myös jokin oma intressi tai

karaktääri, kuten harrastuksen, urheilun tai politiikan ympärille muodostunut aktiivisuus, josta ryhmä tunnettaisiin.[2]

Sosiaalipsykologia määrittelee etnisen ryhmän perinteisesti uskonnollisten, biologisten, kulttuurillisten ja kielellisten seikkojen perusteella. Etnisten ryhmien rajojen ei nähdä olevan enää niin kovin kiinteät ja tarkasti määriteltävissä olevat. Pääpaino onkin ryhmien rajoja ylläpitävissä ja määrittelevissä prosesseissa.[3] Etnisen ryhmän tunnukseksi voidaan nostaa tällöin sen objektiiviset ja subjektiiviset tunnusmerkit. Objektiivinen tunniste voi olla jokin havaittava seikka, kuten nimi tai geneettinen alkuperä. Subjektiivinen tunniste on tärkeä, mutta myös vaikeimmin havaittava etnisen ryhmän ominaisuus. Se on yksilön henkilökohtainen ryhmään kuulumisen kokemus sekä halukkuus työskennellä oman ryhmäjäsenyytensä eteen.[4] Yksinkertaisinta olisi määritellä etnisyys enemminkin elämäntavaksi, jonka ryhmän jäsenet jakavat keskenään. Jaettu elämäntapa voisi tuottaa tarpeeksi voimakkaan yhteenkuuluvaisuuden tunteen, halun toimia yhdessä ryhmänä ja säilyttää oma etnisyys vieraan kulttuurin keskellä.[5] Etninen ryhmä on mielenkiintoinen ryhmämuoto, koska sen ryhmädynamiikan ja rakenteen tulee olla tietynlainen pysyäkseen kasassa vieraassa ympäristössä ulkoisista paineista huolimatta. Muihin ryhmiin verrattuna etninen ryhmä joutuu kohtaamaan, ja läpikäymään akkulturaatioprosessin, jossa se mahdollisesti pyrkii sopeutumaan uuteen ympäristöön ja kulttuuriin.

On tärkeää, kokeeko ryhmä olevansa sorrettu vähemmistö tuntien alemmuutta ja syyllisyyttä. Mikä on ryhmän identiteetti ja perustuuko se oikealle vai väärälle todellisuudelle? On tärkeää tehdä ero näiden kahden välillä.

”On eri asia tehdä teoreettinen ero oikean ja väärän tietoisuuden välillä…ja kokonaan toinen asia ylläpitää sellaisia eroja todellisissa ryhmien välisissä olosuhteissa”.[6]

Berryn(1992) mukaan akkulturaatioprosessin onnistuminen riippuu paljolti siitä, mitkä ovat ryhmän sisäiset sekä ulkoiset asenteet akkulturaatioprosessia kohtaan. Jos ryhmän sisäiset ja ulkoiset asenteet ovat myönteisiä, akkulturaatio onnistuu. Jos ryhmä kuitenkin kokee omista myönteisistä asenteistaan huolimatta ulkopuolista painetta ja negatiivista suhtautumista, saattaa akkulturaatio epäonnistua. Tällöin seurauksena saattaa olla kielteinen asenne vierasta kulttuuria kohtaan.[7]

Tajfel (1978) löysi psykoanalyytikko Sigmund Freudin (1922) yksilöpsykologian teorioista suoran tien ryhmän psykologiseen käyttäytymiseen. Freudin mukaan ryhmä koostui yksilöistä, jotka jakavat tietyn ominaisuuden keskenään. He ovat tulleet valituksi ryhmään tiettynä ajankohtana vallinneiden vaatimusten mukaisesti. Freud näki

ryhmän ulkopuolisen vihamielisyyden luoman paineen olevan lähes välttämätön ryhmän koheesioarvolle eli sisäiselle vetovoimalle. Ryhmän ulkopuolelta tuleva kritiikki ja auktoriteetit muistuttavat ihmistä hänen varhaisesta auktoriteettiroolista, isähahmosta. Ryhmän sisällä yksilö pyrkii kunnioittamaan ja tottelemaan johtajaa, ryhmän isähahmoa, joka on kaikille ryhmäläisille sama. Ulkoapäin tuleva auktoriteetti ja kritiikki herättävät voimakkaita tunteita. Yksilön pyrkimyksenä on kuitenkin ratkaista tilanne vajoamatta ja takertumatta siihen liiaksi. Vaikka tutkimukset osoittavatkin todeksi ryhmän ulkopuolisen paineen nostavan koheesioarvojen, ei se välttämättä tarkoita koheesioarvojen oleva riippuvainen tästä paineesta.[8]

6.3 Suomalaisuus Koti- lehden näkökulmasta

Millaisen kuvan Koti- lehti antoi suomalaisuudesta amerikkalaisille lukijoilleen? Suomalaisuudesta kirjoittavat olivat yleensä Amerikan suomalaisia ja lähinnä ensimmäisen polven siirtolaisia. Jo amerikkalaistuneista suomalaisista voidaan mainita mm. Helmi Warren, joka kirjoitti amerikkalaistamiskysymyksistä taidokkaasti englannin ja suomen kielellä. Lehden toimitus arvosti suuresti myös amerikkalaisten asiantuntijoiden kirjoituksia. Ne saattoivat olla merkittäviä suomalaisten hyväksynnän ja paremman maineen leviämisen kannalta.

Käsityksiä suomalaisista ja suomalaisuudesta tarjosivat muutamat amerikkalaisen yhteiskunnan vaikuttajahenkilöt, kuten Virginian senaattori Michel Boyle, koulutoimen tarkastaja John C.Watson ja professori Eugene Van Cleef. *”Very little is known in America about these people who are blond, rather stout, medium size, stalwart and hairy, with square faces, grey and obligue eyes.”* Suomalaiset olivat melko tuntematon kansa tavallisten amerikkalaisten silmissä. Rodullisesti he olivat lähes määrittelemättömiä, sillä suomalaisten mielestä liiankin usein heidät liitettiin ruotsalaisiin tai venäläisiin naapureihinsa. *”The Finns are not Norse, Dane or Swede, nor are they Teuton nor Slav…”*[1]

Jo 1800- luvun lopulla siirtolaisviranomaisilla oli ollut vaikeuksia sijoittaa suomalaisia selkeästi mihinkään rotuun. Saksalainen antropologi Johan Friedrich Blumenbach liitti suomalaiset osaksi mongolirotua. Tämä tulkinta jäi elämään historian kirjoihin, vaikka uusiakin tulkintoja aiheesta julkaistiin. Teoria levisi Amerikkaan teoksen ”De Geneeriis human varietate nativa” muodossa. Teorian jaottelun mukaan ihmiskunta voidaan jakaa viiteen päärotuun, mutta suomalaiset eivät kuuluneet näistä yhteenkään. Amerikassa opettajat opettivat siirtolaislapsille vielä vuosisadan vaihteessa heidän ”uudesta”

syntyperästään, joka heidän mukaansa oli puoliksi valkoisen ja puoliksi keltaisen rodun sekoitus.[2]

Suomalainen oli tunnettu uudessa maassa hyvänä työntekijänä, uskonnollismielisenä ja sivistyksellisenä ihmisenä. Toisaalta vahvasti levisi myös suomalaisten maine sosialisteina ja rikollisuuteen taipuvaisina ”präntin” ystävinä.

> *”Olkoon sanottu, että täällä Mountain Ironissa amerikkalaiset kunnioittavat meitä suomalaisia kunnollisina ja hyvinä kansalaisina, antavat meille täyden arvon ja pitävätpä monet lapsiamme etevimpinä opin teillä ja kunnioittavat meitä edistysmielisimpinä amerikkalaisina”.*[3]

Näin suomalaiset kuvailivat asemaansa yhdessä suomalaisasutuksen keskuksista. Siirtolaisuus ja siirtolaisvuodet olivat ikään kuin näytön paikka pienelle Suomen heimolle. Nyt he voisivat nostaa profiiliaan uudella maalla ihailemiensa amerikkalaisten edessä ottaen käyttöönsä ne avut, jotka edustivat suomalaisuuden parhaimpia puolia. *”Suomalainen kuuluu henkisesti ja ruumiillisesti maailman kehittyneimpään rotuun, omaten ne ominaisuudet, jotka viime vuosien kehitys taloudellisella ja poliittisella alalla sen todistaa.”* [4]

Koti-lehti julkaisi kirjoituksia ja puheita, joita Suomessa esitettiin samaan aikaan. Nämä kirjoituksen kuuluivat Suomi- kirjeenvaihtajan osaston alaisuuteen. Tiedot entisen kotimaansa asioista ja virtauksista olivat osalle siirtolaisista tärkeitä. Aihepiiriltään ne saattoivat myös auttaa Amerikan suomalaisia heidän työssään suomalaisen maineen kohentamisessa ja suomalaisuuden hengen ylläpitämisessä. Tässä esimerkiksi katkelma juhlapuheesta, joka pidettiin Turun Suomalaisen yliopistoseuran vuosijuhlassa Turussa vuonna 1919.

> *”Kansalaiset! Meidän maamme on pieni, mutta me voimme suurentaa sen ajatuksillamme. Meidän maamme on köyhä, mutta me voimme rikastuttaa sen työllämme….me luomme tämän maan henkisesti valistuneeksi ja vapaaksi, ja me kohotamme Suomen nimen yhä korkeampaan kunniaan tieteen, taiteen ja kirjallisuuden alalla.”* [5]

Vaikka puhe oli pidetty jo 3 vuotta sitten, oli se aiheeltaan Koti- lehdelle sopiva ja edelleen ajankohtainen niin Amerikassa kuin Suomessakin.

> *”Meillä on kautta aikojen tämä sivistysvelvoitus ollut elävänä kansamme parhaimmistossa, ja se on ilmennyt niin hyvin suomalaisessa maalaisväestössä voimakkaana valistuksenkaipuuna kuin runoilijoissa ja ajattelijoissa tietoisena toimintavaatimuksena. Runeberg on ennustanut sitä aikaa, jolloin Suomen kansan kyvyt pääsevät rakkauden lämmittäminä puhkeamaan esille ja jolloin synnyinmaan laulu saa korkeamman kaiun.”* [6]

Suomalaisten isänmaallisuutta, uskonnollisuutta ja omistautuneisuutta tärkeille asioille ihailtiin ja ihasteltiin lehden sivuilla:*”..their attention is concentrated on the two elements in the strenght of a nation– the home and the school.*” [7] Koti-lehden mukaan

suomalaisilla oli kaikki mahdollisuudet tarjota itsestään miellyttävä ja hyvän kansalaisen kuva. Suomalaisten innokasta opiskelua ihasteltiin ja kehuttiin. Luonteenpiirteiltään suomalaiset olivat taloudellisia, tuotteliaita, patrioottisia ja uskonnollisia." *..the Finn is very ambitious. He takes an active interest in community welfare...They are progressive and foresight in their views.*"[8] Suomalaisten elämäntavat ja asumiskulttuuri herättivät kiinnostusta uudessa maassa. Lehti kertoi kesäkuun numerossaan vuonna 1922 suomalaisesta saunasta, joka oli yksi uusi ylpeyden aihe suomalaisille.

> *"Duluthìn suomalainen kylpylälaitos on laitos, josta, kuten sanottu, koko Amerikan suomalainen kansa voi ylpeillä. Laitos tekee suomalaisia tunnetuksi amerikkalaisille, jotka ihmetellen menevät ja ihastellen palaavat. Kaikilla elämän aloilla on suomalaisten velvollisuutena yrittää pyrkiä eteenpäin."* [9]

Toukokuussa 1922 Eugene Van Cleef kirjoitti Koti-lehdelle artikkelin otsikolla "*The Finns as a native american sees them*" eli suomalaiset syntyperäisen amerikkalaisen silmin. Van Cleef toimi avustavana professorina Ohion yliopistossa talouden ja sosiaalimaantieteen laitoksella. Suomalaisten halukkuus sijoittua suurten kaupunkien sijaan maaseudulle ihmetytti professoria.

> *"The Finns are unique among the many nationalities that have come to America. Unlike most others, they have not gravitated in great numbers toward the larger cities but rather toward the smaller communities and the rural districts."*

Tämä syrjäinen sijainti on voinut olla myös osasyynä suomalaisten hitaaseen assimiloitumiseen, josta Van Cleef mainitsee. Siirtolainen syrjässä asuessaan ei saa välitöntä kontaktia uuteen yhteiskuntaan, sen kieleen ja tapoihin.

> *"…he has little opportunity to come into contact with the English language or with American ways and customs. Therefor years may elapse before he can acquire a sufficient knowledge of America to enble him to qualify as a political citizen."*

Kirjoittaja muistutti suomalaisia englannin kielen käyttämisen tärkeydestä. Vaikuttaa siltä, että kielen opiskelusta huolimatta suomalaiset siltikin mieluimmin käyttäisivät äidinkieltään kommunikoidessaan ja tämä seikka harmitti professori Van Cleefiä! "*There is hope. Many of the younger generation sense the situation.*" [10] Koti-lehti tulkitsi professori Van Cleefin kirjoituksen haluna herättää ajatuksia kansamme omintakeisuudesta ja omaperäisyydestä, sekä avustaa meitä unohtamaan huonot puolemme. Van Cleefin kirjoitus oli kovin myönteinen suomalaisia kohtaan, mutta se johtui lehden arvioiden mukaan siitä ettei professori Van Cleef tunne suomalaisten huonoja puolia!

7 AURA SYVÄÄN, AJATUS KORKEALLE

7.1 Yksilö– ja ryhmäidentiteetti

Yksilön identiteetti voidaan jakaa sosiaaliseen ja henkilökohtaiseen identiteettiin. Sosiaalinen identiteetti koostuu kulttuuriin ja sosiaaliseen ympäristöön yksilöä liittävistä tekijöistä. Henkilökohtainen identiteetti koostuu niistä yksilöllisistä ominaisuuksista, jotka erottavat yksilön muista saman ryhmän jäsenistä. Meillä on oma käsityksemme siitä, millaisia olemme omasta mielestämme, millaisia haluaisimme olla, tai miten muut meidät mahdollisesti näkevät. Todellisuus ja kuvitelmat eivät kuitenkaan aina kohtaa. Kuitenkin juuri näistä tärkeistä ajatusasetelmista muodostuvat ne odotukset ja asenteet, joiden mukaan käsitämme itsemme ja ryhmämme osana ympäristöä.[1]

Identiteetti voidaan määritellä koostuvan annetuista, saavutetuista ja omaksutuista ominaisuuksista. Annetut ominaisuudet ovat pysyviä ja ei–vapaaehtoisia ominaisuuksia kuten sukupuoli, rotu ja ikä. Saavutetut ominaisuudet ovat arvo– ja asennemaailmaan liittyviä valintoja, joita yksilö tekee vapaaehtoisuuden pohjalta ja päättää itse, mihin ryhmittymään haluaa kuulua esimerkiksi poliittisesti tai uskonnollisesti. Omaksutut ominaisuudet ovat muotoutuneet vuorovaikutustilanteiden pohjalta vähitellen yksilön ominaisuuksiksi, kuten esimerkiksi alistuvuus ja hallitsevuus. Etnisyys on luokiteltu kuuluvaksi annettuihin ominaisuuksiin, sillä yksilö ei voi valita mihin etniseen ryhmään syntyy, mutta hän voi valita kuinka merkittävä etnisyys on hänen kokonaisidentiteettinsä kannalta.[2]

Yksilön käytös yksilönä ja ryhmän jäsenenä eroaa toisistaan siten, että ryhmän sisäinen käytös pohjautuu depersonalisaatioon, yksilöllisyyden sivuuttamiseen. Henkilöt reagoivat toisiinsa sen mukaisesti miten hyvin nämä muut vastaavat ja ylläpitävät ryhmän yhteisiä tunnusmerkkejä.[3] Yksilöiden oletetaan automaattisesti edustavan ryhmänsä kanssa samoja arvoja ja asenteita.[4] Persoonallisuus ja sen ainutkertaisuus ovat kuitenkin tärkeitä elementtejä, jotka erottavat yksilön muista ihmisistä. Ristiriitaisuutta lisää se, jos yksilö pyrkii säilyttämään niin yksilöllisyytensä sekä ryhmäidentiteetin yhtä vahvoina.[5] Jotkut pitävät kuitenkin oman henkilökohtaisen persoonallisuuden säilyttämistä ja korostamista tärkeämpänä kuin ryhmäidentiteettiin sulautumista.

> *”Amerikan identiteetin muodostustapahtuma näyttää tukevan yksilön minäidentiteettiä niin kauan kuin hän pystyy säilyttämään elämässään tietyn määrä valinnanvapautta ja tahallista keskeneräisyyttä. Yksilön täytyy pystyä vakuuttamaan itselleen, että seuraava askel on hänen vallassaan ja että mihin*

tahansa hän jää tai menee, hänellä on aina valta lähteä tai kääntyä vastakkaiseen suuntaan, jos hän niin haluaa.” [6]

Eriksonin (1982) mukaan identiteetin muodostuminen yhteiskunnassa, jossa ei ole syntynyt ja kasvanut alusta alkaen, ei voi onnistua. Tällöin tuloksena saattaa syntyä nk. self-made– persoonallisuus. Vapaasti suomennettuna voitaisiin puhua itse luodusta ja rakennetusta persoonallisuudesta. Tästä muodostui Eriksonin mukaan myös kansanomainen käsitys amerikkalaisesta, joka on oman itsensä herra ja oman itsensä luoja. Siirtolaisten lapset joutuivat mahdollisesti tällaisen vääristyneen kehityksen kohteiksi. Helposti vanhemmat käyttivät kielitaitoisia lapsiaan kanavana vieraaseen kulttuuriin ja sen ymmärtämiseen. Tällöin siirtolaisten lapsista tuli ensimmäisiä, perheen todellisia amerikkalaisia, jotka toimivat omien vanhempiensa ”kulttuurivanhempina”.[7]

Liebkindin (1979) mukaan yksilö saattaa käyttäytyä jossain tilanteissa enemmän yksilönä kuin ryhmänsä edustajana. Toisaalta yksilö saattaa päättää käyttäytyä päinvastaisesti edustaen ryhmänsä arvoja ja asenteita. Tällainen käytös on tilannekohtaista, ja perustuu yksilön kykyyn suhteuttaa käytöstään tilanteen ja vastaanottajan mukaan. Pyrkimyksenä saattaa olla myös oman assimilaation kautta auttaa koko ryhmää assimiloitumaan. Kun kaksi eri ryhmien edustajaa kohtaa, vaikuttaa heidän käyttäytymiseensä yleensä tilanteen kolmas osapuoli, joka saattaisi olla esimerkiksi valtakulttuuri uusine normeineen ja traditioineen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että ryhmäidentiteetillä, joka erottaa yksilön muista ryhmistä, olisi vähäarvoinen rooli hänen kokonaisidentiteetissään. Mitä enemmän yksilö saa sopeuttaa käytöstään kolmannen ryhmän vaatimusten mukaan, ja mitä enemmän ryhmät saavat tilaisuuksia kommunikoida keskenään, sitä suuremmaksi kasvaa sosiaalisen liikkuvuuden mahdollisuus.[8]

7.2 Sosiaalisen liikkuvuuden merkitys identiteettikehitykselle

Kokonaisidentiteetin kannalta yksilön on tärkeää tuntea itsensä kykeneväiseksi vaikuttamaan oman elämänsä kulkuun ja mahdollisuudesta sosiaaliseen liikkuvuuteen.

Sosiaalinen liikkuvuus suo mahdollisuuden oman asemansa parantamiseen vaihtamalla nykyinen ryhmä toiseen, omia toiveita ja pyrkimyksiä vastaavaan ryhmään.[1] Uusi yhteiskunta ei välttämättä tarjoa mahdollisuutta sosiaaliseen liikkuvuuteen. Sosiaalinen liikkuvuus saattaa minimoitua uudessa yhteiskunnassa jossa muuttajan status, aiempi ammatti tai sosiaalisesti arvostettu asema saattavat jäädä puuttumaan täysin. Sosiaalisen tuen puuttuminen käsittää lähinnä ne institutionaaliset toimet, jotka auttaisivat muuttajaa pitämään yllä kulttuurillista perimää ja rakentamaan sosiaalista verkostoaan.

Ryhmä saattaa myös kokea toisten kansallisuuksien olevan hyväksytympiä kuin toisten. Ne, ketkä kokevat tulleensa syrjityiksi, kärsivät entistä suurempaa stressiä ja saattavat marginalisoitua ryhmänä. Myönteinen asenne luonnollisesti lisää kontaktien määrää kulttuurien välillä ja syventää sen jättämiä jälkiä. Kun asema yhteisössä ja yhteiskunnassa, kieli, tapakulttuuri ja uskonto muuttuvat, vaikutukset näkyvät luonnollisesti niin ryhmien kuin yksilöiden käytöksessä ja mielialoissa. Vihamielisyys, epävarmuus ja identiteetin hajaannus saattavat johtaa jopa depressiiviseen tilaan. Turhautuminen johtaa tyypillisesti aggression tuntemuksiin, jotka kohdistetaan uhkaksi koettua ryhmää tai instituutiota vastaan.[2]

Mitkä ovat yksilön mahdollisuudet liikkua sosiaalisella kentällä? Yksilön liikkuvuus voi auttaa koko ryhmää assimiloitumaan valtaväestöön, jos ryhmän muut jäsenet omaksuvat yksilön sosiaalisen liikkuvuuden strategiat. Vähemmistöryhmien ja valtakulttuurin assimilaation kohdalla tuskin voidaan puhua kulttuurillisesta vuorovaikutuksesta, sillä useimmiten vähemmistöryhmä on se, joka avautuu valtakulttuurin vaikutuksille. Epätavallista ei kuitenkaan ole, että vähemmistöryhmä ei halua hyväksyä kaikkea valtakulttuurin piirteistä. Valtakulttuuri saattaa myös kieltäytyä ottamasta vähemmistöä keskuuteensa.[3]

Siirtolaisten kohdalla tutkijat ovat havainneet, että kiinnittyminen ryhmään ilman aineellisia resursseja tai sosiaalista asemaa lisäävät yksilön voimattomuuden tunnetta. Tilanne saattaa päinvastoin kuitenkin motivoida ja jopa kohottaa heidän itsetuntoaan.[4] Luultavasti Amerikan suomalaisten kohdalla kävi juuri näin. He muodostivat uudenlaisen heimon, jolle muodostui kohentunut itsetunto, mallikelpoiset ihanteet, arvot ja voimakas pyrkimys tavoitella kaikkea hyvää ja ihanteellista. Miten on mahdollista että siirtolaiset pääsivät nauttimaan näistä laatupiirteistä joista entisessä kotimaassa vain haaveiltiin? Mistä Amerikan suomalaiset saivat innostuksen ja motivaation kilvoitella pienenä kansallisuutena suurten siirtolaiskansojen joukossa? Oliko tässä Suomen heimossa jotain ainutlaatuista ja olivatko he suomalaisuuden parhainta ainesta, kuten Koti- lehti heitä mainosti? Seuraavaksi käsittelen yhtä siirtolaisten erityistä mielenkiinnon kohdetta.

7.3.1 Amerikan suomalaiset ja koulutusmyönteisyys

Amerikan suomalaisten siirtolaisten vahvuudeksi voidaan mainita heidän koulutusmyönteisyytensä. Se oli selvä signaali uudelle yhteiskunnalle pienen siirtolaiskansan pyrkimyksistä ja arvoista. Ensimmäisen polven siirtolaisen kohdalla koulutus koski kielen ja kulttuurin opiskelemista, mutta jo heidän lapsensa kuuluivat

amerikkalaisen koulujärjestelmän ja oppivelvollisuuden piiriin. Amerikkalaista koulujärjestelmää on useissa aikalaiskirjoituksissa ja siirtolaisuuden tutkimuksissa kuvailtu voimakkaimpana ja järjestelmällisimpänä amerikkalaistajana. Suomalainen siirtolainen oli lähes aina lukutaitoinen ja ”valmis” ajatteluun, jossa koulutus kuului lasten sekä aikuisten maailmaan*.” Lukutaito on jo niin yleinen kansalaistemme keskuudessa, että tuskinpa on olemassa yhtään heimoomme kuuluvaa jäsentä, joka ei osaisi lukea äidinkieltään tai jotakin muuta kieltä.”* [1] Näillä sanoin pastori Yrjö Joki kertoi Koti- lehden lukijoille suomalaisten lukutaidon yleisyydestä.

Todennäköisesti suomalaiset siirtolaiset ymmärsivät koulutuksen merkityksen omalle ja lapsiensa tulevaisuudelle. Tunnettiinpa kuitenkin tapauksia, joissa pyydettiin kirkonmiehiä väärentämään lasten iät sellaisiksi, ettei heidän tarvitsisi koulua käydä Amerikassa! Jos kyseessä oli 1870– luvun siirtolainen, joka oli tullut maahan työn ja elintason vetämän, hän saattoi ajatella koulutusasioista seuraavasti niin kuin nimimerkki O.P. kirjeessään sukulaisilleen:

> *”Presidentiksikin walitaan monesti, jolla ei ole wähääkään oppitodistuksia, jonkamoinen mies Suomessa ei olis kelwollinen mihinkään wirkaan: sillä suomalaisten oppilauseiden orjuuttaminen estää parhaankin miehen täyttämästä welwollisuutensa.- mutta täytyy mainita, että täällä ei pyritäkään niin määrättömästi korkian opin perään kuin Suomessa ja Euroopan maissa; mutta se ei näytä tarpeelliseltakaan, sillä wapaa kansa ei rupia opin orjaksi,..”* [2]

Suomalaisia pidettiin kuitenkin koulutusmyönteisenä kansana, vaikka vain pieni osa suomalaisista siirtolaisista oli saanut kotimaassaan koulutusta kansakoulun verran. Myönteinen suhtautuminen koulujärjestelmään oli omakohtaisia koulukokemuksia tärkeämpää. Suomalaisista suurin osa pystyi asenteiltaan mukautumaan ajatukseen oppivelvollisuudesta, johon oltiin totuttu jo Suomessa.

Suomalaisiin lapsiin oltiin hyvin tyytyväisiä amerikkalaisissa kouluissa. Lapset pystyivät kohtaamaan auktoriteetteja ja mukautumaan koulun järjestykseen. Vuoden 1922 Koti –lehdessä yli-intendentti John C. Watson kertoo kokemuksistaan suomalaisista opiskelijoista seuraavasti;

> *”When they came up to my desk to enroll and to arrange their courses of study, they were so timid and appeared to be stolid that I despaired of them ever learning anything. Instead of telling me their names as I had instructed all of the pupils to do, they merely handed me their diplomas and looked in every direction except mine. My goodnes!“*

Yli-intendentti oli siis varsin kauhuissaan suomalaisten opiskelijoiden käytöksestä tai pikemminkin sen puutteesta. Hän kertoikin käyttäneensä suomalaislasten kohdalla hieman erilaisempia metodeja, jotta heidän aktiviteettitasonsa nousisi; *”as physical alertness is necessary to quicken the mind.”* . Fyysisen suorituksen katsottiin tuottavan

opiskeluaktiivisuutta ja valppautta. Watsonin mukaan ne pedagogiset toimet, joita hän oli suorittanut suomalaislasten keskuudessa, olivat amerikkalaistamista. Näillä toimilla hän oli kuitenkin omasta mielestään saavuttanut selvää kehitystä. Mitä nämä amerikkalaistamistoimet sitten olivat olleet? Fyysisten harjoitusten lisäksi oppilaiden tuli kyetä keskustelemaan annetusta aiheesta ja vastaamaan kysymyksiin täydellisellä englanninkielellä. Tiukka luokkakuri kuului mukaan näihin harjoituksiin. Hän ei maininnut kuitenkaan miten ja millä metodeilla englannin kieltä pyrittiin opettamaan siirtolaislapsille, vaan piti itsestään selvyytenä kielen täydellistä hallintaa.[3]

Myönteinen koulutusasenne säilyi kaikesta huolimatta siirtolaisten keskuudessa. Vakaumuksensa todisteeksi suomalaiset siirtolaiset ryhtyivät perustamaan omaa koulujärjestelmää .

7.3.2 Amerikan suomalaisten koulutusjärjestelmä

Koulujen perustamisessa suomalaiset toimivat oma- aloitteisesti mukautuen uuden yhteiskunnan normeihin kansallista perimäänsä unohtamatta.

Amerikan suomalaisen lapsen koulutus saattoi alkaa lastenkoulusta. Ensimmäisen lastenkoulun suomalaiset perustivat vuonna 1876 Calumet´issa, Michiganissa. Hanke kärsi alusta saakka ammattitaitoisten opettajien puutteesta eivätkä siirtolaiset koskaan omaksuneet ajatusta lastenkoulusta. Alkeiskoulujen kohdalla kärsittiin myös opettajapulasta, sillä ensimmäisen siirtolaispolven pätevät opettajat eivät vielä hallinneet maan kieltä tarpeeksi. Pyhäkoulutoiminta toimi jatkuvasti taustalla suhteellisen menestyksekkäästi muiden kouluhankkeiden sorruttua. Suomalaisillahan oli jo entisestä kotimaastaan vahvat perinteet pyhäkoulutoimintaan. Se edusti suomalaisuuden arvostuksia ja sivistyksellistä elämää parhaimmillaan. Pyhäkouluista käytettiin myös nimitystä sunnuntaikoulu. Kristillisen kasvatuksen tarjoajana sunnuntaikoulut olivat varsin tehokkaita. Suomalaisille ei kuitenkaan riittänyt kahden lukukauden kouluvuosi, vaan he laittoivat lapsensa vielä kesäksikin kouluun! Kesäkoulujen toiminnan katsotaan alkaneen vuonna 1897. Vuonna 1919 Suomi-Synodin alaisuudessa lasketaan toimineen 80 kesäkoulua, joissa opettajia oli 88 ja oppilaita 5 364. John Wargelinin mukaan juuri koulutuksen kautta suomalaisuus ja suomen kieli säilyisivät siirtolaislasten mielissä. Kesäkoulut saivat häneltä erikoismaininnan; *”Ne ovat perustettu pyhäkoulujen ja kotien avuksi. Ne tahtovat kasvattaa kansamme lapsia Herran pelossa ja kunnioittamaan vanhempiaan ja esi-isiään. Ne tahtovat vartuttaa nuorisoamme äidinkielen tuntemisessa.”* Wargelinin mukaan amerikkalaistyylinen kasvatus jätti kasvatusvastuun valtiolle ja koululle. Hän

oli kuitenkin aikaansa ja yhteiskuntansa arvostuksia edellä, sillä hän väitti kasvatusvastuun kuuluvan ennen kaikkea kodille ja vanhemmille. Oli täysin vanhemmista riippuvaa, tulisiko lapsi tuntemaan suomalaisuutta ja oppisiko hän koskaan puhumaan esi-isiensä kieltä.[1]

Vuonna 1896 perustettiin Suomi College, joka tarjosi suomalaisille korkeampaa koulutusta. Se tarjosi yliopistojen ohella korkeatasoista suomen kielen opetusta siirtolaisille. Tämä suomalainen koulu kunnioitti amerikkalaista koulutusjärjestelmää mutta halusi vaalia isänmaan perinteitä. Suomi Collegen syntyyn vaikutti kuitenkin voimakkaasti pyrkimys estää amerikkalaisuuden liiallinen leviäminen suomalaisten keskuudessa. Toisaalta sen pyrkimyksinä oli taata siirtolaislapsille kristillinen kasvatus muiden tärkeiden aiheiden ohella sekä tarjota varttuneemmalle väelle englannin opetusta. [2] Koulutusmahdollisuuksien lisäksi siirtolaisilla oli toinenkin ominaispiirre sivistyksen kohottajana; vilkas järjestö – ja kulttuurielämä.

7.4.1 Järjestöaktiivisuus, Amerikan suomalaisen kulttuurin tärkeä elementti

Amerikan suomalaisille rakentui voimakas ja aktiivinen kulttuurielämä uudella mantereella. Siirtolainen oli usein lähtöisin varsin vaatimattomista oloista, mutta Amerikkaan saavuttuaan hänestä kehittyi aktiivinen järjestöihminen, sanomalehden lukija ja teatterin ystävä. Amerikassa siirtolaisen rooliin ikään kuin kuului tietty määrä valveutuneisuutta ja aktiivisuutta yhteisten asioiden ”runnaamiseen.” Vilkas seura– ja järjestöelämä olivat jotain sellaista, mitä kotimaan syrjäseudut eivät olisi pystyneet lähtijälle tarjoamaan.

> *”On perustettu monenlaisia seuroja ja yhdistyksiä, ja osanotto niihin laajentaa aina tietopiiriä....Moni joka on täältä Amerikkaan matkustanut hywinkin wähätietoisena ja kokemattomana, palaa kotimaahan melkoista tietorikkaampana ja kehittyneempänä. Tämä ei suinkaan ole wähäksi arwattawa etu”,*

toteaa Yrjö Alanen Kansanvalistuseuran painatteessa.[1]

Engelbergin (1944) mukaan siirtolaisten vilkas seuraelämä oli haitaksi sopeutumisprosessin etenemiselle. Yhteisöllisyys ja yhteiset harrasteet loivat kuitenkin turvaverkoston uuden yhteiskunnan edessä. Siirtolaiset todella kokivat amerikkalaisen yhteiskunnan olevan varsin huoleton ja välinpitämätön esimerkiksi siirtolaisten peruspalveluiden järjestämisessä. Tähän suomalaiset vastasivat luomalla itse ne peruspalvelut, joita elämän varrella voidaan tarvita kuten esimerkiksi sairaanhoito, kehitysvammaisten koulut ja hautauspalvelut.

Esimerkkinä palvelujen monipuolisuudesta vuoden 1922 Koti– lehti mainitsee suomalaisen Ashtabula Harborin orpokotiyhdistyksen, jonka perusti Hanna Pankari

vuonna 1904. Lehden mukaan yhdistystä tukivat kaikki Harborin ja sen ympäristön suomalaiset. Yhdistys auttoi orpoja ja vähävaraisia suomalaisia Amerikassa.[2]

Järjestötoiminnalla oli akkulturaatioon kahdensuuntainen vaikutus. Järjestötoiminta joko eristi entisestään suomalaisen tai edisti sopeutumista yhteiskuntaan. Ainakin alkuvuosinaan ja vielä perheettömänä siirtolainen saattoi säästyä englannin puhumiselta ja kuulemiselta kokonaan. Siirtolaisen työskenteli usein toisten suomalaisten kanssa tai ainakin toisten siirtolaisten kanssa, joiden englannin kieli ei voinut olla mainittavan tasokasta. Oli harvinaista, että suomalaisten kanssa samoissa työpaikoissa olisi työskennellyt englantia puhuvia amerikkalaisia. Työpäivän päätyttyä siirryttiin ”haaleille” (a hall = halli, kokoontumispaikka) kuuntelemaan Suomesta järjestöjen tilaamia puhujia. Suomalaisuuden ja suomen kielen kuulemisen ympyrä oli suhteellisen tiivis, ja saattoi säilyttää siirtolaisen täysin suomenkielisenä vieraassa ympäristössä jopa useamman vuoden ajan. Tällöin järjestötoiminta saattoi osakseen haitata tai ainakin hidastaa assimiloitumista uuteen ympäristöön. Toisaalta se saattoi auttaa siirtolaista löytämään oma paikkansa ja roolinsa osana siirtolaisyhteisöä. Lisäksi järjestöjen kautta voitiin saada yhteyksiä eri kansallisuuksia edustavien siirtolaisryhmien välille.[3]

Gordonin (1964) mukaan siirtolaisten aktiivinen ja tiivis yhteisöllisyys suojeli varsinkin uusia tulokkaita rajuimmalta amerikkalaistamisen vaatimukselta. Varsinkin ensimmäisen maailman sodan aikoihin amerikkalaistamisessa ei tahdottu nähdä muita vaihtoehtoja kuin mahdollisimman nopea akkulturaatio, joka ei juuri kunnioittanut siirtolaisten kulttuurista perimää, muistoja ja menneisyyttä. Yhteisössä uusi tulokas saattoi tutustua uuteen maahan ja sen ilmapiiriin omassa tahdissaan, omin ehdoin. Todellisuudessa siirtolaisten yhteisö oli se elementti, joka teki siirtolaisesta näkyvän. Se auttoi sukupolvien välisissä ongelmissa, joita uuden ja vanhan kulttuurin kohtaaminen sai aikaan.[4]

7.4.2 Siirtolaisten yhdistykset

Suomalaisuuden säilyttämisellä ja vaalimisella saattoi olla myös siirtolaisen roolia eheyttävä vaikutus. Järjestötoiminta saattoi myös tukea kansallista identiteettiä ja itsetuntoa. Muiden vähemmistökansallisuuksien kohtaaminen saattoi sujua helpommin vahvan ryhmän edustajalta kuin yksittäiseltä henkilöltä.

Käytännössä siirtolaisten järjestökenttä oli varsin ristiriitainen. Monien Amerikan suomalaisten järjestöjen toimintasuunnitelmaksi tuli taistella ja tuhota toisten järjestöjen aikaansaannoksia. Kalevan Ritarit ja Naiset perustamisen aikoihin suomalaiset olivat

erään tulkinnan mukaan suivaantuneet repaleisesta ja riitaisesta järjestökentästä niin, että päättivät perustaa järjestön, jonka sisällä ei tarvitsisi nahistella. Järjestö perusti ensimmäisen osaston, Pellervoisen Maja, miehille vuonna 1898. Naisille oma osasto, Annikin Tupa, saatiin vuonna 1902.[1] Kalevan Naiset ja Ritarit järjestönä noudatti suomalaisittain erikoisempia järjestötoiminnan tapoja. Salaseurojen periaate ei kuitenkaan voinut olla täysin vieras suomalaisillekaan.

> *”Olisiko Kalevan Ritarikunnalla mitään mahdollisuuksia Suomessa? …Siitä päättäen, että esim. Vapaamuurarien toiminta on käynnissä Suomessa, voimme tehdä sen johtopäätöksen, että salaseuraisuutta yleensä Suomessa on jo olemassa.”*

Kalevan Naisten ja Ritarien toiminta herätti mielenkiintoa ja ristiriitaisiakin tunteita aikanaan. Seuran toiminnan perustana oli heimo– ja veljeyshengen ylläpitäminen.

> *”Ritarikunnan toiminnan tarkoituksena uskotaan olevan veljeyden, suvaitsevaisuuden ja kansallishengen eläväksi tekeminen, Amerikan suomalaisten ja yleensä suomalaisten keskuudessa. Heimohenkemme virkistäminen, Kalevan kansan kokoaminen, lujien sukusiteitten sitominen, lienee, lyhykäisesti sanottuna, Kalevan Ritarikunnan laajakantoisempi tarkoitus.”* [2]

Vaikka järjestö toimi yleisen hyvän levittämisen merkeissä, suuntautui sen toiminta ensisijaisesti omien jäsenten kasvattamiseen ja valistamiseen*.” Ritarikunnan aate ei ole amerikalaistuttamisaatetta, se on suomalaistuttamisaatetta sanan täydessä merkityksessä.”* [2] Kuitenkin jo aikanaan seuran toiminnassa nähtiin monia piirteitä, jotka eivät kuulunut suomalaiseen järjestötoiminnan tapoihin. Kalevan Naiset ja Ritarit järjestönä pitivät päätavoitteenaan suomalaisuuden säilyttämistä ja vahvistamista, mutta amerikkalaisin tavoin. Seura toimi salaseuran tavoin suljetuin ovin ja hyväksyi jäsenikseen siirtolaisista ”kansan parhainta ainesta”, valioväkeä. Järjestön luonnetta ja toimintatapoja onkin pidetty varsin amerikkalaisina.[3]

> *”…käsikirjoissa, seremonioissa ja säännöissä on paljon suoranaista lainaa eräistä amerikkalaisista salaseuroista, onpa suoranaisia käännöksiäkin tehty…Ajan mittaan voidaan käsikirjaa ja seremonioita muuttaa, jos se välttämättömäksi tulee…”*[4]

Järjestö pyrki näiden sanojen mukaan lujittamaan suomalaisuusaatetta enemmänkin kuin ihailemaan amerikkalaisuutta.

8 SIIRTOLAISEN HENGEN RAVINTOA

8.1 Poliittinen “harhakäyttäytyminen”

Venäjän vallankumous ja kumouksellinen ilmapiiri Euroopassa saivat amerikkalaiset pelkäämään vallankumouksen mahdollisuutta omassa maassaan. Tätä jännittynyttä

ilmapiiriä pahensivat lukuisat lakkotaistelut, joissa suomalaisetkin olivat merkittävästi mukana. Bolshevismi oli jo pitkään ollut yksi näkyvimmistä ideologioista, joita amerikkalaiset vierastivat. Omakohtaista kokemusta kommunismin läsnäolosta he saivat, kun Venäjän vallankumouksen jälkeen Yhdysvaltoihin perustettiin ensimmäinen kommunistinen puolue vuonna 1919. Tietyille tahoilla tämä antoi kaivatun varmuuden syyttää bolshevismia ja kommunisteja aina pommien räjähdellessä ja yhteiskunnallisen tasapainon järkkyessä. Uudenvuodenpäivänä vuonna 1920 Yhdysvaltain oikeusministeri A. Mitchell Palmer aloitti poliittisen vainon ja viikon kuluessa bolshevismista epäiltyjä oli pidätetty 6 000 miestä ja naista. Tämä lisäksi heidän ystävänsä joutuivat tarkkailuun ja jopa pidätettäviksi. Vainon kohteeksi joutuivat lukuisat taiteilijat, tieteen harjoittajat ja toimittajat. Tasapainottomuuden ilmapiiri ja kasvavat epäilyt tekivät oletetusta uhkasta ”*vallankumouksen roihun*”, joka levisi ”*preeriapalon*” lailla ympäri maan. Tasapainottomuuden ydin oli maan poliittisen vallan jakautuminen kahtia; maan presidentti Wilson pyrki hillitsemään ”punaista raivoa”, kun taas oikeusministeri Palmer näki ”punaista” lähes joka puolella. Punainen raivo ei niittänyt viljaa vain poliittisten päättäjien taholla, vaan erityisesti ammattijärjestöjen johtajat vastustivat siirtolaisten vapaata maahan muuttoa. Siirtolaisvastaisuuttaan he perustelivat työvoiman ylitarjonnalla, palkkojen romahtamisella ja vieraan aineksen haluttomuudella kunnioittaa amerikkalaista yhteiskuntajärjestystä.[1] Nähtävästi näillä järjestäytymispyrkimyksillä tarkoitettiin yleistä yhteiskunnallista tasapainoa ja järjestystä, sekä työväestön järjestäytymishankkeita erilaisiin ammattiyhdistysliikkeisiin.

William Miller (1969) on antanut henkilökohtaiset, nimelliset kasvot Amerikan poliittisille kommunistivainoille. Hänen mukaansa ”vaino” oli vain muutaman, päättävässä asemassa olleen henkilön (oikeusministeri A.Mitchell Palmer ja hänen tukijoukkonsa) voimakkaan reagoinnin tulosta. Nämä henkilöt eivät siis yksinään aiheuttaneet vainoja, vaan reagoivat omassa asemassaan näkyvin seurauksin, jolloin heistä tuli osa tapahtumaketjua.[2] Tarkoituksena varmaankin oli hakea ratkaisua, joka tyynnyttäisi amerikkalaiset, ja rauhoittaisi pelokkaan ilmapiirin.

8.2.1 Amerikan suomalainen sosialismi

Millaista oli Amerikan suomalainen sosialismi? Miten se ilmeni siirtolaisen käyttäytymisessä? Amerikan suomalaisillakin oli omat epäilyksensä omien kansalaistensa poliittisista vakaumuksista, joita saatettiin jopa peitellä maahanpääsyn toivossa.

> *”Nyt Suomesta tulee ja Suomeen menee paljon punaisia, jotka kulkevat valkoisten nimellä, päästäkseen vapaammin kulkemaan. …Mutta omassa keskuudessamme on miehiä, jotka ovat niin moninaamaisia, niin kieriä ja vääriä, että kukaan ei tiedä mitä he oikeastaan ovat. Monet heistä ovat päässeet huomattuihinkin asemiin ja nauttivat kansan luottamusta ilman, että mitään takeita on siitä, käyttävätkö he heille annettua luottamusta oikein vai väärin”*[1]

Suomalaisilla oli Koti- lehden kirjoittajan mukaan tutkijakomiteoita, jotka testasivat kysymyksin jokaisen bolshevismin kannattajaksi itseään tituleeraavan.

> *”Henkilö, joka minua varta vasten pyysi kirjoittamaan noista tutkijakomiteoista oli hyvin huolissaan ja ihmeissään siitä, kun sellaista annetaan tapahtua, etteivät sanomalehdet ja viranomaiset anna asialle suurempaa huomiota...Amerikan suomalaisten sosialistien tutkijakomiteoilla ei ole mitään merkitystä, niistä ei tarvitse kenenkään ottaa huolehtiakseen, ja tuskinpa niistä kannattaa mainita.”* [1]

Suomalaisten kohdalla tilanne jo entisessä maassa oli saattanut kylvää kapinahenkeä ja sosialismin siemeniä, jotka sitten ”oikealla” tavalla virkistettyinä saattoivat alkaa kasvaa uudessa kotimaassa, Amerikassa. Tästä mahdollisuudesta amerikkalaiset olivat hieman liiankin hyvin perillä ja näkivät siirtolaiset mahdollisina yhteiskunnan vakauden uhmaajina. Ainoaksi vaihtoehdoksi nähtiin mahdollisimman pikainen amerikkalaistaminen.

Amerikan suomalaisia sosialistijärjestöjä syytettiin kielteisestä asenteesta amerikkalaisuuteen. Amerikansuomalaisia kommunisteja kehotettiin tulemaan osaksi amerikkalaista ja kansainvälistä työväenluokkaa. Ihan täysin paikkaansa pitävä ei väite sosialismijärjestöjen amerikkalaistumisen vastaisuudesta ole. Järjestöjen julkaisemat lehdet tutustuttivat siirtolaisen uuteen yhteiskuntaan ja saivat hänet kiinnostumaan sen toiminnasta ja toiminnan välineistä.[2]

Suomessa Amerikan suomalaisten poliittiseen idealismiin suhtautuminen riippui luonnollisesti näkökulmasta. Ainakaan Kansanvalistusseura ei suhtautunut siirtolaisten poliittiseen kiihkoon kovinkaan kunnioittavasti.

> *”Kyllä ne täällä esiintywät sosialisteina, mutta aniharwalla on edes alkeellisiakaan tietoja siitä, mitä sosialismin aate merkitsee. Useimmin sosialismi supistuu siihen, että ne tekevät enemmän tai wähemmän törkeätä ja kömpelöä pilkkaa uskonnosta ja kirkosta.”*

tuumasi Yrjö Alanen vuonna 1910.[3]

Sariolan (1982) mukaan suomalaiset olivat mieltyneet vallankumoukseen, ja pitivät sitä melkein välttämättömänä tiellä uuteen systeemiin. Uudemmat siirtolaiskansat olivat maltillisempia, ja kannattivat demokratiaa ja oikeudenmukaisuutta, mutta vastustivat väkivaltaa ja lakkoilua. Suomalaisten sosialismia voisikin kutsua enemmän ”luterilaiseksi” sosialismiksi, joka oli varsin mustavalkoista ja tinkimätöntä. Sakari Sariola toteaa teoksessaan, että suomalaiset osoittautuivat epäilysten veroisiksi.

Suomalaisissa oli eri tavalla ainesta kapinoida, ja heidän käsityksensä asioiden kulusta poikkesivat muista siirtolaisista. Suomalaiset olivat reagointiherkkiä jo pienenkin tapauksen kohdalla, ja näin sosialismin aate sai nopeasti tuulta siipiensä alle.[4]

Yhtälailla amerikkalaiset eivät paljoa tarvinneet, kun jo varustauduttiin asein ja joukoin mahdollista vallankumousta vastaan. Vuonna 1904 Hancockissa suomalaiset kantoivat punalippua kesämarssillaan kun suomalaiset ”vanhoilliset” raittiusaatemiehet tästä kimpaantuivat ja loppujen lopuksi hakivat poliiseja järjestyksen pitoon.[5] Tämä todistaa sen, että kritiikkiä harjoitettiin myös suomalaistenkin keskuudessa.

8.2.2 Sosialismi – sopiva harrastus?

Oman kansallisen ryhmän kahtia jakautuneisuus ei ainakaan edistänyt yhteiskuntaan assimiloitumista, sillä ääriliikkeet tahrivat aina koko joukon maineen. Ottaen huomioon Yhdysvaltain tulenaran ilmapiirin, suomalaisten ylle langennut punainen varjo asetti heidät kokonaisena kansallisuutena uudenlaiseen valoon amerikkalaisten silmissä.

Suomalaisten sosialismi erosi muiden uuteen siirtolaisuuteen kuuluneiden kansallisuuksien sosialismista. Tyypillinen tapaus, josta suomalaiset keräsivät mainetta, saattoi alkaa viattomasti esimerkiksi työväenyhdistyksen juhlista. Lavalle noussut mies alkaa yllyttämään lakkoon kuulijajoukkoa ja saakin aikaan lakon. Työnantaja suhtautuu moiseen lähettämällä turvajoukkoja sheriffien mukana, sillä ”varmalta taholta” hän on saanut kuulla veren virtaavan kohtauspaikalla. Jos vielä sattuisi pommi räjähtämään jossain päin kaupunkia, olisi kahakka valmis. Yleensä nämä kohtaamiset johtivat kahakoihin, joista tuloksena saattoi olla haavoittuneita ja jopa ruumiita. Eniten suomalaisia suututti kuitenkin heitä leimaava käyttäytyminen. Näiden lakkoilijoiden maine tahri koko suomalaisen siirtolaiskansan maineen ja sai aikaan suoranaista vihaa suomalaisia kohtaan.

Suomalaisille siirtolaisille sosialismi saattoi olla myös ”viattomalta tuntunut” harraste ainakin aluksi. Uuden maan tavat eivät muutenkaan istuneet kovin onnistuneesti suomalaiselle miehelle, joka oli tottunut kovaan työhön. Kun aiemmin liityttiin raittiusseuraan tai kirkolliseen järjestöön, ei suurta merkitystä nähty sillä, vaikka nyt liityttäisiin poliittiseen järjestöön. Sosialistijärjestöihin liittyminen saattoi yksinkertaisesti tuoda kaivattua vaihtelua siirtolaisen järjestöelämään.[1] Siirtyikö sosialismi siirtolaisten mukana uudelle mantereelle ja oliko amerikkalaisten pelko vallankumouksellisesta kansanaineksesta suomalaisten kohdalla totta? Miksi sosialismi ”tarttui” niin voimallisesti siirtolaisiin? Miten sosialismilla ja sen epäisänmaallisella sanomalla oli mitään mahdollisuutta soluttautua siirtolaisten keskuuteen? Samaa

miettivät varmasti amerikkalaisetkin, jotka olivat huomaavinaan erinäisiä muutoksia suomalaisten työkäyttäytymisessä ja lakkointoilussa. Amerikkalaisten mielestä nämä muutokset johtuivat tietenkin sosialismin myrkyttämästä mielestä.

Psykoanalyytikko Julia Kristevan (1988) mukaan innostus, motivaatio ja intohimoinen suhtautuminen johonkin asiaan pelastavat muukalaisen sivullisuudelta ja yksinäisyydeltä vieraalla maalla. Ehkä poliittinen innostus ja jopa fanaattisuus pelastivat siirtolaista hukkumasta omaan koti-ikäväänsä ja yksinäisyyteensä. Kiinnittyminen johonkin yhteiskunnalliseen, esimerkiksi politiikan kannattajaksi, saattoi auttaa siirtolaista juurtumaan uuteen maahan. Kristevan mukaan tämä juurtuminen olisi vahvaa, mutta väliaikaista. Vahvaa se olisi sen poltteen tähden, jota siirtolainen tunsi, vaikkei sen todellista merkitystä ymmärtänytkään. Vahvuus saattoi ilmetä fanaattisuutena ja alttiutena joutua erilaisten ideologioiden kannattajiksi. Juurettomuutta ja sen mukana tuomaa tyhjyyttä vastaan siirtolaisen oli taisteltava joka päivä. Taistelu ja sen tarve eivät kuitenkaan kerro heikosta ihmisestä, päinvastoin. Juuri tämä polte ja taistelu tekevät muukalaisista erilaisia kuin muut.[2]

Varmaan monet ideologiat ja fanaattisuuden merkit täyttävät liikehdinnät saivat alkunsa juuri tuosta rajattomasta määrästä energiaa ja intohimoa, mitä tuhlata johonkin itselleen tärkeään kohteeseen. Politiikka ja yhteisten etujen ajaminen järjestöjen kautta toimivat varmasti hyvin tässä tarkoituksessa. Psykoanalyyttisen näkemyksen mukaan suomalaisten ”alttius ja taipuvaisuus” sosialismin kannattamiseen ei välttämättä johtunut maantieteellisistä seikoista (Venäjän läheisyys) eikä kansallisesta luonteenlaadusta ja sen heikkoudesta. Kyse saattoi olla ”tyhjän aukon täyttämisestä” ja halusta kohdentaa syviä tuntemuksiaan, kuten vihaa, melankoliaa, rakkautta ja intohimoa. Tässä kohdin poliittinen vakaumus ja taistelu tarjosivat tarpeeksi laajan kohteen, johon suunnata kaikki nuo suuret tuntemukset.

8.3 Amerikan suomalaisten suhtautuminen juoppouden tahraan eli onko kapakoitsija ihminen?

Suomalaisten juomatavoista on siirtolaisuuden osalta monen suuntaista tietoa. Toiset pitivät suomalaisia amerikkalaisten ”*pisnismiehien*” uhreina, jotka houkuttelivat suomalaiset kapakoihin tuhlaamaan palkkarahansa. Todellisuudessa suomalaiset toimivat myös itse kapakoitsijoina. Syitä vapautuneeseen käytökseen on etsitty uhmakkuudesta, vapauden kaipuusta ja halusta maistaa uutta vapauttaan ”*präntin*” muodossa.

”Täydellisen parannuksen tehnyt kapakoitsija on ihminen ja hän voi olla parhain meistä, mutta yleensä henkilö, joka tavalla tai toisella suosii ja kannattaa kapakkaliikettä ei voi olla parhaimpiemme joukkoon lukeutuva, vaikka ikäväksemme saamme huomauttaa, että suuri joukko kansamme eturivin miehistä ja naisista salaisesti suosii kapakkaliikettä.” [1]

Usein siirtolainen oli perheetön mies, joka ei ollut vastuun painama muuta kuin työnsä puolesta. Työpäivän päätteeksi aikaa jäi kapakkaelämälle, ja näkihän siellä muita suomalaisia, joiden kanssa saattoi vaihtaa kuulumisia ja kokemuksia.

Ennemmin tai myöhemmin juomishimon syyt saatettiin löytää suomalaisesta kansanluonteesta ja perimästä. *”The Finn is a very bad character when under the influence of intoxicating liquors.”* Kuitenkaan suomalaiset eivät olleet antautuneet heikkoutensa armoille, tästä Koti- lehtikin valisti lukijoitaan; *”These people as a nationality have realized the evils of the liquors and as a result they are pioneers in prohibition.”* [2]

Suomalainen merimiespappi Yrjö Alanen (1910) siirtolaisten liikkeitä seuranneena, piti suomalaisten juoppoutta siirtolaisuuden seurauksena. Suomalaiset olivat amerikkalaisten ”pisnis miehien” uhreja, joita nämä houkuttelivat ”piirin ja präntin” makuun.

”Amerikassa sitäwastoin on kapakka-elämä monin kerroin houkuttelewampaa. Siellä on useimmilla seuduilla kaupunkipaikoissa kapakka kapakan wieressä. Työmailta tullessaan on siirtolaisten kulkuteiden wieressä toisinaan kymmenittäin semmoisia. Siellä on kapakoilla paljon suurempi wiehätys kuin kotimaassa konsanaan. Amerikkalainen on, olipa millä alalla tahansa, liikemies kiireestä kantapäähän. Hän osaa laittaa kansanmiestäkin warten kapakan niin wiehättäväksi, että se kokonaan hurmaa Suomen maaseudun yksitoikkoisuudesta sinne eksyneen siirtolaisen.” [3]

Taistelu viinan kauhistusta vastaan näkyi myös Koti– lehden sivuilla. Kieltolain Amerikan suomalaiset suurimmaksi osaksi ottivat vastaan myönteisesti. *”Totisesti on kieltolaki aikaansaanut suurta hävitystä– se on hävittänyt juoppoutta laiskuutta, raakuutta, köyhyyttä ja puutetta.”* [4] Välttämättä kaikki siirtolaiset eivät ehkä heti ymmärtäneet edustavansa myös yksilöinä kokonaista kansakuntaa ja suomalaisuutta. Sanomalehdet täyttyivät suomalaisten kapakkatappeluista ja juoppouden tahra alkoi liiaksikin jumittua suomalaisten kohdalle. Suomalaisten tahrattu maine haittasi jokaista suomalaista siirtolaista, heidän toimiaan ja sopeutumistaan Amerikassa.

”Amerikan suomalaisten keskuudessa ei salapoltto, ainakaan täällä Idässä, suuremmassa määrässä vielä rehota, mutta moraalisesti tunnemme heikkoutta monella taholla. Keskivaltioista näkee uutisia, jolloin suomalaisia hyvin usein tuomitaan viinan myynnistä tai poltosta vankiloihin ja sakkoihin.”

Koti-lehden mukaan kieltolain ylläpitäminen käytännössä ja kotien raittiuteen ohjaava kasvatus kuuluivat naisille.

> *”Naistemme velvollisuus on pitää Amerikan suomalaisten kodit puhtaina korpirojun saastasta. Velvollisuutemme on itse noudattaa lakia ja panna kaikki perheemme jäsenet noudattamaan lakia...Yksistään kieltolain hyväksi olisi Amerikan suomalaisilla naisilla kylliksi yhteiskunnallista puuhaa.”* [4]

Kieltolaki astui voimaan vuonna 1920. Tämän seurauksena suomalaiset ”pränttin” ystävät tulivat kirjatuiksi historiaan vankilatuomioiden kautta. Vankilaan juopumuksen takia suomalaisia joutui 489,2 henkilöä 100 000 suomalaista kohti. Toiseksi tulivat suomalaisten kohtalotoverit, irlantilaiset, luvuilla 243,7 kutakin 100 000 irlantilaista kohti.[5]

Amerikassa suomalaiset liikkuivat muiden skandinaavien kanssa samoissa raittiusseuroissa kunnes perustivat oman seuransa, Pohjantähden, vuonna 1885. Sen keskusjärjestönä toimi amerikkalainen Good Templa. Vuoden 1887 lopulla suomalaisia raittiusseuroja oli 19! Näin voimakas seurojen määrä kertoo näkökulmasta riippuen aatteen voimakkaasta kannatuksesta. Amerikan suomalaisten sivistyshistoria tarjoaa aika synkeän kuvan 1880- luvun siirtolaisista. Siirtolaisten ”*henkinen ja siveellinen tila oli sangen surullinen"* eikä jalojen ja hengellisten harrasteiden parissa siirtolaisia juuri tavattu. Kokouspaikoista kapakka oli suosituin. Koko surkeus ja tilanteen koomisuus kiteytyy erään nuoren siirtolaismiehen lausumaan maistettuaan ensi kertaa olutta; *”pahaa oli, mutta ehkäpä siihen tottuu”*. Kapakkaelämään kuului myös tappeluita ja ”*suomalainen puukko sai edustaa kansalliskuntoamme ja urheiluintoamme”*.[6]

Amerikkalaistamisen kohdalla raittiusjärjestöt olivat yhtälailla suomalaisuuden ylläpitäjiä ja toimivat poikkeuksetta suomen kielellä kirkkojen tavoin. Osa raittiusjärjestöjen jäsenistä oli myös kirkon jäseniä. Raittiusjärjestöt pitivät tiiviisti yhteyttä vastaaviin järjestöihin Suomessa sekä siirtolaisjärjestöihin Amerikassa. Selvää on, että järjestön toiminta oli suomalaisuutta eheyttävä ja yhteydenpitoa vanhaan maahan ylläpitävä elementti. Raittiusliikkeen elinkaari jäi lyhyeksi ja järjestön toiminta alkoi hiipua jo 1910– luvulla.[7]

8.4 Luterilainen perintö siirtolaisen matkassa

Seurakunnan tarjosivat turvallisen, sosiaalisen verkoston siirtolaiselle, vaikka kaikki eivät suinkaan heti Amerikkaan saavuttuaan halunneet joutua kirkon otteeseen. Joissain tapauksissa siirtolaiselle uudenlainen vapaus saattoi merkitä nimenomaan vapautta olla kuulumatta kirkkoon. Kirkon merkitys amerikkalaistajana ei ollut merkittävä,

päinvastoin. Kirkollinen toiminta pitäytyi pitkään suomenkielisenä, eikä toiminnassaan korostanut amerikkalaisuuteen sulautumista.

Lyhyesti esitettynä siirtolaisen hengellistä elämää palvelivat kolme suurinta kirkkokuntaa; Amerikan Suomalainen Evankelis- Luterilainen Kansalliskirkko, Apostolinen Luterilainen kirkko sekä Suomi Synodi eli Amerikan Suomalainen Evankelis- Luterilainen kirkko. Myöhemmin tähän joukkoon liittyi myös Lähetyskirkko. Viimeksi mainittu kirkko syntyi nimensä mukaisesti Amerikan suomalaisten keskuudessa suoritetun lähetystyön seurauksena.[1]

Kirkollisista järjestöistä Suomi Synodi oli laajin ja vanhin. Se oli perustettu 1890 Calumetissa, Michiganissa. Sen jäsenmäärä työntekijät mukaan laskettuna oli 41 500 vuonna 1922.[2] Suomi- Synodi menetti paljon jäseniään 1920– luvulla sukupolven vaihdoksen kautta. Myös suomalaiset vasemmistoliikkeet suhtautuivat organisaatioon kielteisesti. Taustalla vaikutti myös uusien siirtolaisten tulvan hiipuminen.[3] Suomi-Synodi oli merkittävä vaikuttaja siirtolaisten amerikkalaistamisessa ensimmäisen maailmansodan aikoihin. Suomi- Synodin toiminnan ympärille alkoi kehittyä ala-järjestöjä, joiden tarkoitus oli osoittaa amerikkalaisille suomalaisten olevan kuitenkin hyviä työmiehiä ja lojaaleja uudelle kotimaalleen.[4] Taisto John Niemi (1960) on tarkemmin tutkinut Suomi- Synodin toimintaa ja väittääkin, että vuoden 1950 loppuun mennessä järjestö harrasti niin sitkeästi suomalaisuuden säilyttämistä, että se suorastaa haittasi esimerkiksi englannin kielen oppimista. Järjestö julkaisi pääasiassa suomenkielellä eettisiä ja uskonnollisia julkaisujaan vielä 1950- luvullakin.[5]

Amerikan suomalaisten siirtolaisten hengellistä elämää ja useita kirkkokuntia voidaan kutsua hajanaiseksi monestakin syystä. Ensinnäkin seurakuntien välimatkat olivat valtaisat, jopa satoja kilometrejä. Yhteistyötä maantieteellisten syiden lisäksi vaikeuttivat opillisiin näkemyksiin ja henkilöihin liittyvät ristiriidat. Kielikysymys jakoi siirtolaiskansaa sen sisällä kuljettaen suomen– ja ruotsinkielisiä siirtolaisia eriäviin suuntiin. Vuosien saatossakaan vanhoja ristiriitoja ei saatu sovitetuksi ja kirkkokunnat ottivatkin askeleita kohti paikallisia, amerikkalaisia seurakuntia. Se koettiin nähtävästi helpommaksi kuin omien oppiriitojen sovittelu.[6]

9 KOTI- TUO KAUNIS NIMI

9.1 Koti- lehden tarkastelua tutkimuskysymysten valossa

Koti- lehti oli ideologialtaan puolueeton niin poliittisesti kuin myös kasvatukseen liittyvissä asioissa. Tämän vuoksi se joutui pitkin matkaansa selventämään kerta toisensa jälkeen linjaansa, johon lukijat ottivat kantaa ja tarjosivat parannusehdotuksiaan.

> *”Julkaisumme on opinhaluista ja tiedonjanoista osaa varten kansastamme, jotka tietävät ja tuntevat, että vähän olemme tehneet, mutta paljon on vielä tekemättä. Mehän tahdomme kasvattaa sellaisia kansalaisiamme kansallishengen, amerikkalaisuuden, suomalaisuuden ja kaiken hyvän ymmärtämisessä, jotka ovat ennen jääneet huomioon ottamatta. Me tähtäämme Amerikan suomalaiseen nousevaan polveen, Amerikan suomalaisten koteihin, Amerikan suomalaisiin ja amerikkalaisiin kasvattajiin ja kasvatettaviin.”* [1]

Kummatkin kulttuurit olivat perhe-elämässä luonnollisesti läsnä ja oli tärkeää antaa näille kummallekin tilaa. Vanhempien tulisi saada elää omaa kieltään vaalien ja kulttuuritraditioita ylläpitäen, mutta samalla heidän tulisi myös tukea lapsiaan, jotka olivat syntyneet amerikkalaiseen yhteiskuntaan. Koti- lehti voisi auttaa vanhempia valistumaan tästä uudesta kulttuurista, jotta he kykenisivät tukemaan lapsiaan.

Koti – lehden aikomukset vaikuttivat voimallisilta ja selkeiltä. Tutkimuskysymyksen valossa tarkasteltuna kasvatuksellisia aiheita tulisi löytymään. Mitä lehden kasvatuksellisuus siis oli ja mihin suuntaan siirtolaisia pyrittiin kasvattamaan? Sisälsikö lehden kasvatuksellisuus kehotuksia amerikkalaistumaan tai mainintoja amerikkalaistamistyöstä siirtolaisten keskuudessa?

Miten lähteä kartoittamaan lehden kirjoituksista nimenomaan sen kasvatuksellinen osuus? Yksi tapa on kartoittaa lehden kirjoitukset, niiden sisältö ja jako sisällön mukaan omiin aihepiireihin. Tämä mahdollistuu helposti kuukausittain ilmestyvän lehden kohdalla, jonka elinkaari on lyhyt. Lehtien ja kirjoitusten lukumäärä ei nouse liian suureksi kokonaisuudessaan ja tällöin voidaan tutkia koko tuotanto.

Tein jaon kuuteen eri aihepiiriin; kaunokirjalliset kirjoitukset, yleissivistävät aiheet, suomalaisuutta koskevat kirjoitukset, Amerikan suomalaisia käsittelevät kirjoitukset, amerikkalaistamista koskevat kirjoitukset sekä kasvatukselliset aiheet. Käsiteltäviä kirjoituksia löytyi yhteensä 239 kappaletta. Käsittelen viisi ensimmäistä aihetta kappaleen 9 alaisena ja kasvatukselliset aiheet uuden otsikon (kappale 10) alla.

9.2 Taistelu siirtolaisten henkisen kasvun puolesta

Kaunokirjalliset kirjoitukset Koti– lehti otti osaksi ohjelmaansa heti ensimmäisten lehtien ilmestyttyä. Kaunokirjallisuuteen laskettavia kirjoituksia löytyi yhteensä 46 kappaletta kaiken kaikkiaan 239:stä kirjoituksesta. Kirjallisuus oli joko lainattua amerikkalaisesta tai suomalaisesta kirjallisuudesta tai kirjoittajien omasta tuotannosta. Kaunokirjallisuuteen kuuluivat myös sananlaskut ja runot joita oli lähes jokaisessa numerossa. Kirjallisuus ja sen merkittävyyden korostaminen oli osa Koti– lehden kasvatuksellista linjaa. *”Lukutaito... tämän taidon avulla avautuu jokaiselle mitä laajakantoisin mahdollisuus seurustelemalla ahkeraan jalojen kirjailijain kanssa heidän teostensa välityksellä.”* [1] Kirjallisuuden harrastuneisuus merkitsi siirtolaisten sivistystä, edistyksellisyyttä ja henkistä kasvua, josta lehti tuntui kantavan huolta. *”Enemmän suomalaista runoutta Amerikan suomalaisten koteihin*!”[2], kuulutti Koti– lehden toimitus joulunumerossaan vuonna 1922. Kirjallisuus tuki varmasti osaltaan niin nuorten kuin vanhempienkin sopeutumisprosessin etenemistä.

> *”Kieltä taitamattoman Amerikan suomalaisen vanhimman on vaikea valvoa mitä kirjallisuutta lapsensa lukevat…Mutta huomattuaan lapsella kirjan, jota lapsi ei halua päästää käsistään ennen kuin se on läpi, niin on hyvä alkaa seuraamaan lapsensa lukuhommia.”* [3]

Koti– lehti pyrki siis kasvattamaan lukijoitaan kirjallisuuden tuntemukseen. *”Lukiessaan englanninkielisiä kirjoituksia Suomesta, suomalaisuudesta, kirjallisuudestamme, tieteestämme ja taiteestamme, herää lapsissa suurempi kunnioitus vanhempiaan kohtaan.”* [4] Kirjallisuuden harjoittaminen kuului lehden kuuluttamiin hyviin ominaisuuksiin, joita Amerikan suomalainen saattoi itselleen hankkia. *”Hanki itsellesi parasta kirjallisuutta, lue sitä ja tule hyväksi ihmiseksi.”* [5]

Yleissivistäviä ja yleistietoutta lisääviä kirjoituksia löytyi yhteensä 59 kappaletta. Useimmat yleissivistävistä kirjoituksista käsittelivät historiaa, lääketiedettä sekä muita yleistietoutta lisääviä aiheita. Aihepiiri oli varsin hajanainen ja kokonaisuudessaan tasapainoton. Ehkä vakituinen toimittajakunta olisi tasapainottanut tilannetta eri numeroiden välillä esimerkiksi vakiopalstoilla. Yleistietouden lisääminen oli kuitenkin yksi Koti– lehden kasvatuksellisista pyrkimyksistä ja siksi sen olemassaolo on perusteltua.

> *”Varsinainen Amerikan suomalainen rahvas ei ole tietopuolisesti niin korkealla, että oppi ojahan kaataisi. Me tarvitsemme enemmän tietopuolista ja kasvatuksellista opetusta. Paljas uutisten, murhien ja varkauksien lukeminen ei meitä henkisesti kohota, eikä pidä meitä aikamme tasolla. Meidän tulee tarkoin seurata ihmiskunnan kehitystä, tieteitten, taiteitten, keksintöjen ja yleensä elämän nopeaa kulkua…Tieto ei luo meille lopullista onnea ja rauhaa, mutta tieto antaa*

meille tilaisuuden määrätä asemamme yhteiskunnassa paremmin kuin tietämättömyys.” [6]

Suomea ja suomalaisuutta käsitteleviä kirjoituksia löytyi 46 kappaletta. Aihepiiriin kuuluvat löydökset olivat lähinnä matkakertomuksia ja suomalaista kulttuuria ja historiaa käsitteleviä kirjoituksia. Koti- lehti pyrki selvästi olemaan neutraali ja pelkästään informatiivinen näinkin läheisen aiheen kanssa. Kirjoitukset eivät sisältäneet entistä maata ihannoivaa ainesta eivätkä pyrkineet vertailemaan uuden ja vanhan maan yhteiskunnallisia järjestelmiä tai elinoloja.

Suoraan Amerikan suomalaisille siirtolaisille suunnattuja informatiivisia tai opastavia kirjoituksia oli yhteensä 55 kappaletta. Aiheet käsittelivät käytännön asioita kuten ”Duluth´ko Amerikan suomalaisten pääkaupungiksi?”, ”Kalevan Ritarien työstä” ja ”Amerikan suomalaisten osanotto Pariisin kisoihin”. Kirjoitusten runsaslukuisuus kertoo mielestäni sanomalehden ja aikakausilehden merkitystä siirtolaisten paikallistajana ja yhdistäjänä. Samasta kylästä tiedettiin useammankin tutun lähteneen länteen tienaamaan mutta monesti tuttujen paikallistaminen oli vaikeaa.

Amerikan suomalaisia koskevat jutut olivat tärkeitä tiedon lähteitä. Koti– lehti onnistui osaltaan taltioimaan monen siirtolaisen henkilöhistoriaa usein jopa valokuvien kera. Siirtolaisuus– ja sukututkijoille lehteen tutustuminen saattaa tarjota yllätyksellisen tarkkaa ja mielenkiintoista tietoa yksittäisistä henkilöistä.

9.3 Ajatuksia amerikkalaistamistyöstä

Amerikkalaistamista koskevia kirjoituksia lehdestä löytyi yhteensä 6 kappaletta. Kirjoitukset olivat sisällöltään siirtolaisten amerikkalaistumista puoltavia. Kirjoitukset olivat luonteeltaan varsin maltillisia eivätkä pyrkineet suuremmin provosoimaan tai kyseenalaistamaan amerikkalaistamistyötä.

”Meidän on syytä syventyä tarkastelemaan todenteolla ympäristöämme, alkaa näkemään sitä hyvää, joka Amerikassa tekee elämämme niin siedettävän vapaaksi, miellyttäväksi ja monen muun maan elämään verrattuna yltäkylläiseksi ja varmaksi. Alituinen nurkuminen, kaikessa pahaa näkeminen ja tyytymättömyyteen kiihottaminen ei lopullisesti tuo mitään apua olojemme parannustyössä.” [1]

Amerikkalaistaminen saattoi nousta tietyin väliajoin siirtolaisten mielenkiinnon kohteeksi. Mahdollisesti Koti– lehden ilmestymisen aikoihin se ei ollut suurimman mielenkiinnon kohteena. Aiheen lukumäärältään vaatimaton ja tyyliltään vaisu käsittely vaikeuttaa rakentamasta kasvatuksellisen ohjauksen ja amerikkalaistamisen välille syvempää yhteyttä.

Koti oli se paikka, jossa amerikkalaistamistyö saattoi alkaa jokaisen lapsen ja aikuisen kohdalla. Koti olisi yhteiskunnan ainoa puolueeton paikka, joka olisi kaikista yhteiskunnallisista vaatimuksista vapaata aluetta.

> *”Ainoa paikka, missä kieltämättä tehdään sivupyyteistä vapaata kansallisuustyötä on koti. Siellä isä ja äiti antavat alkuopetuksen lapsilleen kaikessa…Tässä maassa asuvien on tosin erotettava isänmaallisuus ja kansallisuusasia erikseen.. Siis vain kotona aletusta kansallisuustyöstä on meillä toivoa sada puhdas, rahan vallasta vapaa heimoaate.”* [2]

Jos maan yleinen mielipide siirtolaisten oman kulttuurin ja kielen arvostuksen suhteen olisi ollut positiivisempi, siirtolaisperheiden sisäinen tilanne olisi saattanut olla toinen. Viisaampaa olisi ollut rakentaa ”uutta” kansallista identiteettiä ottaen siirtolaisen historia ja menneisyys huomioon. Gordonin mukaan lasten amerikkalaistumisen kohdalla ei mikään mahti pystynyt kilpailemaan koulujärjestelmän ja kodin ulkopuolisen maailman kanssa. Kun asetetaan rinnakkain vanhempien edustama kulttuuri, amerikkalaisen koulujärjestelmän ja massamedian vaikutukset, on aivan selvää, mitkä tahot veivät siirtolaisperheiden lapset mennessään. Ongelmia aiheuttikin se, miten saada lapset innostumaan omista juuristaan ja mukaan siirtolaisten harrasteisiin. Epätasapainon tila saattoi vieraannuttaa lapsen perheestään, ja sekoittaa roolijaon ja hierarkian perheen sisällä.[3]

9.4 Amerikkalaisuus yhdistää meidät

Maaliskuussa vuonna 1922 Helmi Warren kysyi Koti- lehdessä *”onko amerikkalaistuttamistyö tarpeellista rauhan aikana?”* Warren oli huolissaan amerikkalaistamistyön hiipumisen puolesta. Amerikan liittyminen maailman sotaan oli saanut suomalaisetkin aktiivisesti toimimaan kansallisten pyrkimysten parissa.

> *”Hitaat suomalaiset kun kerran pääsivät alkuun tunkeutuivat aivan eturintamalle amerikkalaistuttamistyössä. Uutteria ja uhraavia työntekijöitä astui esiin suomalaisten joukosta ja kansa otti ihastuksella vastaan evankeliumia amerikkalaisuudesta.”* [1]

Warren oli siis sitä mieltä, että amerikkalaistamistyön pitäisi jatkua rauhan aikana. Oikeastaan sen tulisi voimallisimmin toimia juuri rauhan aikana koska sodan aikana sille ei jäänyt tarpeeksi tilaa. Kuitenkin Warrenin harmiksi suomalaiset olivat unohtaneet innostuksensa sodan loputtua. *”Amerikkalainen leima on kadonnut lehdistöstämme, Amerikan lipun tilalle on tullut jotain muuta; harrastuksemme ovat saaneet uusia suuntia ja amerikkalaisuudesta puhutaan hyvin vähän.”* Warrenin mukaan amerikkalaisuus, niin kuin suomalaisuuskin, perustui oikeille arvoille Amerikkalaiseen kulttuuriin ja amerikkalaisuuteen tutustumisesta ei voisi olla täten mitään haittaakaan. ”*Ihmisyys, veljeys ja yhdenvertaisuus ovat amerikkalaistuttamisopin*

kolme pääkappaletta…Ei ole maata maailmassa, jossa asukkaitten toimintaa johtaisi korkeammat ihanteet kuin Amerikassa." Yleensä Warrenin kirjoitukset sisälsivät suuresti amerikkalaisuutta ylentävää ainesta. Warren piti Koti- lehden kirjoittajista eniten amerikkalaistamisen puolia ja jaksoi kirjoituksissaan kannustaa siirtolaisia amerikkalaistumaan. Warren perusteli kuitenkin kantansa varsin realistisesti, siten että nykyihminenkin voi nähdä siirtolaisten aseman ja sopeutumisen tärkeyden selvemmin.

> *"Meidän on pakko lähestyä amerikkalaisuutta lastemme vuoksi…Amerikkalaisuus yhdistää meitä tukee meitä ja antaa meille intoa elämässä. Amerikkalaisuus ohjaa meitä onnellista tulevaisuutta kohti"*[1]

Miten suomalaiset reagoivat yhteiskunnan epätasapainoon ja siirtolaisvastaiseen ilmapiiriin? Suomalaiset olivat lähes tulkoon yksimielisiä siitä, että heidän tulisi amerikkalaistua. Kesäkuussa 1922 Koti kirjoitti näin:

> *"Suomalaiset Amerikassa, ottakaa osanne tämän maan kuormasta. Työskennelkäämme niin, että tästä "sulatuspadasta" tulee pysyväisin, ihmeellisin ja loistavin esimerkki kansanvallasta. Ylpeys meidän rotumme saavutuksista antakoon meille intoa ja voimaa suuressa työssämme ihmiskunnan hyväksi."* [2]
>
> *"On luonnollista, että siirtolaisen olisi opittava tämän maan kieli, tavat ja elämä niin pian kuin mahdollista jo oman itsensä vuoksi, jos tahtoo täällä viihtyä, mutta ei ole paikallaan, että alkaisimme halveksia kaikkea mitä vanhasta maasta tulee."* [2]

Toiset halusivat asettaa sopeutumiselle ehtoja, toiset taas tekivät puolestaan jakoa siitä, keiden ja kenen tehtäväksi jäisi amerikkalaistamistyö. Amerikan suomalaiset kyllä ymmärsivät amerikkalaistamisen tarpeen, mutta sen tulisi tapahtua siirtolaisen ehdoilla.

> *"Amerikkalaisten on annettava tunnustus vanhasta maasta tulleelle hyvälle jos tahtovat saada tunnustusta amerikkalaiselle hyvälle. Amerikkalaisten on sulatettava itseensä hyvä ja paha, mutta sen täytyy tapahtua niin, että vanhasta maasta tullut aines haluaa sulautua amerikkalaiseen"*[2]

Näin farmari Johan Nelson toi esille näkemyksensä amerikkalaistamisesta. Hänen mukaan siirtolaisen tulisi amerikkalaistua mahdollisimman pian, mutta kansalaisuuden vuoro olisi vasta sitten, kun maan laitoksiin ja lainsäädäntöön on perehdytty tarkemmin." *Me emme tarvitse täällä kansalaisoikeuksilla varustettuja bolshevikkeja. Me tarvitsemme täällä kansalaisoikeuksilla varustettuja amerikkalaisia, tosi amerikkalaisia."* [3]

Siirtolaisten myötä perustettiin useita amerikkalaistamisjärjestöjä, joita valtio tuki taloudellisesti. Yhteiskunnan yhteinen intressi oli kouluttaa siirtolaisista mahdollisimman nopeasti amerikkalaisen elämäntavan ja idealismin tukijoita. Loppujen lopuksi järjestöjen tarjoama valistus tavoitti vain pienen osan siirtolaisista. Kuitenkin tämän joukon assimiloituminen oli erilaista valistuksen ulkopuolelle jääneisiin verrattuna. Järjestöjen tarjoama amerikkalaistaminen tarjosi hyvän tilaisuuden kohentaa

oppimisvalmiuksia ja kartuttaa yleissivistyksen tasoa koskien lähinnä yhteiskunnallisia asioita. Sopeutuminen saattoi tapahtua ehkä keinotekoisemmin ja nopeammin kuin muiden kohdalla, mutta se antoi hyvän tiedollisen pohjan ja itsevarmuutta. Seuraavien sukupolvien kohdalla assimiloituminen tapahtuikin luontevasti sosiaalisen ympäristön vuorovaikutuksen kautta vaikkakin paljon hitaammin ja epätasaisemmin.[4]

> *”Muukalaisen ystävät– paitsi kaunosielut, jotka tuntevat olevansa pakotettuja tekemään hyvää– eivät voi olla muita kuin niitä jotka tuntevat olevansa muukalaisia itselleen. Sitten on tietysti olemassa holhoajat, vainoharhaiset ja perverssit, joilla kaikilla on valittu muukalaisensa; ellei häntä olisi, he keksisivät hänet.”* [5]

Näin toteaa psykoanalyytikko Julia Kristeva. Onko muukalaisuuden kokeminen sittenkin ”*katsojan silmissä*” ja ihmiselle luonteenomaista toimintaa? Olemmeko taipuvaisia etsimään muukalaisista uhkatekijöitä ja tasapainottomuuden syitä? Onko ihmisellä tarve syyllistää ja löytää syyllinen epätasapainoon?

Yleisen hyväksynnän saaminen edellytti yhteiskunnallisia harrasteita ja toimia, jotka tähtäsivät yhteiskunnan rakentamiseen ja vahvistamiseen.

> *”…me olemme ylpeät kansallisuudestamme, ylpeät siitä että meidän puhtaissa suonissamme virtaa voimakas ja terve esi- isimme veri, ylpeät suomalaisten kyvyistä, ahkeruudesta ja tarmokkuudesta, ylpeät siitä tehtävästä, jonka olemme ottaneet tämän Amerikan kansan ihanteiden säilyttämiseksi ja koko maailmalle levittämiseksi.”* [6]

9.5 Vapauden hinta

Suomalaista yhteiskuntaa tahdottiin oikaista siinä käsityksessä, että siirtolaiset palaisivat Suomeen houkuttelemalla. Ensimmäisen maailmansodan puhjettua siirtolaisten keskuudessa käytiin kova työ oikean amerikkalaisuuden leviämisen puolesta. Amerikan suomalaisten mielipiteet amerikkalaistamistyöstä näkyivät myös Koti- lehden sivuilla. ”*Meistä on turhaa koettaakaan enää saada Suomen suomalaisia, sillä onhan sen jo kokemuskin todistanut, että ainoastaan sangen harvassa tapauksessa Amerikan suomalainen voi pysyväisesti jäädä Suomeen.”* [1] Pääasiallisesti Koti– lehdessä kirjoittaneet Amerikan suomalaiset halusivat rohkaista siirtolaisia pikemminkin jäämään kuin palaamaan entiseen kotimaahan. ”*Amerikan suomalaiset ovat sidotut Amerikkaan maa-siteillä, lujilla aineellisuuden kahleilla, joita tuskin voidaan katkoa, vaikka henkiset siteemme toisinaan tuntuvat löysäävän”*[2] Eikö materiaaliset siteet olisi kuitenkin helpommin katkaistavissa kuin henkiset siteet? Useat lehden kirjoitukset ja siirtolaiskirjeet osoittivat entisen kotimaan säilyneen arvokkaana ja ainutlaatuisena siirtolaisen mielessä. Koti-ikäväkin saattoi olla läsnä vielä vuosienkin kuluttua maahan saapumisesta.

Mutta koti-ikävän tuntemukset eivät pärjänneet niille järkisyille, joihin koko siirtolaisuus suuremmaksi osaksi perustui. Järkisyyt olivat siirtolaisen matkalle ajaneet ja järkisyyt tuntuivat myös pitävän hänet valtamerten takana.

> *”Ei sitä noin vaan voida jättää valmiiksi asuttua farmia tai kuntoon laitettua kotia kaupungissa ja lähteä onnen varaan. Se on voinut tapahtua Suomesta tänne tultaessa, kun monessa tapauksessa mitään omaa ei ole jäänyt jäljelle eikä mitään valmista ole tarvinnut hävittää.”* [3]

Päätös siitä, jäädäkö Amerikkaan vai palata synnyinmaahan, oli kuitenkin oma erillinen prosessinsa. Kansallisuuden vaihdoksella ei olisi niinkään kiirettä, mutta yleisesti oltiin sitä mieltä, että päätös kahden maan välillä olisi parasta tehdä mahdollisimman nopeasti.

Amerikan suomalaisten osa ei ollut helppo uudella mantereella eikä mitään saanut ilman kovaa työtä ja ponnisteluja. Siirtolaiset vaikuttivat kuitenkin sitkeiltä ja taistelutahtoisilta.

> *”Olemme joskus ennen väittäneet, että Amerikan suomalaiset ovat arvokkain osa Suomen kansasta. Meidän ei tarvitse hävetä toistaa samaa väitettä, ja meistä tulee sangen arvokas osa Amerikan kansasta, jos emme anna väärän ylpeyden itseemme vaikuttaa, emmekä ala liian aikaiseen lepäämään laakereilla.”* [3]

Amerikan suomalaiset pitivät itseään suhteellisen hyväosaisina verrattuna muihin siirtolaiskansoihin.

> *”..varsinaista köyhälistöä Amerikan suomalaisten keskuudessa on hyvin vähän… Joka tapauksessa Amerikan suomalaiset ovat melkoisen hyvin aikaan tulevaa väkeä, joskin kiinteää omaisuutta, joka useasti pitää omistajansa köyhänä ja köyhännäköisenä. Monet farmeistamme ja talojen omistajista, jotka omistavat kymmeniäkin tuhansia dollareita, voivat silti elää ja olla kuin ruti-köyhät.”* [4]

Koti- lehden sävy amerikkalaistamisessa oli siirtolaisia ohjaava ja kaitseva. Suomalaiset voisivat olla muita suurempia kansallisuuksia viisaampia, oikealla tavalla nöyrempiä ja ottaa sopeutumisen uuteen kulttuuriin vakavammin. Amerikan suomalaisten ymmärrys vaikutti olevan varsin laajaa amerikkalaista yhteiskuntaa ja sen amerikkalaistamishaluja kohtaan.

> *”..itserakkaus eli ylpeys omasta sukuperästään, kansallisesta paremmuudesta, jota ei saisi olla ollakseen amerikkalaisia sanan todellisessa merkityksessä. Meistä suomalaisista löytyy myöskin suuri määrä taipumusta tällaiseen omahyväisyyteen.”* [4]

Ollakseen amerikkalainen tuli unohtaa sukujuurensa tai muutoin sortui ylpeyteen ja itserakkauteen. Itserakkaus tässä kohdin tarkoitti isänmaallisia tunteita, jotka oli syytä pitää omana tietonaan. Amerikkalaistaminen ei ollut asia, jota siirtolaisten tulisi juosta karkuun ja varoa sekaantumasta. Amerikkalaisuuteen taipuminen oli vastuun ottamista paikastaan uudessa yhteiskunnassa ja vastapalvelus uudelle yhteiskunnalle kiitoksena

siitä kaikesta hyvästä, jota oli jo saanut osakseen. *”Amerikkalaisuus ei ole mikään erityinen kansallisuus– ja rotuilmiö, vain se henkinen yhteys, jonka tässä maassa itsensä, sukunsa ja maan hyväksi uurastavat omaavat.”* [5]

10 MINNE OVAT LAPSEMME JOUTUNEET?

10.1. Koti– kasvatuksellinen kuukausijulkaisu

Kasvatuksellisia kirjoituksia kahdesta vuosikerrasta vuosien 1922–1923 välisenä aikana löytyi yhteensä 27 kappaletta. Kasvatuksellisten aiheiden joukkoon huomioin kaikki ne kirjoitukset, joissa suoraan viitattiin niihin kasvatuksellisiin aiheisiin, joita lehti piti tärkeinä. Näitä olivat pääasiallisesti sukupolvien kuilun syveneminen, kotien sisäisen tasapainon löytyminen ja henkisen kasvun ominaisuudet.

Kasvatuksessa ongelmaksi koettiin kodin ja uuden yhteiskunnan kulttuurien törmääminen ja siitä aiheutuva tasapainottomuus. Kumman kulttuurin ja kielen säilyttämiseen kodeissa pyritään ja mistä löytyisi apu kotien arvohierarkian murenemiselle?

Toimituksen mukaan kirjoittajakunnasta puuttuivat naisten ja äitien kirjoitukset sekä kasvatusalan ammattilaisten kasvatukselliset kirjoitukset. Miksi lehti ei lainannut kasvatusalan kirjoituksia alan amerikkalaisista tai suomalaisista julkaisuista? Lainatekstien käyttäminen ei olisi ollut uutta, sillä lähes joka numero sisälsi lainauksia suomalaisesta ja amerikkalaisesta kirjallisuudesta sekä lehdistöstä. Toimituksen lisäksi lehdellä ei ollut vakituista ja ammattitaitoista toimittajakuntaa, joka olisi pitänyt lehden kirjoituksissa tasapainon eri numeroiden välillä. Tasapainolla lehtien ja kirjoitusten tason välillä tarkoitan esimerkiksi vakituisia palstoja niin ammattilaisten, toimittajien kuin lukijoiden kirjoituksille. Fakta, käytännön ohjeet ja mielipiteet kasvatuksellisista aiheista olisi mahdutettu jokaiseen lehteen säännöllisesti. Tämä olisi voinut vakiinnuttaa ja jopa lisätä lukijakuntaa, jonka kasvuun lehden tulevaisuus oli kuitenkin sidottu. Alla olevissa kappaleissa käsitellään niitä teemoja, joita Koti nosti keskeisimmiksi aiheiksi kasvatuksellisen akkulturaation osalta.

10.2 Herää sinä sisar, vaimo ja tytär!

Kasvatuksellisten kirjoitusten aiheet jakautuivat tasaisesti muutaman teeman ympärille. Naisen asema yhteiskunnassa ja kodissa uuden sukupolven kasvattajana koettiin merkittäväksi.

> *”Meillä Amerikan suomalaisilla naisilla on suuria keskeneräisiä tehtäviä. Meillä on paljon vielä sellaisia velvollisuuksia, joitten eteen emme ole mitään tehneet…Ovatko naisemme ottaneet osaa Kodin avulla toinen toisensa kasvattamiseen ja kehittämiseen sillä tavalla kuin olisi ollut suotavaa ja*

odotettavaa? Eivät ole. Naisemme eivät ole kyllin hereillä. Naisemme eivät vielä käsitä tehtäviensä laajuutta ja tärkeyttä.” [1]

Lehdessä esitetyt mielipiteet naisista ja naisen roolista tuskin olivat saman kirjoittajan tuotoksia.

”Jotain varsin erikoista täytyy olla naisessa, joka puhuu ainoastaan silloin kun hänellä on jotakin sanomista. Naiset ylipäätään nielevät lörpötyksiä niin kuin lapset nappeja, välittämättä vähääkään harmista joka mahdollisesti seuraa jälestä.” [2]

”Naistemme velvollisuus on pitää Amerikan suomalaiset kodit puhtaina korpirojun saastasta. Velvollisuutemme on itse noudattaa lakia ja panna kaikki perheemme jäsenet noudattamaan lakia. Amerikan suomalainen nainen ei saa nukkua. Meillä on niin paljon yhteiskunnallisia velvollisuuksia, että vahtipalvelustamme tarvitaan joka hetki. Herää sinä sisar, äiti ja tytär, tartu tehtävääsi tarmolla ja suorita tehtäväsi suomalaiselle naiselle ominaisella sitkeydellä ja hengen voimalla!”[3]

Koti- lehdessä kirjoittivat säännöllisesti mm. Aino Aalto ja Helmi Warren. Järjestötoiminnan kautta siirtolaisnaiset pystyivät vaikuttamaan yhteiskunnallisesti, mutta naisen koettiin voivan vaikuttaa omaan hyvinvointiinsa myös muita kanavia käyttäen. Naisen tehtävistä Aino Aalto totesi, että oikea kanava suomalaisille naisille olisi keskustelu ja kirjoittaminen.[4]

Toimituksen toinen jäsen, Helmi Warren, korosti naisten tarvetta Kodin tyyppiseen lehteen, joka toimisi kanavana vaihtaa ajatuksia ja kokemuksia. Tässä kohdataan lehden yksi suurimmista puutteista kasvatuksen kohdalla. Koti-lehti ei tarjonnut konkreettisia esimerkkejä tai ohjeita miten menetellä erilaisissa kasvatuksellisissa tilanteissa. Puheenvuorot tavallisilta kotirouvilta jäivät olemattomiksi. Heidän puheenvuoronsa olisi saattanut antaa vastauksia kysymyksiin siitä, millainen oli siirtolaisnaisen rooli uudessa yhteiskunnassa, millaisin keinoin mahdollisesti kieltä taitamaton nainen vältti syrjäytymisen ja kasvatti monikulttuurista perhettään?

Helmi Warren näki Koti-lehden tarjoavan juuri sopivan kanavan vaihtaa ajatuksia ja kokemuksia muiden vanhempien kanssa. Helmi Warren, joka oli ammatiltaan opettaja, pystyi tarjoamaan asiantuntevaa ja kursailematonta tekstiä. Hänen lisäkseen ei muita asiantuntijan kirjoituksia ollut tarjolla. Naisten kohdalla kirjoittajakunta oli hiukan hajanaista eikä keskustelua aiheiden ympärillä päässyt kehittymään. Saattaa olla, etteivät naiset löytäneet toisiaan lehden sivuilta jakaakseen kokemuksiaan uudesta roolistaan siirtolaisperheen äitinä.

Nainen joutui eristyksiin liiankin helposti sosiaalisista ympyröistä kieltä taitamattomana. Syrjäytyneisyys oli vakava uhka naiselle, joka ei kyennyt seurustelemaan amerikkalaisten kanssa heikon kielitaitonsa vuoksi. *”Meidän on*

opittava maan kieli, jos tahdomme tehdä osamme kansalaisina ja maan asukkaina…Ilman harrastuksia emme opi mitään. Ei ole epä– suomalaista harrastaa amerikkalaisuutta." [5]

10.3 Kehitys, oppi ja järjen käyttö

Koulutuksen ja sivistyksen merkitys oli ehdoton edellytys siirtolaisten henkiselle kasvulle. Lukeminen, kirjoittaminen ja uuden tiedon omaksuminen olivat parhaimmat edellytykset hyvälle Amerikan suomalaiselle. *"Meidän tulee lukea, oppia, kuulla ja nähdä, ennen kuin ajattelun kautta voimme kerätä itsellemme tietoa."* [1] Siirtolaisista oli pieni osa jopa yliopistokoulutuksen saaneita ja heitä Koti– lehti puhutteli "kehittyneemmiksi" Amerikan suomalaisiksi tavallisen rahvaan siirtolaiskansan rinnalla. Tulevassa siirtolaispolvessa nähtiin kirkkaampi tulevaisuus ja heidän odotettiin elävän todempana amerikkalaista unelmaa, jota heidän vanhempansa eivät välttämättä olleet päässeet kokemaan.

> *"Varsinainen Amerikan suomalainen rahvas ei ole tietopuolisesti niin korkealla, että oppi ojahan kaataisi. Jokapäiväistä, amerikkalaista ja kaikkea uutta olemme paljon vailla. Äidit ja isät ovat uhranneet varojaan lastensa koulutukseen toivossa saada itsekin lapsensa koulunkäynnistä nauttia".*[1]

"Me tarvitsemme kaikki henkiset voimamme. Kaikki tietomme ja taitomme kansamme hyväksi. Me tarvitsemme enemmän tietopuolista ja kasvatuksellista ohjausta." [2]

Järjen merkitystä korostettiin Koti– lehden sivuilla. *"Järjen edessä täytyy ihmiskunnan kumartua eikä työn. Kehitys, oppi ja järjen käyttö työn yhteydessä, luovat ihmiskunnan maallisen hyvinvoinnin ja onnen."*[3] Ehkäpä tällä "järjellä" tarkoitettiin henkistä kasvua juuri uuden tiedon ja tietoisuuden kasvattamisen kautta. Järjen ihailu tuntui sivuuttaneen työnkin merkityksen menestyksen tuojana. Suomalaisten kohdalla asian olisi voinut kuvitella olevan päinvastainen. Siirtolaiseksi lähtijä miellettiin työtä pelkäämättömäksi joka näki työn kohtuullisen elintason takaajana. Mutta mitä saikaan aikaan amerikkalaisuuden "harrastaminen" suomalaisessa, joka ei ollut tullut Amerikkaan koulutuksen tai sivistymisen toivossa? Uusi yhteiskunta saattoi muuttaa ajatukset vuosien kuluessa tai ainakin Koti– lehden kirjoittajat korostivat mieluummin järkeä ja sivistystä kovan työn tekemisen sijaan.

> *"Ihmiskunta on mennyt huimaavaa vauhtia eteenpäin. Ihminen ei enään asu luolissa…Ihminen on alkanut elää paljon mukavammin, muuttanut asumaan siisteihin asuntoihin, alkanut pukemaan itsensä, siistii itsensä, keittää ruokansa,*

valmistelee luonnon antimista kaikenlaisia herkkuja, elää ylellisyydessä ja on heittänyt työnteon melkein sikseen.” [4]

Paikoitellen lehden kirjoitusten sisällön perusteella voidaan ajatella tavallisten työläisten kuuluneen lehden kohderyhmän ulkopuolelle.

Raittiuden ja siveellisyyden arvot olivat tärkeitä osalle suomalaisista siirtolaisista, ja niitä pyrittiin Koti- lehdenkin avulla siirtämään osaksi nuorison arvomaailmaa. *”Selittäkää jo ajoissa lapsille siveettömyyden suuri vaara. Opettakaa tyttärenne ja poikanne suojelemaan itseään ihmiskunnan suurinta varaa, siveettömyyttä vastaan.”*[5] Lapsia ja nuoria vaanivat myös aivan toisentyyppiset vaarat, joihin vanhempien tuli valmistautua ja valvoa lapsiaan. *”Suurimpana ja vaarallisimpina kotiemme ja lastemme vihollisena uhkaa meitä tuo edellä mainittu laiton viinaliike, joka pakkaa aivan kotiemme kynnykselle paulojaan asettamaan.”* [6]

Lehdessä useampaan otteeseen ohjailtiin hyvien luonteenpiirteiden ja ominaisuuksien tavoitteluun;

”Itsekontrolli on voimaa, oikein ajatteleminen on kykyä ja itsensä hillitseminen tyytyväisyyden ja uhraavaisuuden ohella on hyvettä. Nämä kaikki auttavat ihmistä elämän oikeaa päämäärää saavuttamaan.” [7]

”Luonteemme kehitykseen vaikuttaa myöskin, ne olosuhteet, joissa kasvamme ja se ympäristö, jossa elämämme. Useimmissa tapauksissa elää nuoriso onnellisimmissa olosuhteissa maaseudulla.” [8]

Koti valisti lukijoitaan hyvien luonteenpiirteiden periytyvyydestä ja niiden kartuttamisen mahdollisuudesta. Hyvien luonteenominaisuuksien kehittymiseen pystyttiin vaikuttamaan omilla valinnoilla ja pyrkimyksillä.

”Te tiedätte, että me perimme vanhemmiltamme sen luonteen, joka seuraa meitä läpi elämän. Ja me perimme sen niin tarkoin, että oman luonteemme ominaisuuksia tutkimalla saamme selville vanhempaimme ja esivanhempaimme luonteenpiirteet. Se nuori mies tai nainen, joka elämänsä seuralaiseksi valitsee luonteenominaisuuksiltaan itseään paremman, parantaa sukuaan; päinvastaisessa tapauksessa taasen huonontaa sitä.” [9]

Erityisesti siirtolaisten henkistä kasvua pidettiin tärkeänä.

”Nähkäämme ensiksi oma mitättömyytemme, oma saamattomuutemme, kehnoutemme ja huonommuutemme ja sitten vasta lähtekäämme pyrkimään ylöspäin. Mitä alempaa lähdemme, sen ylemmäksi pääsemme. Mutta älkäämme koskaan kiivetkö liian korkealle...Ihmisen on viljeltävä henkistä minäänsä. Hoitamalla hyvin sielunelämäänsä voi ihminen tulla sielunsa herraksi.” [10]

Edistyksellisenä seikkana voidaan pitää kasvatusympäristön ja toveripiirin merkityksen korostamista.

”En voi kuvitella suurempaa onnea nuorukaiselle, kuin että hän saa kasvaa sellaisen toverijoukon keskuudessa, jolla on harrastustensa ja keskustelunsa aiheena edistys, siveellisyys, raittius ja kirjatieto; enkä myöskään voi kuvitella suurempaa onnettomuutta nuorukaiselle kuin että hän saa seurustelutoverikseen henkilöitä, joiden päiväjärjestykseen kuuluu kaksimieliset puheet, juoppous, siveettömyys ja kaikkien jalompien harrastusten pilkkaaminen. Mutta suurin merkitys luonteenkehittymiselle terveeseen suuntaan on edelleen tovereiden valinnalla. Nuorukainen, joka ystävikseen ja lähimmiksi seurustelijoikseen on saanut hyväluonteisia tovereita ei koskaan voi arvostella tätä onneaan liian suureksi; yhtä vähän kuin sekään, joka on joutunut huonojen toverien seuraan, ei voi koskaan kylliksi peljätä tästä johtuvaa vahinkoa.” [11]

Koti- lehden uskonnollismielinen lukijakunta oli vähitellen kasvanut. Nyt tämä uusi ja alati voimistuva lukijajoukko odotti Koti-lehdeltä uskonnollisia kirjoituksia. Näin lehden toimitus vastasi tiedusteluihin:

”Me emme suinkaan ole unohtaneet Jumalaa, mutta me tahdomme jo näin alussa huomauttaa, että me emme voi muodostaa julkaisuamme sellaiseksi uskonnolliseksi lehdeksi kuin jotkut lukijoistamme esittävät, sillä uskonnollisia julkaisuja ja lehtiähän on keskuudessamme jo useita, joita lukemalla tarve poistetaan.” [12]

Lehden toimitus oli jälleen kerran valmis puolustamaan edustamaansa linjaa ja kertaamaan minkä tyyppistä opastusta ja kasvatusta se olisi valmis tarjoamaan lukijoilleen.

”Mehän tahdomme kasvattaa sellaisia kansalaisiamme kansallishengen, amerikalaisuuden, suomalaisuuden ja kaiken hyvän ymmärtämisessä, jotka ovat ennen jääneet huomioon ottamatta. Me tähtäämme Amerikan suomalaisten nousevaan polveen, Amerikan suomalaisiin koteihin, Amerikan suomalaisiin ja amerikalaisiin kasvattajiin ja kasvatettaviin.” [12]

Mutta ei lehteä täysin uskonnon vastaiseksi jumaluusoppien kieltäjäksikään voida kutsua. Jopa lehden totaalinen puolueettomuuden pyrkimyskin hämärtyy välillä seuraavanlaisten ajatelmien johdosta.

”Jos meiltä aivan yhtäkkiä kysyttäisiin kumman kanssa haluaisit alkaa tätä maailmaa runnaamaan, bolshevikisen hallituksen vaiko Jumalan kanssa, niin kyllä me melkein jokainen mielummin ottaisimme Jumalan 'paanariksemme'.” [13]

Luonteen suotuisien ominaisuuksien kehittäminenkään ei voisi tapahtua ilman rehellisyyttä, siveellisyyttä ja Jumalan pelkoa.

”…silloin vasta Suomi on onnellinen, sen tulevaisuus on taattu, kun sen nuoriso voi huudahtaa: Jumalani, auta minua kehittämään luonteeni lujaksi, rehelliseksi ja suoraksi, muutoin minä kuolen.” [14]

10.4 Suomalaiset vanhemmat ja heidän amerikkalaiset lapsensa

Koti- lehden ilmestymisen aikaan, 1920– luvun alussa, siirtolaisperheet elivät uudenlaisen siirtymävaiheen aikaa. Suomessa syntynyt siirtolaispolvi seurasi Amerikassa syntyneiden lapsiensa kasvua ja nuoruusvuosia amerikkalaisessa yhteiskunnassa. Toisen polven lapsuutta voisikin kutsua amerikkalaiseksi lapsuudeksi, joka luonnollisesti koostui vanhemmille oudoista asioista, joita he eivät olleet lapsuudessaan kokeneet. Vanhemmat olivat ikään kuin rannalla seuraamassa, kun heidän lapsensa irtaantuivat kodin suojasta. Epävarmuus ja pelko lasten tulevaisuudesta saattoivat kalvaa vanhempien mieliä, vaikka elintaso olikin useimmiten parempi kuin Suomessa ja lapsilla suuremmat mahdollisuudet esimerkiksi kouluttautua.

Kun tarkastellaan siirtolaislasten kasvatusta ja kodin kasvatuksellista ilmapiiriä, ovat vanhemmat ja heidän oma kasvatuksensa mielenkiintoinen tarkastelukohde. Lisäksi amerikkalaisessa yhteiskunnassa tarkasteluajankohtaan vallinneet kasvatukselliset suuntaukset ovat huomionarvoisia taustavaikuttajia.

Ensimmäinen siirtolaispolvi, joka saapui maahan 1800-luvun lopussa ja 1900-luvun alkuvuosina, oli todennäköisesti saanut oman kasvatuksensa 1800-luvun kasvatusideaalien mukaisesti. Millaisen kasvatuksen he todennäköisimmin olivat saaneet omilta vanhemmiltaan? Ensimmäisen polven siirtolaiset olivat kasvattajia, jotka olivat syntyneet Suomessa ja tahtoivat vaalia suomalaisuutta. Mahdollisesti he pyrkivät kasvatuksessaan vaalimaan isänmaan arvostukseen liittyviä asioita sekä korostamaan lastensa kansallista identiteettiä. Luultavasti tähän ainakin pyrittiin, vaikka siirtolaisia opastavassa kirjallisuudessa saattoi vilahdella amerikkalaisuuteen ohjaavia kehotuksia. ”*Lapsennekin teitä silloin kunnioittavat. Lapsenne haluavat että olette sellainen kuin yleensä amerikkalaiset*”, näin kehotettiin siirtolaisia opettelemaan englannin kieli mahdollisimman nopeasti, jotta lapsetkin olisivat tyytyväisiä. [1]

Tähtisen (1992) mukaan 1800-luvun puolesta välistä sen loppuun Suomessa kasvatus oli pääsääntöisesti uskonnollista, mutta se alkoi saamaan piirteitä lääketieteellisestä ja psykologisesta suuntauksesta mitä pidemmälle vuosisataa edettiin. Lapsen kehitys oli riippuvainen Jumalan armosta ja siunauksesta. Lapsi kasvatettiin iänkaikkista elämää ja Jumalaa varten. Lapsesta tulisi kasvaa kuuliainen ja kunnollinen kansalainen. Kasvatus oli paljolti elämäntaidon opettamista lapsille. Tässä luonteen oikeansuuntainen kehitys ja vahvistuminen olivat tärkeitä. Rakkaus, lempeys ja kuri ohjasivat varhaislapsuuden taipuisaa luonnetta kohti kuuliaisuutta ja auktoriteetteja kunnioittavaa luonnetta.[2] Lääketieteellinen ohjaus tapahtui lääkärin ja muiden alan asiantuntijoiden määritellessä

millaista olisi oikeanlainen kasvatus. Lääketieteellinen kasvattava ohjaaminen korosti lapsen fyysisten elinolojen kohentamista muun muassa oikeanlaisella ravinnolla, hygienialla ulkoilulla ja vaatetuksella Tieto oli se, joka saattoi auttaa lasta säilymään hengissä ja vanhemmat olivat vastuussa tämän tiedon hankkimisesta ja ohjeiden noudattamisesta.[3] Vaikka kyseessä olikin ensimmäisen siirtolaispolven kasvatus, heidän kasvatuskäytäntöihin siitä siirtyi tiedon merkityksen korostus sekä vanhempien tärkeä asema kasvattajana. Tähän tulokseen voidaan tulla Koti– lehden tarjoaman kasvatusajattelun myötä. Kasvatus ei lehden mukaan ollut kietoutunut fyysisen terveyden ympärille. Tärkeää olisi lapsen ja nuoren henkinen kasvu, sivistys ja luonteen hyvien ominaisuuksien kehittäminen.

Elämäntaidollisia oppeja kannatti myös Mikael Soininen (1945). Hän opasti kasvatuksen olevan asioiden istuttamista kasvatettavan sieluun, jolloin lapselle kasvaa sisäinen tarve ja halu seurata näitä opetettuja oppeja. Siveellisyyden ja kaiken sitä tukevan harrasteen merkitystä korostaessaan Soininen myötäili Koti- lehden linjaa. Kasvatettavasta oli tuleva ennen kaikkea hyvä ihminen ja tämä olisi kasvattajan vastuulla.[4]

10.5 Kasvatus amerikkalaisittain

1900-luvun alkuvuosikymmeninä John Dewey (1957) puhui kasvatuksen uusiutuvuudesta yhteiskunnallisten muutosten myötä.

> *”Muutos, joka tapahtuu kasvatusmenetelmässä ja opetussuunnitelmassa, on yhtä paljon muuttuneen yhteiskunnallisen tilanteen tulosta ja muodostumaisillaan olevan uuden yhteiskunnan tarpeiden tyydyttämispyrkimystä kuin muutokset teollisuuden ja kaupankin alalla.”*

Uudenlaisten kasvatussuuntausten kehittyminen ja olemassaolo on yhtä tärkeää sosiaaliselle kehitykselle kuten tuo mainittu teollisuuden ja talouden alan kehitys.[1]

Eriksonin (1982) mukaan amerikkalaisessa kasvatuksessa alkoi uusi suuntaus teollistumisen myötä. Yhä useamman lapsen vanhemmista tuli teollisuuden parissa työskenteleviä ja tämä asetti lapsille uudenlaiset puitteet kasvaa. Lastenkasvatuksessa alkoi liike, joka korosti lapsen elimistöllisten, fyysisten tarpeiden toteutumista ja tyydyttämistä tiettyinä kellonaikoina. Lapsen tuli sopeutua tarpeineen aikuisten maailmaan , jossa oli varattu vain tietty aika heidän hoidolleen. Lapsesta tuli tällöin Eriksonin mukaan teollisen maailman jatke, yhdenmukaistettu lisäke. Euroopasta amerikkalaiset saivat kasvatukseensa ajatuksen luokkamuodostuksesta. Sen mukaan ylemmän ja alemman luokan erot näkyvät myös kasvatuksellisissa seikoissa jolloin

eliittiluokan lapset saavat erilaisen kasvatuksen verrattuna alemman sosiaaliluokan lapsiin.[2]

John Deweyn (1957) mukaan kasvatus oli sosiaalinen prosessi, joka pyrki tekemään kasvatettavasta yhteiskuntakelpoisen. Koulusta voisi muodostua demokraattinen pienoisyhteiskunta, jonka moraalin ja demokratian normeja lapset opettelisivat. Muutoin kasvatuksesta ei voisi erottaa tiettyä päämäärää tai pyrkimystä. Dewey edusti pragmaattista linjaa, jonka mukaan kasvatus on funktionaalista. Uusi tieto on yksi uusi kokemus muiden joukossa, joka voidaan saavuttaa oman aktiivisuuden kautta. Kasvu täyteen kelpoisuuteen tapahtuisi aktiivisen toiminnan ja reflektoinnin kautta. Itse kasvatustapahtumassa tärkeimpänä säätelijänä toimivat sosiaaliset ja psykologiset tekijät[3] Pragmaattinen linja korosti yksilön vapautta ja autoritäärisestä kasvattamisesta luopumista. Jos uusi tieto saavutetaan oman aktiivisuuden kautta, tulee se osaksi todellisuutta vasta yksilön omien sovellusten ja kokemusten kautta. Deweyn mukaan koulun ja yhteiskunnan molemminpuolinen yhteistyö voisi tarjota yksilölle mahdollisuuden tähän yksilölliseen oppimistapahtumaan. Lapsen tulisi saada mahdollisuus käyttää koulussa hyväkseen koulun ulkopuolisia kokemuksia ja päinvastoin koulun ulkopuolella lapselle tulisi tarjoutua mahdollisuus soveltaa koulussa oppimaansa ulkopuoliseen elämään.[4]

Siirtolaiskansan sivistyksellisen johtohahmon, John Wargelinin (1920) mukaan amerikkalainen kasvatus oli koulukasvatusta ja kasvatusvastuu kuului näin ollen valtiolle. Vaikka maassa vallitsikin oppivelvollisuus, oli se organisaatioiden ja niiden opetussuunnitelmien kannalta varsin vapaata. Mikä tahansa uskontokunta tai yksityinen taho sai perustaa oman koulunsa, jos opetettavat aineet olivat samoja valtion koulujen kanssa. Perusaineiden lisäksi erikoiskouluissa opetettiin koulun perustajan aatteellisten ja ideologisen suuntauksen mukaisia oppiaineita. Wargelin muistutti suomalaisia siitä, että kodeilla ja lasten vanhemmilla oli kuitenkin päävastuu ja päätösvalta siitä, minkä maan tapojen mukaan kotona elettäisiin.[5]

Loppujen lopuksi lehti ei tarjonnut näkökulmaa siihen, millaista olisi amerikkalainen kasvatusajattelu. Olisiko lehden pitänyt tarjota nimenomaan amerikkalaisia kasvatusmalleja vai toimiko lehti ”Wargelinin kasvatuksellisessa hengessä”, jolloin kasvatusvastuu olisi vanhemmilla?

10.6. Kasvatusvastuun uusi jako

Koti oli siirtolaiselle merkittävä paikka kasvattaa; ”*Koti on yhteiskunnan suurin koulu. Isä ja äiti ovat ihmiskunnan etevimmät opettajat– professorit, joille koskaan emme voi*

liian suurta arvoa antaa.” Kodin merkitys ja ennen kaikkea isän ja äidin roolit kasvattajina koettiin tärkeäksi.

> *”Jos vanhemmilla ei ole varaa antaa lapsilleen koulukasvatuksesta tulee heidän antaa lapsilleen kotikasvatusta, ohjata, neuvoa ja valmistella lapsiaan pahinta vastaan. Kotikasvatuksella on ihmiselämässä suurempi merkitys kuin koulukasvatuksella…Koti on yhteiskunnan suurin koulu. Nainen, äiti, on se joka raskaimman taakan kantaa kansamme kasvatuksessa. Mitä olisi yksikään lapsi ilman naista, äitiä? Nainen ainoastaan saattaa ohjata, kasvattaa ja kehittää lapsen hienon hienoa sielunelämää kylmää totuutta oikealla tavalla kohtaamaan”*[1]

Kotona vanhempien antama kasvatus oli siis arvokkainta mitä vanhemmat pystyivät lapsilleen tarjoamaan vieraan kulttuurin keskellä. Näin ainakin toivottiin asian olevan. Koulun antamat vaikutteet sekä amerikkalaisen toveripiirin läsnäolo toimivat lasten tehokkaina amerikkalaistajina. Kotikasvatuksen merkityksen korostamisella saatettiin pyrkiä tasapainottamaan kilpailutilanne kotien ja nuorisoa houkuttelevan amerikkalaisuuden välillä.

Lasten nopea amerikkalaistuminen ja suomalaissyntyisten vanhempien kohtaaminen aiheuttivat suurimman osan kasvatuksellisista ongelmista.

> *”Lasten, kaikista ikäluokista, tulisi osoittaa äidilleen kunnioitusta ja sitä samaa kärsivällisyyttä ja ymmärrystä jota äiti heille osoittaa. Äidillä olisi oma oikeutensa omaan kieleensä ja omiin muistoihinsa. Pyrkimyksiä jakaa muistoja ja tarinoita lapsilleen tai puhetta omalla äidinkielellään, tulisi rohkaista. Tällöin vanhemmat voisivat eheämmin opetella uutta kieltä ja kuunnella lastensa syntymämaan tarinoita ja kieltä”.*[2]

Ratkaisuksi ristiriitaiseen tilanteeseen lehti tarjosi molemminpuolisen ymmärryksen kasvattamista. Vanhempien tulisi ymmärtää lastensa tilanne osana aktiivista yhteiskuntaa, koulujärjestelmää ja sosiaalista ympäristöä. Olisi ollut jopa luonnotonta pyrkiä estämään amerikkalaisuuden vaikutus.

> *”Oi, jospa tämä teidän Koti–julkaisunne voisi tehdä paljon lasten ja äitien lähentämiseksi toisiinsa, että lapset ja äidit toisiaan oikein ymmärtäisivät, niin suuri olisi se siunaus, joka työstänne seuraisi…Selittäkää, että syntymäkoti lopultakin on se koti, jota jokainen eniten maailmassa rakastaa.”* [3]

Lasten puolestaan tulisi pyrkiä ymmärtämään suomalaisuuden ja äidinkielen ylläpitämisen merkitys heidän vanhemmilleen.

Koti-lehti tarjosi uudenlaisen näkökulman perheiden roolijakoon korostamalla isän roolia kasvattajana. Tämän tyyppistä perhetasa-arvoa tuskin tavattiin universaalisti siirtolaisperheitten sisällä. Siirtolaisperheen isälle sopeutuminen uuteen yhteiskuntaan katsottiin tapahtuvan helpommin. Isät poikkeuksetta työskentelivät kodin ulkopuolella ja olivat aktiivisesti vuorovaikutuksessa uuden yhteiskunnan kanssa. Tämä lisäsi heidän

sosiaalisen ympäristönsä laajuutta ja työskentely kodin ulkopuolella antoi tuntumaa uuteen maahan ja sen ihmisiin.

Toisaalta suurin osa siirtolaisten työtovereista oli siirtolaisia, eikä englanninkielen taito päässyt välttämättä karttumaan. Siirtolaisten työpaikoissa harvemmin tavattiin syntyperäisiä amerikkalaisia. Isät saattoivat työssäkäynnin seurauksena olla myös valveutuneempia ja valistuneempia uuden yhteiskunnan järjestelmistä. Äitienhän ongelmaksi katsottiin juuri syrjäytyneisyys, joka osaltaan aiheutui kielitaidottomuudesta. Rajoittunut elinpiiri (koti) ei edistänyt heikon sosiaalisen verkoston vahvistumista.

Isät olivat kuitenkin vähemmän näkemässä lastensa kasvua ja kehitystä ja olivat vaarassa vieraantua lapsistaan.

> *”Isillä on suuria vaikeuksia seurata poikiensa sielu- elämää, mutta varsinkin Suomessa syntyneellä ja kasvaneella isällä on monenlaiset vaikeudet amerikkalaista poikaa kasvattaessa. Koulu tahtoo vieroittaa väkisinkin pojan isästään,.., ja harvalla isällä on mahdollisuutta seurata poikansa kehitystä niin nopeasti kuin amerikkalainen koulu pojan kasvattaa.”* [4]

Tähän ratkaisuksi nähtiin isän amerikkalaistaminen. Jos isä edes yrittäisi käyttäytyä kuten amerikkalaiset isät, hän voisi saavuttaa yhteyden lapsensa sielunelämään. Tämä amerikkalaisuus tarkoitti lähempää tutustumista amerikkalaiseen koulusysteemiin, innostumista amerikkalaisista harrastuksista sekä pyrkimystä ”*lyödä palloa, urheilla ja laulaa amerikkalaiseen tapaan.”* [4] Koti-lehti ehdotti tilanteen tasapainottamiseksi omaperäistä ratkaisua.” *Poika voi olla isänsä opettaja ja kasvattaja amerikalaisuudessa. Isän velvollisuudeksi jää antaa pojalle kaikki se hyvä, mitä hänessä itsessään on.”* [4]

Tällöin hän voisi olla enemmin mukana seuraamassa poikansa kasvua ja ennen kaikkea ymmärtää lapsen kasvua amerikkalaisuuteen. Tässä kohdin auktoriteettiongelma on kuitenkin läsnä merkittävästi. Jos lapsi alkaa ohjaamaan vanhempiaan uuteen elämäntapaan, mikä rooli vanhemmille kasvattajana jää?

10.7 Siirtolaisperhe ja ulkoinen todellisuus

Bergerin (1994) mainitsema välitysprosessi, jonka mukaan vanhemmat saavat siirtää ulkoista todellisuutta lapsilleen, jäi todennäköisesti puuttumaan siirtolaisperheissä. Tämän välitysprosessin kautta myös vanhempien todellisuudenkuva vahvistuu sitä mukaa, kun he saavat opastaa ja tutustuttaa lapsiaan ympäröivään maailmaan. Tähän objektiiviseen maailmaan kuuluvat yhteiskunnan eri instituutiot, joiden kautta yksilö pääsee osaksi yhteiskunnan objektiivista todellisuutta ja historiaa.

> *”Instituutiot…Ne ovat osa hänen itsensä ulkopuolista todellisuutta ja pitävät itsepintaisesti kiinni tästä todellisuudestaan, halusipa hän sitä tai ei…Hän saattaa kokea suuren osan sosiaalista maailmaa käsittämättömäksi, vaikeaselkoisuudessaan kenties tukahduttavaksi, mutta yhtä kaikki todelliseksi.”* [1]

Luonnollisesti ympäristön ja tapojen vieraus kuitenkin aiheuttivat lisää kasvatuksellisia paineita ja ongelmia siirtolaisperheeseen normaalien kasvatuksellisten seikkojen lisäksi. Kuitenkin on varmaan kohtuutonta väittää, että amerikkalaistumisen paine olisi melkein repinyt siirtolaisperheen hajalleen. Kielikysymyshän asetti varsinaisen kuilun lapsien ja vanhempien välille, mutta myös suomalaisten saama negatiivinen maine aiheutti ulkopuolelta tulevaa painetta perheen sisällä. Esimerkkinä ulkopuolisesta paineesta ja kritiikistä voisi mainita suomalaisvanhempien vasemmistolaisuuden. Siirtolaisperhettä ympäröivä yhteiskunta ei hyväksynyt tätä ja lapset joutuivat jopa häpeämään vanhempiaan. Tällainen tilanne toteutui lähinnä niissä perheissä, joista vanhemmat osallistuivat aktiivisesti radikaaliin, poliittiseen toimintaan. Myöhemmät siirtolaispolvet ovat saattaneetkin olla jopa ylpeitä isovanhempiensa radikaalista taustasta tutkien heidän vaiheitaan ja vaikuttimiaan mielenkiinnolla.[2]

Kenen vastuulla siirtolaisperheen jäsenten sopeutuminen oli? Luonnollisesti äidin rooli tässä oli merkittävä, mutta toinen yllättävä piirre oli lapsien lähes voimakas velvoittaminen kansallisuustyöhön.

> *”We know, then, that our Americanzation work must be done through the children, and the work given them must be concrete; that they must be given one definite thing to do, adding a little more to their duties gradually, as their ability and understanding increased”.*

Sopeutumisen edellytyksenä nähtiin uuden kielen ja tapojen oppiminen. Näitä taitoja lapset pystyisivät opettamaan vanhemmilleen ja sisarilleen. *”It goes without saying, that the foreigner must become acquainted with the English language before he can appreciate with the ideals of our country…”*[3]

Lieberson (1965, 1970) on verrannut kahta eri ryhmää, Amerikan siirtolaisia ja Kanadan ranskankielisiä keskenään. Hänen mukaansa siirtolaiset edustavat tasapainotonta monikielisyyttä, sillä uuden kielen hallinta on jakaantunut heidän keskuudessaan varsin epätasaisesti. Ensimmäinen siirtolaispolvi oppii ehkä vain välttävän kielitaidon mutta toinen siirtolaispolvi on jo englanninkielistä. Kielitaidon jakauma on niin voimakas, että siitä saattaa seurata sukupolvien välinen kommunikaatiokatkos, joka vain pahenee edetessään. Kanadan ranskankieliset puhuvat ranskaa äidinkielenään aina siihen asti, kunnes aloittavat koulunkäynnin. He edustavat tasapainoista monikielisyyttä, sillä heidän yhteisössään kaikista nuorimmat ja vanhimmat puhuvat kokonaisvaltaisimmin äidinkieltään. Koulunkäynti ja työelämä pitävät englanninkielen mukana heidän

elämässään, muuten he eivät sitä ”tarvitse”. Seuraava sukupolvi seuraa edellisen esimerkkiä ja siitä tulee yhtä ranskankielinen kuin edellisestäkin sukupolvesta.[4]

Erikson (1982) suhtautui epäilevästi amerikkalaiseen tapaan kasvattaa ja tarjota minäidentiteetin rakennusaineksia lapsille ja nuorille. Hänen mukaansa amerikkalaisen yhteiskunnan arvomaailma on niin täynnä vastakohtaisuuksia, ettei se voi kyetä tarjoamaan normaalia pohjaa rakentaa minäidentiteettiä.

> *”Tämä voimaperäinen maa asettaa asukkaansa jyrkemmille vastakohdille ja äkillisemmille muutoksille yksilön tai sukupolven elämän aikana kuin normaalisti on laita muiden suurten kansojen kohdalla…vapaa maahanmuutto ja mustasukkaisesti varjellut perinteet, jyrkkä kansainvälisyys ja uhmakas eristäytyneisyys, meluisa kilpailu ja itsensä unohtava yhteistyönhalu…”*

Amerikan historian sisäiset ristiriitaisuudet ja vastakohtaisuudet saattaisivat asettaa sen nuorison alttiiksi *”emotionaaliselle ja poliittiselle oikosululle”*.[5]

Keskeisimmät ongelmat siirtolaisten tilanteessa liittyivät uuden kielen oppimiseen ja koulutukseen. Syrjäytyminen oli uhka niin aikuiselle kuin lapsellekin .Uusi kieli ja sen taitaminen olivat ensimmäisiä huolen aiheita siirtolaiselle. Kieltä taitamaton oli niin sosiaalisen ympäristön kuin työmarkkinoidenkin tavoittamattomissa. Kieli ja koulunkäynti olivat myös parhaimmat akkultturoivat elementit, jotka loivat konkreettiset mahdollisuudet osallistua uuden yhteiskunnan arkeen ja elämäntapaan. Kielen opetteleminen oli ensimmäinen askel, johon oli pyrittävä varhaisessa vaiheessa. Se mahdollisti tutustumisen uuteen yhteiskuntaan ja sen jäseniin

10.8 Lapset, amerikkalaistamistyön sankarit

Koti- lehti mainitsee Speak English– järjestön, joka pyrki amerikkalaistamaan vanhempia ensimmäisen polven siirtolaisia heidän lastensa kautta. Mielenkiintoista sen toimintamallissa oli lasten merkittävä osuus järjestön toiminnassa. Lapset olivat väylä siirtolaisperheiden sisälle.

”…the children become an invaluable Americanizing influence, gradually acquainting their parents with the customs of the people in their new land, end teaching them to speak and read the English language.” [1]

Järjestöllä oli varsin mielenkiintoinen tapa toimia. Se ”värväsi” kouluissa siirtolaisperheiden poikia ja tyttöjä tärkeän aatteensa levittäjäksi. Lasten opettajat täyttivät lomakkeen, jossa vahvistettiin pyrkimys käyttää englannin kieltä joka tasolla opetustyön puitteissa. Lomakkeen täyttämisen jälkeen koulu sai järjestön sertifikaatin. ”*We speak english*”- nappeja jaettiin kaikille järjestön pienille ja suurille ”työntekijöille”.

> *”The certificate bears the following pledge:”We, the undersigned, believe that in order to be true Americansa we must speak the language of America. We, therefore, pledge ourselves to speak English at school at all times, and at homes as far as possible, and to encourage amd teach others to do the same.”*

Kampanjan kulkuun kuului myös nuorempien sisarten huomioiminen ja erityisesti niiden, jotka ikänsä puolesta aloittaisivat koulun seuraavana vuonna. *”This year, we are asking all Boys and Girl´s secretaries to report the names of the boys and gilrs in their communitis who are to begin school next year.”* Oli tärkeää, että uudet oppilaat osaisivat jo valmiiksi kielen. Tässä kohdin vanhimmat sisarukset voisivat olla auttamassa. *”Another worth while thing that has been accomplished by the Speak English- workers is teaching their little brothers and sisters to speak English before they enter school.”*[1]

Useimmissa tapauksissa siirtolaislapset kehittivät onnistuneen kaksikielisyyden puhuen koulussa englantia ja kotonaan äidinkieltään. Ihanteellisinta olisikin, jos lapsi voisi käyttää tiettyä kieltä tietyn ihmisen kanssa. [2] Tilanteeseen sisältyy silti riski siitä, että lapsi alkaa suosia vierasta kieltä äidinkielen sijaan. Tällöin kotona saatetaan suosia vierasta kieltä äidinkielen sijasta tai koulu ei tue tarpeeksi oppilaan äidinkielen säilymistä, ja vääristynyt monikielisyys kehittyy. Yksilö saattaa omaksua varsin kattavan kielen teknisen käytön muttei kykene käyttämään vierasta kieltä affektiivisessa ilmaisussa. Kuitenkin jos lapsi oppii vieraan kielen tarpeeksi varhaisessa vaiheessa, ja

käyttää sitä vanhempiensa kanssa kommunikoidessaan, kielen affektiivinen käyttö voidaan omaksua. [3]

Toisen siirtolaispolven kohdalla Amerikan suomalaisen yhteisön ja sen järjestöjen oli herättävä uudenlaisen ongelman edessä. Miten saada houkuteltua nuorisoa ja lapsia suomalaisten kulttuuririentoihin ja järjestötoimintaan mukaan, kun amerikkalainen yhteiskunta tuntui tarjoavan paljon mielenkiintoisempia harrasteita?

Nuorten kohdalla sopeutumisprosessiin mukaan tulivat kielen lisäksi nuorisokulttuurin eri muodot kuten pukeutuminen ja vapaa- ajan harrasteet.

> *”Everyone agrees that one of the main functions of the school is to transit important aspects of culture from one generation to another; as such it is a central institution in the process of socialization and enculturation.”* [4]

Kuilu alkoi syventyä vanhempien ja heidän lastensa välillä. Uuden yhteiskunnan imu oli niin voimakas, että voitaisiin puhua tietynlaisesta henkisestä hylkäämisestä, jota vanhemmat varmasti kokivat lapsiensa taholta.

> *”..he is assimilated very rapidly because of his temperament and previous environmental condition. The public schools are rapidly transplanting the American ideals in the old generation as well as the new. Children native born of foreign parentage often do the extreme of changing their names as Lahti becomes “Bay“.*[5]

Lasten nopea amerikkalaistuminen vaikutti kuitenkin saavan ymmärrystä osakseen. Ongelmallisemmaksi saatettiin kokea sopeutumisprosessin voimallisuus ja kiivastahtisuus. Lasten käytöksessä ja ulkoisissa piirteissä, kuten pukeutumisessa, uuden yhteiskunnan vaikutteet olivat nopeasti nähtävissä.

P.G. Hummasti (1990) on tutkinut toisen polven amerikansuomalaisten lapsuuden sosiaalisia muutoksia. Hänen ajatuksensa ovat mielenkiintoisia niiden omakohtaisuuden johdosta; Hummasti on itse kolmannen polven amerikansuomalainen ja hänen vanhempansa toisen polven amerikansuomalaisia. Hummastin mukaan ensimmäinen sukupolvi joutui ikään kuin todistamaan uudenlaisen siirtymän aikaa, jolloin toisen polven amerikansuomalaiset luisuivat pois vanhempiensa luota. Tätä vaihetta kutsuttiin jopa moraalittomuuden uudeksi nousuksi. Nuoriso tuli välinpitämättömäksi vanhoja traditioita kohtaan ja vietti aikaansa epäilyttävällä tavalla. Sukupolvien välillä saattoi vallita myös ristiriita siitä, miten määritellä menestymisen ja tavoittelemisen arvoiset asiat. Suomessa syntynyt siirtolaispolvi koki työn tarjoavan menestystä, sillä useimmiten työn perässähän siirtolainen oli tullut Amerikkaan.[6]

Konfliktit ensimmäisen ja toisen polven välillä olivat varsin yleisiä kansalaisuudesta riippumatta. Mistä nämä konfliktit aiheutuivat? Lapset saivat vaikutteita

amerikkalaisuudesta kaduilta, kaupoista ja elokuvateattereista. Koulu oli merkittävä amerikkalaistaja niille, jotka saivat tilaisuuden käydä koulua. Joidenkin siirtolaisryhmien lapsille työssäkäynti oli kuitenkin koulunkäyntiä yleisempää. Lapset työskentelivät esimerkiksi teollisuudessa, varastoilla, sanomalehtipoikina ja viestinviejinä. Varsinkin raskaampien töiden kohdalla ylikuormittava työ näkyi lasten oksenteluna ja tajunnanmenetyksinä työpäivän päätyttyä. Esimerkiksi Scrantonissa vuoden 1911 puolalaisten perheiden toimeentulosta 35 % oli peräisin lasten tilipusseista. Työssä ei kuitenkaan käyty täysin vastoin tahtoaan vaan velvollisuuden tunteesta kotia ja perhettä kohtaan. Vaikka sukupolvien välinen konfliktiherkkyys olikin universaali ilmiö, löytyi vanhempien asenteissa merkittäviäkin eroja, jotka mahdollisesti muuttivat konfliktien luonnetta. Käytännössä tämä merkitsi erilaisia kieltoja, jotka koskivat koulunkäyntiä, seurustelemista amerikkalaisten kanssa, pukeutumista amerikkalaisittain, englannin puhumista tai englanninkielisen kirjallisuuden säilyttämistä kotona.[7]

11 KOTI- LEHDEN KOHTALO

11.1 Jokaisen Amerikan suomalaisen velvollisuus

Miten päättyi Koti– lehden elinkaari? Koti- lehti oli saanut palautetta lukijoiltaan koko sen olemassaolonsa ajan. Lehden toimitus antoi puolestaan palautetta ja kritiikkiä lukijoilleen ja koko Amerikan suomalaiselle siirtolaiskansalle.

> *”Katsokaa amerikkalaisia, avustajiamme. Eikö teistä tunnu oudolta kun amerikkalaiset koulujen professorit, senaattorit ja muut kirjoittavat Kotiin, avustavat Kotia aineellisesti ja Te, joitten aloitteesta ja joita varten Koti on perustettu katselette syrjästä? Koettakaahan kukin tehdä osanne Kodin levittämisen hyväksi. Mitä hyötyä meillä on painattaa tällaista juhlajulkaisua joka kuukausi, jos sitä ei jokainen Amerikan suomalainen lue. Se on sillä tavalla, mikäli minä asioita ymmärrän, että sellainen Amerikan suomalainen ei ole mies eikä mikään, joka ei tilaa Kotia perheelleen tai itselleen.”* [1]

Vetäytyivätkö suomalaiset tukemasta Kotia? Ajoiko lukuisten amerikkalaisten avustajien läsnäolo suomalaiset tarkkailemaan syrjästä lehden sisältöä ja sen kehityssuuntaa? Oliko Koti-lehden sisältämä sanoma liiaksi kallistunut joko suomalaisuutta tai amerikkalaisuutta ihannoivaan suuntaan?

”Ensiksi toivoisin, että Koti ilmestyisi vähintään viikkolehtenä, sillä nykyisestä koostaan huolimatta lehdestä ei riitä lukemista kokonaisen kuukauden lepohetkiksi.” Lehden levikki ei nähtävästi koskaan kohonnut yli 10 000 tilaajaan. Tämän suuruinen levikki

olisi tarvittu, jotta lehdestä olisi voinut tulla viikkojulkaisu ja sen tulevaisuuteen olisi voitu luottaa. Liian vähäisen tilaajakunnan syyksi nähtiin riittämätön mainonta.

> *”…sen sisältöön olisi saatava myöskin käytännöllisen, jokapäiväisen elämän alallekin sopivaa. Esim. kotitalous- ja käsityöosasto toisi koteihimme jotain uutta. Noissa osastoissa voisimme lapsillemme antaa palasen omaa, suomalaista luomaamme ja saada taas lapsiltamme vastalahjaksi amerikkalaista. Syntyisi täten suomalaisen ja amerikkalaisen välinen terveellinen, lapsia ja vanhempia lähentävä vuorovaikutus.”* [2]

Elokuun numerossa toimitus ilmoitti uuden taloudenhoitajan palkkauksesta, ja hänen taidoistaan olisi lehden tulevaisuus pitkälti riippuvainen.

> *”Me lausumme Mr. Erkkilän tervetulleeksi vastuunalaiseen ja tärkeään tehtäväänsä. Hänen tarmokkuudestaan riippuu suuressa määrässä Kodin vaiheet seuraavina vuosina…Me uskomme, että Mr. Erkkilä on juuri se mies, jota Kotia kustantava yhtiö on etsinyt useita kuukausia.”* [3]

Toimitus jaksoi painostaa tilaajiaan hankkimaan lisää asiamiehiä ja levittämään sanaa lehdestä. Lukijoille ei jäänyt epäselväksi, kuinka vastuullisia he olisivat lehden tekijöiden lisäksi lehden levikin kasvusta ja tunnetuksi tekemisestä.

> *”Teidän ei tarvitse huolehtia muusta kuin siitä, että Kodin levikki nousee ensi tilassa kymmeneen tuhanteen. Tilaa siis Koti itsellesi heti ! Tilaa se ystävällesi! Hanki Kodille joululahjaksi vähintään yksi uusi tilaaja ja hanki se heti! Liity joukkoomme, avustamaan suurta ja jaloa työtämme ! Avusta meitä taistelussa hyvän voitoksi! Näytä että sinä olet oikea Amerikan suomalainen ja oikea amerikkalainen!”*[4]

Toiseksi viimeisessä numerossaan lukijoihin vetoaminen jatkui.

> *”Kodin levittäminen on jokaisen kansalaisemme asia. Jokainen tilaaja hyötyy Kodin tilaajamäärän kohoamisesta.…Rauta on nyt kuumaa. Juuri nyt on toimittava. Jokaisen on toimittava!”*[5]

Mutta kyllä kentältä kuului hyviäkin uutisia.

> *”…St.Lousin kauntin 82 suomalaissyntyisestä koulunopettajattaresta jokaisen ilmoitetaan tilaavan itselleen Kodin. Useat heistä luonnollisesti tulevat kirjoittamaan Kodin palstoilla ja silloin meille tulee paljon kasvatuksellista lukemista.”* [6]

Kasvatuksellisista teksteistä oli nähtävästi ollut pulaa, eikä lehdessä systemaattisesti pidetty yllä kasvatuksellista keskustelua ammattikasvattajien taholta.

> *”Kehittyneimpien naistemme olisi kirjoitettava kasvatuksellisista asioista .Onhan meillä jo joitakin naislääkäreitä ja ainakin yksi naishammaslääkärikin. Heiltä odottavat Kodin lukijat kirjoituksia. Opettajilta ja opettajattarilta odotamme enemmän avustusta Kodin sisältöön.”* [6]

Lehden julkaiseminen viikkojulkaisuna oli taloudellinen kysymys ja kunnianhimoinen päämäärä. Levikin kasvun myötä lehden vuosikerran tilaajahintaa voitaisiin myös alentaa 2 dollarin suuruiseksi. Tällöin lehti maksaisi saman verran kuin muut vastaavat

amerikkalaiset julkaisut. Tämä olisi luonnollisesti lisännyt lehden kilpailukykyä. Vuoden 1924 maaliskuuta pidettiin takarajana lehden kohtalosta päätettäessä. Tällöin pidettäisiin lehteä kustantavan yhtiön vuosikokous Duluthissa. Toimitus ehdotti osakkaille pääoman myymistä 500 amerikansuomalaiselle suhteellisesti jaettuna valtioittain, paikkakunnittain ja ammateittain. Myynti kohdistettaisiin *”kehittyneimmille kansalaisillemme yksin omaa*”. Tarkoituksena oli muodostaa *”henkinen ja aineellinen rengas, jonka avulla kasvatus– ja kehitystyö kansamme hyväksi tulisi tehokkaammaksi.* ”Ilmassa alkoi olla jo pelastusoperaation makua. Alkupääomaksi saatu 10 000 dollarin sijoitus oli juuri ja juuri riittänyt lähes kaksi vuotta. Nyt rahat olivat lopussa eikä lisää tilaajia saatu. [7]

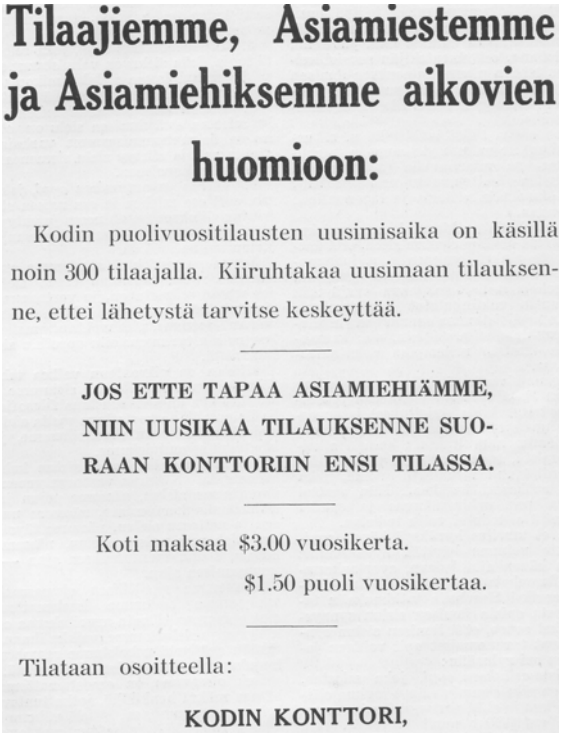

Tilaajiemme, Asiamiestemme ja Asiamiehiksemme aikovien huomioon:

Kodin puolivuositilausten uusimisaika on käsillä noin 300 tilaajalla. Kiiruhtakaa uusimaan tilauksenne, ettei lähetystä tarvitse keskeyttää.

JOS ETTE TAPAA ASIAMIEHIÄMME, NIIN UUSIKAA TILAUKSENNE SUORAAN KONTTORIIN ENSI TILASSA.

Koti maksaa $3.00 vuosikerta.
$1.50 puoli vuosikertaa.

Tilataan osoitteella:

KODIN KONTTORI,

Kuva 4 Koti– lehden viimeisessä numerossa lehden toimitus muistutti lehden tilauksen uusimisesta

Mainosmarkkojen puuttuminen oli yksi suurimmista ongelmista.

> *”Huono aika on lamaannuttavasti vaikuttanut kaikkiin ihmisiin...Epävarmuus liike- elämässä on tehnyt mahdottomaksi ilmoitusten saannin suuremmassa määrässä, varsinkin kun työmme ja lehtemme on ollut aivan kapaloissaan.”* [8]

11.2. Koti- lehden viimeinen numero

Lehden viimeiseksi jäänyt numero ilmestyi tammi- helmikuussa vuonna 1923. Viimeinen numero oli suurimmaksi osaksi englanninkielinen. Kaunokirjalliset ja yleissivistävät kirjoitukset olivat poikkeuksetta englanninkielisiä. Toimituksen terveiset

olivat suomeksi. Kirjoitusvirheen vuoksi toimituksen viesti jäi epäselväksi. *”Meillä on takeita siitä, että Koti tule jatkuvasti ilmestymään Amerikan suomalaisten kasvatuksellisena äänenkannattajana.”* [1] Tarkoittiko toimitus, ettei heillä olisi mitään takeita vaan että heillä olisi takeita Koti– lehden tulevaisuudesta? Lukijoille kyllä annettiin toivoa lehden ilmestymisestä jatkossakin, mutta nyt jos koskaan levikin olisi pitänyt nousta.

> *”Koti-lehti tarvitsee nyt rahaa kuten kaikki muutkin sanomalehdet ja juuri nyt tarvitsemme rahaa kipeästi, sillä aijomme ryhtyä kovaan työhön Kodin levittämiseksi, jossa aluksi tarvitaan melkoisen paljon rahaa.”* [2]

Numerossa toimitus vetosi jälleen kerran lehden lukijoihin ja ystäviin lehden levikin kasvattamiseksi. Toimitus suunnitteli lehden näytenumeroiden jakamista kahden kuukauden ajan. Lisäksi liikkeelle lähtisi kymmenen tuhatta kiertokirjettä, joiden avulla levitettäisiin Kodin mainetta. Tärkeintä olisi saada asiamiehiä kaikille suomalaisseuduille, sekä lisää lukijoita ja tilaajia. Toimitus pyysi kaikkia lukijoita ilmoittamaan, mikäli he olivat tietoisia henkilöistä, jotka ehkä saattaisivat olla halukkaita tilaamaan lehden. Kodin levittäminen oli toden totta jokaisen velvollisuus, niin kuin toimitus asian ilmaisi. Nyt ei enää riittänyt oma toiminta, vaan tarkoitus oli tarkkailla jopa lähiympäristöä uusien tilaajien toivossa. Toimitus lupasi lisää uusia kirjoittajia, sillä mahdollisesti lukijakunta ei ollut tyytyväinen kirjoittajiin. Toimitus kaipasi yleisöltä lisää valokuvia käyttöönsä, sekä naisten aktiivisempaa otetta.

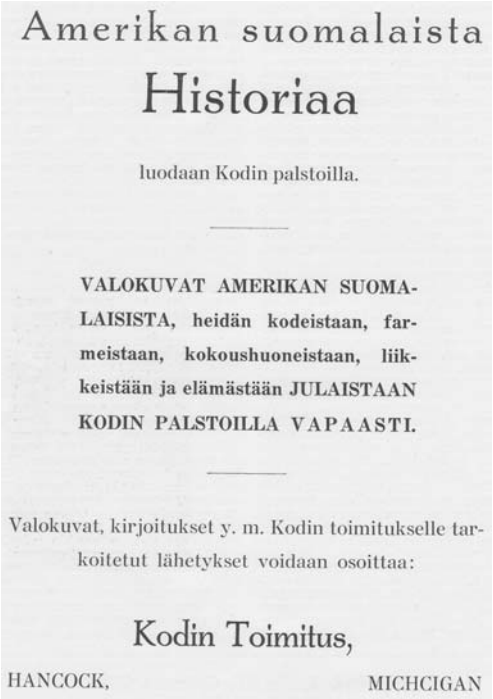
Amerikan suomalaista
Historiaa
luodaan Kodin palstoilla.

VALOKUVAT AMERIKAN SUOMALAISISTA, heidän kodeistaan, farmeistaan, kokoushuoneistaan, liikkeistään ja elämästään JULAISTAAN KODIN PALSTOILLA VAPAASTI.

Valokuvat, kirjoitukset y. m. Kodin toimitukselle tarkoitetut lähetykset voidaan osoittaa:

Kodin Toimitus,
HANCOCK, MICHCIGAN

Kuva 5 Koti- lehti onnistui taltioimaan sivuilleen palan siirtolaisuuden historiaa valokuvin ja kirjoituksin

Lehti mursi puolueettomuutensa muuria ja otti kantaa Suomen ja Venäjän väliseen tilanteeseen. *”Meille ei saa olla sama valloittavatko bolshevikit Suomen tai ei.”* [3] Koti–

lehti pyrki valistamaan Amerikan suomalaisia lukijoitaan, miten taistella bolshevismia vastaan sivistynein keinoin.

> *”Suojele Suomea ja tätä maata bolshevismilta tekemällä aina oikein, antamalla aina arvo toistenkin mielipiteille, sillä toisten mielipiteitten halveksuminen ja ivaaminen on ainoastaan merkki puutteellisuudesta meissä itsessämme.”* [4]

Lehteä perustettaessa sen kannattajat ja perustajajäsenet pursuivat motivaatiota ja päättäväisyyttä. Heillä oli mielessään kuva lehdestä, jolle olisi siirtolaisten keskuudessa valtava tilaus. Nyt haluttiin puolueista, politiikasta ja uskonnosta vapaata lehteä, joka voisi tarjota jotain sivistyksellistä ja kasvattavaa. Koti– lehti voisi olla monen siirtolaisen toteutunut unelma. Lehti oli ainoa lajissaan siirtolaisten keskuudessa julkaistuista kasvatuksellisista aikakausilehdistä ja toisti osaltaan monen siirtolaislehden kohtalon. Levikki jäi pieneksi, vakituista lukijakuntaa ei löytynyt ja lehden elinkaari jäi lyhyeksi. Koti- lehti syntyi suuren tunnekuohun vallitessa, mutta ”sammui” suhteellisen huomaamattomasti lukijoitaan varoittelematta. Ehkäpä 1920– luvun Amerikan suomalainen lukija olisi osannutkin lukea lehdestä merkkejä sen elinkaaren päättymisestä. Toimitus vetosi kiihtyvässä määrin lukijoihinsa kantamaan vastuunsa tästä tärkeästä julkaisusta, jonka tarkoituksena olisi auttaa ja tukea siirtolaisia heidän tärkeissä toimissaan uuden sukupolven kasvattajina ja Amerikan suomalaisina siirtolaisina.

12 LOPUKSI

Tässä tutkimuksessa olen pyrkinyt lähestymään siirtolaisuuden tutkimuksen alkuperäislähteitä ja aikalaiskirjallisuutta. Niiden antama yleiskuva Amerikan suomalaisista ei ole suuresti riidellyt Koti- lehden antaman yleiskuvan kanssa. Kummatkin ovat ainutlaatuisia ja erilaisia tiedonlähteitä, ja pystyvät toimimaan toisiaan täydentävällä tavalla. Lehden tarjoama tieto kertoo tietyn suuntauksen ja tietyn lukijakunnan ajatuksista, ja toimii historiallisessa tutkimuksessa ”aikakauden äänitorvena”. Tällöin Koti- lehti, niin kuin moni muukin siirtolaisten lehti, on täyttänyt tehtävänsä ja toiminut siten, että siirtolaisten mielipiteet ja ajatukset tulevat kuulluksi.

Usein siirtolaislehdistä ja lähinnä sanomalehdistä on tutkittu hyvin samansuuntaisia aiheita, kuten lehden Suomi-kuvaa tiettynä ajanjaksona tai muuten Suomen asemaan liittyviä aiheita. Koti– lehti olisi saattanut tarjota muutakin tietoa kuin kasvatuksellista tai amerikkalaistamiseen liittyvää aineistoa. Lehti sisälsi suhteellisen runsaan määrän kirjoituksia Suomesta ja suomikuvasta Amerikassa.

Lehti halusi poiketa myös puolueettomalla ja aatteen suunnista vapaalla sanomallaan. Siinä mielessä se erosi siirtolaislehdistä, jotka useimmiten olivat sitoutuneita mielipiteiltään. Koska lehteen sai kirjoittaa periaatteessa kuka tahansa, jäi sen aines epätasaiseksi eikä se päässyt omissa pyrkimyksissään kehittymään. Niin kuin aiemmin on todettu, vakituinen toimittajakunta olisi tuottanut määrältään ja laadultaan tasapainoisempaa ainesta lehdelle. Samalla lehden pyrkimykset olisivat päässeet eritavoin kehittymään ja kirkastumaan.

Kirjoitusten joukosta alkoi nousta muutamia aiheita, joita lehti selvästi piti tärkeinä.

> *”Koti tahtoo kasvattaa lukijoitaan henkisen minämme löytämiseen, henkisen omaisuutensa kartuttamiseen, tyytyväiseen ja onnelliseen mielentilaan, jota aina seuraa aineellinenkin hyvinvointi, jos ihminen täyttää elämän ja yhteiskunnan hänelle asettamat velvollisuudet: tekee työtä.”* [1]

Näitä olivat henkisten ominaisuuksien lisäksi naisen aseman korostaminen niin kasvatuksellisesti kuin yhteiskunnallisestikin merkityksellisenä. Lisäksi korostuivat sivistyksen ja uuden tiedon omaksumisen tärkeys. Yhdysvalloissa 1900– luvun alkupuolella aikakauden kasvatusajattelua uudistava suuntaus, reformipedagogiikka, oli ihmisen yksilöllisyyttä ja vapautta korostava liike. Jos Koti– lehti ei onnistunut yksilön kohdalla kasvatuksellisten ohjeiden antajana, voidaan katsoa sen koulutusta ja sivistystä korostavan sanoman palvelleen hyvin ajan amerikkalaisen yhteiskunnan ilmapiiriä ja arvomaailmaa.

Aikakauden kasvatuksellinen suuntaus uskoi kasvatuksen ja koulutuksen olevan avain demokraattisempaan yhteiskuntaan. Kotikasvatuksen saralla nainen vapautettiin miehensä varjosta ja lapsi autoritäärisestä kasvatuksesta. Lapsuus oli yksilöllisen kehityksen ainutkertaista aikaa, jota ei saanut häiritä liiallisella holhoamisella. Koulun katsottiin olevan se paikka, jonka kautta uusi ajattelu kulkeutuisi lasten mukana heidän koteihinsa ja yhteiskuntaan. Ammattikasvattajille ei enää riittänyt pelkkä asiakokonaisuuksien ja opetettavien asioiden hallinta. Vanhempien ja ammattikasvattajien vastuu laajeni ja kasvatuspsykologisen tietouden tarve kasvoi.[2]

Yleissivistävien ja yleistietoutta lisäävien sekä kaunokirjallisten kirjoitusten lukumäärä oli korkea muihin kirjoituksiin nähden. Amerikkalaistamistyöstä lehti kirjoitti loppujen lopuksi vähän ja kiihkottomasti. Amerikan suomalaiset suhtautuivat amerikkalaistamistyöhön varsin viisaasti ja rauhallisesti. Vai halusiko lehti pysytellä erossa aiheesta taatakseen puolueettomuutensa? Amerikan suomalaiselle osoitetut kirjoitukset yllättivät määrältään ja laadultaan. Lehti opasti varsin ponnekkaasti Amerikan suomalaisia kasvamaan täyteen mittaansa uuden maan kansalaisiksi. Tässä kohdin lehden linja oli valistuksellinen ja ohjaava. Se opasti, millainen oli hyvä ja kunnioitettava Amerikan suomalainen. Opastus uuteen rooliin tapahtui tietenkin järkevyyssyistä ja entistä kotimaataan vähääkään aliarvioimatta. Näin Koti– lehti säilytti tässäkin kohdassa puolueettomuutensa. Silloin kun sen tuli ottaa kantaa jossain määrin, se puolusteli kantansa järkevyyssyillä. Olihan ainoastaan järkevää pyrkiä elämään ja toimimaan niin kuin amerikkalainen yhteiskunta haluaa. Ensimmäisen siirtolaispolven lapset olivat jo varsin amerikkalaistuneita, joten ei ollut lainkaan viisasta taistella amerikkalaistumista vastaan.

Yllätyksellistä oli Koti– lehden suhtautuminen lapsiin ja heidän rooliinsa amerikkalaistamistyössä. Kutsuisinkin lapsia amerikkalaistamistyön sankareiksi, sillä niin merkittävässä roolissa he lehden mukaan olivat perheittensä amerikkalaistajina. Lapsiin keskittyivät myös amerikkalaiset järjestöt, jotka käyttivät lapsia vaikutuskanavanaan siirtolaisperheisiin. Koulujärjestelmä mahdollisti siirtolaisperheiden paikallistamisen ja aiemmin mainittu Speak English- järjestö toimi nimenomaan koulun kautta ”värväten” lapsia amerikkalaistamistyöhönsä.

Koska Koti oli ainoa sitoutumaton kasvatuksellisia aiheita käsittelevät aikakausilehti Amerikan suomalaisten keskuudessa, sitä ei voida verrata toiseen samanlaiseen julkaisuun. Amerikan suomalaisuudesta lehti onnistui antamaan täydentävän kuvauksen ja toi luonnollisesti lisää mielenkiintoisia yksityiskohtia omakohtaiseen siirtolaisuuden historian tuntemukseen. Se tarjosi mahdollisuuden tutustua Amerikan suomalaisen

kulttuurin henkiseen tasoon ja sitä ylläpitäviin elementteihin. Se kykeni antamaan syvemmin vastauksen siihen, mihin perustui Amerikan suomalaisen kansallinen itsetunto ja millainen olisi ollut ideaali Amerikan suomalainen. Koti– lehden voidaan sanoa toimineen Amerikan suomalaisten tuntojen tulkkina ja paljastaneen lukijoilleen, miltä tuntui olla Amerikan suomalainen.

Koti- lehti edusti Amerikan suomalaisista ehkä koulutetumpaa ja yhteiskunnallisesti valveutunutta ryhmää. Se selittää myös sen, miksei lehti koskaan saanut kirjoituksia tavallisilta kotiäideiltä, joiden arjen kasvatusongelmat olivat konkreettisia. Ehkä he eivät uskaltautuneet valistuneiden kirjoittajien seuraan kertomaan omista, arkisista kokemuksistaan ja havainnoistaan ”amerikkalaisten lastensa” kasvattajina. Tässä kohdin Koti- lehden edustama kasvatuksellisuus ei voi edustaa kokonaisuudessaan Amerikan suomalaista kasvatuksellista suuntausta ja siirtolaisperheiden tilannetta. Mikä merkitys on Koti- lehden tarjoamalla tiedolla siirtolaisuuden historian tiedollisen uusiutuvuuden kannalta? Tiedollisesti lehti on pystynyt täydentämään aikaisempia tietoja esimerkiksi siirtolaisten ammatillisen sijoittumisen osalta. Lehti kykeni antamaan siirtolaiskansalle kasvot lukuisten valokuvien ansiosta, joita lukijat saivat lehteen lähettää. Henkilövalokuvat nimineen ja ammatteineen antoivat Amerikan suomalaiselle siirtolaiselle konkreettiset kasvot ja olemuksen. Kuvat menestyneistä suomalaisten keksinnöistä, kenkä– ja virvoitusjuomatehtaista loivat uudenlaista kuvaa Amerikan suomalaisista menestyjinä. Muutoinkin yleiskuva Amerikan suomalaisesta oli varsin positiivinen ja itsevarma. Amerikan suomalaiset uskoivat uuden sukupolven korjaavan heidän virheensä ja varttuvan vielä amerikkalaisemmiksi, kuin mihin he itse kykenisivät.

LÄHDEVIITTEET

3 SIIRTOLAISTA VASTASSA KOKONAINEN YHTEISKUNTA

3.1 Yhdysvallat ensimmäisen maailmansodan jälkeen

1 Uuden maailman jättiläinen– Yhdysvaltain historia.1991, s. 356- 363

2 Kero, R 1996.Suureen länteen.s.47- 49: kts. myös Sariola, S. 1982,s.13

3 Miller, W. 1969.Yhdysvaltain historia, s.488-492

3.2 Amerikan lumous saapuu Suomeen

1 Kero, Reino. Suureen länteen. 1996. s.54– 58

2 Kero, Reino. 1996.Suureen länteen; Viborg 31.10.1856.

3 Järnefelt, A. 1899. Suomalaisena Amerikassa. s. 16

3.3 Tieto kulkee kylältä kotiin

1 Kaiponen, Maj- Lis.1985 ; Keijo Virtanen.1988. Atlantin yhteys. s. 455

2 Maitten ja merten takaa. 1986. s. 19

3 s.17

3.4 Siirtolaisuuden syyt

1 Järnefelt,A.1899. Amerikkaan!s..31

2 Järnefelt, Akseli. 1899.Amerikkaan!,s. 11

3 Alanen, Yrjö. 1910. Siirtolaisemme ja Kotimaa. s. 18

4 Järnefelt,A.1899.Amerikkaan!s.11

3.5 Ken hyljää isänmaansa

1 Järnefelt, A. 1899. Amerikkaan. s. 11

2 Alanen, Yrjö.1910.Siirtolaisemme ja Amerikka.s.54

3 Alanen, Yrjö. 1910. Siirtolaisemme ja Amerikka.s.59

4 SIIRTOLAISKANSAN TUNTOJEN TULKIT

4.1 Amerikan suomalainen kirjallisuus, sanoma– ja aikakausilehdet

1 Salminen, Esko. 1992.Suomen kuva Suuressa lännessä.17

2 Koti- lehti. 1922. Maaliskuu.s.26

3 Koti- lehti. 1922.Huhtikuu.s.17

4 Eugene,Van Cleef. The Finn in America,1918.s.24

5 Wargelin, John.1972. The americanization of the Finns,.s.124

6 Pilli, A. 1983. Suomen Siirtolaisuuden historia 3.s.106

4.2 Koti– aikakausilehti, siirtolaiskansan kasvatuksellinen julkaisu

1 Koti- lehti.1922. Joulukuuu.s.55

2 Koti-lehti.1922.Elokuu,takakansi.

3 Koti-lehti.1922.Huhtikuu.s.19.

4 Koti– lehti. 1922. Maaliskuu.s.23

5 Koti– Home. 1922. Näytenumero. s. 9- 13.

4.3 Koti jokaiseen Amerikan suomalaiseen kotiin !

1 Koti- lehti.1922. Maaliskuu.s.55

2 Koti- lehti. 1922.Huhtikuu.s.10

3 Koti- lehti. 1922. Huhtikuu.s.19

4 Koti- lehti. 1922. Maaliskuu.s.29

5 Koti- lehti. 1922. Kesäkuu.s.11

6 Koti- lehti.1922. Huhtikuu .s. 20, 21

4.4 Mitä kertoo lehden näytenumero?

1 Koti-lehti.Näytenumero.1922.s.1

2.s.3-5

3 s.38

4 s.40

5.s.9

5. KASVU UUDEN MAAN KANSALAISEKSI

5.1 Yhteiskunta ja muukalaisuus

1 Kristeva, Julia.1988.Muukalaisia itsellemme. s.15.

2 Liebkind, K. Me ja muukalaiset. 1988.s.33; Dahlström, E. Identitet och minoritet.1971.

5.2 Erilaiset sopeutumisprosessit

1 Liebkind,Karmela.1988. Me ja muukalaiset. s.49 ; Lange & Westin 1981

2 Gordon, M.M.1964.Assimilation in American life.s.65; Rose, A.1956.s.557-8

3 Liebkind, Karmela.1988.s. 40– 50 ; Teske & Nelson 1974

4 Gordon,M.M.1964.Assimilationin American life.s.65; Brewton,B.1951.s.217

5 Liebkind,Karmela.1979.The social psyhcology of minority identity. s.22

6 Berry,J.W., Poortinga,S. & Dasen, P. R. 1992.s.306- 307

7 Gordon,M.M.1964.s.68; Bernard,W.S.1956.s.93-4

8 Berry, J. W.,Poortinga, S.& Dasen,P.R.1992.s. 306-307.

9 Gordon,M.M. Assimilation in American life.1964.s.85,130– 131,158.

5.3 Vain muutaman taalarin tähden

1 Wargelin, John.1924. s. 69- 93

2 Koti- lehti. 1922.Näytenumero.s.31– 34

3 Koti-lehti.1922.Joulunumero.s.52– 53,33

4 Koti-lehti. 1922. Toukokuu, s.46– 48

5 Koti- lehti.1923.Tammikuu. s.69, 87

5.4 ”Farmaamisessa” Amerikan suomalaisten tulevaisuus

1 Wargelin, John. 1924. The Americanization of the finns.s. 70

2 Kero, Reino. Suureen länteen.1996.s.150- 157

3 Koti- lehti. 1922.Joulukuu,s..37

4 Koti- lehti.1922. Huhtikuu. s. 25- 265.3

6 SUOMALAISET LUMOAVASSA LÄNNESSÄ

6.1Herra X saapuu saarelle

1 Miller,William.1969.Yhdysvaltain historia.s.470– 474

2 Gordon, M. M. 1964.Assimilation in American life.s.100– 101; Berkson,op. cit.,s.59.

3 Hartmann,E.G.1948.The movement to americanize the immigrant.s.269

4 Erikson, Erik H.1982.Lapsuus ja yhteiskunta.s.269

5 Hothersall. History of psychology.1995.s. 419; Bass.1990.s. 91

6 Hothersall.1995.s.420; Goddard,H.1917, s.252

6.2 Etnisyyden ja etnisen ryhmän problematiikka

1 New Identities in Europe. Ed. Liebkind, K 1989.26,28; McKay,1982,400,

2 Berry, John, Poortinga,Y.,Segall,M. & Dasen,P. 1992. Cross- cultural psychology.s.293,294

3 Liebkind, K. Me ja muukalaiset.s.37 ; Dasdamirov. 1977.

4 Berry,J.,Poortinga,Y.,Segall & Dasen,P.1992.s.294

5 Berry,J. , Poortinga,Y., Segall,M, & Dasen,P.1992. Cross- Cultural Psychology. 292– 295

6 Liebkind,Karmela.1988.Me ja muukalaiset.s.56 ; Billig 1976,266

7 Berry, John., Poortinga,M.,Segall, M. & Dasen, P.1992. Cross-cultural psychology.292– 295

8 Tajfel,Henri & Fraser, Colin. 1978.Introducing social psychology.Tajfel, H. 405 ; Freud.1922,3.

6.3 Suomalaisuus Koti– lehden näkökulmasta

1 Koti-lehti.1922. Heinäkuu.s.6

2 Olin-Fahle,A.H.1983.s.33– 34

4 Koti- lehti.1922.Näytenumero, s. 24

5 Koti-lehti. 1922. Kesäkuu.s.31

6 Koti– lehti.1922.Elokuu,s.34, 35

7 Koti– lehti.1922.Syyskuu.s.7

8 Koti-lehti.1922.Heinäkuu.s.4.

9 Koti– lehti.1922.Kesäkuu.s.50

10 Koti– lehti.1922.Toukokuu.s.2– 3

7 AURA SYVÄÄN, AJATUS KORKEALLE

7.1 Yksilö– ja ryhmäidentiteetti

1 Liebkind, Karmela. 1988. s.66,67

2 Liebkind, Karmela.1988.s.66,67 ; Lange & Westin 1981.

3 Liebkind,K. 1989.s.32 ;Hewstone and Brown,1986.

4 Liebkind,k. 1989 s.30; Wilder, 1986.

5 Liebkind, K. 1989,s.36 ; Lemaine et al.1978.Lange and Westin,1985.

6 Liebkind,K.1989.s.33 ; Allen ei al,1983

7 Erikson,E.H.1982.s.279

8 Liebkind, Karmela. 1979.The social psychology of minority identity.60, 61

7.2 Sosiaalisen liikkuvuuden merkitys identiteettikehitykselle

1 Liebkind, Karmela.1979.The social psychology of minority.60 ; Tajfel,H. 1974.

2 Berry,J.W.,Poortinga,S.& Dasen,P.R.1992.

3 Liebkind, Karmela.1979.The social psychology…s.63,64

4 Liebkind, K. 1979.s.69.; Hui.1982.

7.3 Amerikan suomalaiset ja koulutusmyönteisyys

1 Koti-lehti.1922.Kesäkuu.s.16

2 Maitten ja merten takaa.1986.s.19

3 Koti- lehti.1922. Maaliskuu.s.2-5

7.3.1 Suomalainen koulutusjärjestelmä

1 Tervehdys Suomelle. New Yorkin Uutisten erikoisjulkaisu.1920. Wargelin,John,s. 16-17

2 Wargelin, John. A. M. Americanization of the Finns. 1924.s.108– 1117.

7.4 Järjestöaktiivisuus Amerikan suomalaisen kulttuurin tärkeä elementti

1 Alanen,Y. Siirtolaisemme ja kotimaa.1910,s.5

2 Koti–lehti.1922.Toukokuu,s.32

3 Suomen siirtolaisuuden historia 3.1986.s,18

4 Gordon, M. M.1964.s.106 ; Cf.Berkson, op.cit., Chapter 2

7.4.1 Siirtolaisten yhdistykset

1 Engelberg,R.1944.Suomi ja Amerikan suomalaiset,s.208– 209

2 Koti-lehti.1922. Kesäkuu,s.44,46

3 Ilmonen, S. Amerikan suomalaisten sivistyshistoria. edellinen osa. s. 104– 106

4 Koti- lehti.1922. Kesäkuu.s.45

8 SIIRTOLAISEN HENGEN RAVINTOA

8.1 Poliittinen ”harhakäyttäytyminen”

1 Sariola, Sakari. 1982. Amerikan kultalaan.s.118

2 Miller, W.1969. Yhdysvaltain historia.

8.2 Amerikan suomalainen sosialismi

1 Koti- lehti.1922. Heinäkuu.s.46.

2 Kostiainen, Auvo.1986.Suomen siirtolaisuuden historia 3.s.27

3 Alanen, Yrjö.1910. Siirtolaisemme ja Kotimaa. s. 64

4 Sariola, Sakari.1982. Amerikan kultalaan. s. 130

5 Kero, Kostiainen & Virtanen. 1997. Uuden maailman jättiläinen .s. 345– 347

8.2.1 Sosialismi – sopiva harrastus ?

1 Sariola, Sakari. 1982. Amerikan kultalaan. s. 133– 134

2 Kristeva, Julia. 1988. Muukalaisia itsellemme. s. 18

8.3 Amerikan suomalaisten suhtautuminen juoppouden tahraan eli onko kapakoitsija ihminen?

1 Koti- lehti.1922.Syyskuu.s.26,27

2 Koti-lehti.1922.Heinäk.s.12

3 Alanen, Yrjö. 1910. Siirtolaisemme ja Kotimaa.s.63

4 Koti-lehti.1922.Elokuu.s.54

5 Kostiainen, Auvo (toim.)(1994).Historian vähemmistöt.s.138

6 Ilmonen, Santeri. 1931. Amerikan suomalainen sivistyshistoria. edell. osa. s. 30–35

7 Suomen siirtolaisuuden historia. 1986. Kostiainen, Auvo. Amerikansuomalainen raittiusliike: Taistelu viinan kauhistusta vastaan. 1983.s.62– 73

8.4 Luterilainen perintö siirtolaisen matkassa

1 Wargelin, John A. M..1924. Americanization of the Finns..s.129

2 s.129

3 Kero, Reino. 1997.Suomalaisina Pohjois- Amerikassa .s. 30

4 Ilmonen, S.1931. Amerikan Suomalainen Sivistyshistoria.s.11–17

5 Suomen siirtolaisuuden historia. 1986.s. 19– 20 ; Niemi, John, T.1960. The Finnish Lutheran Book Concern 1900– 1905. Univ. of Michigan

6 Kero, Reino. 1997. Suomalaisina Pohjois- Amerikassa. s. 49,50

9 KOTI- TUO KAUNIS NIMI

9.1 Koti– lehden tarkastelua tutkimuskysymysten valossa

1 Koti– lehti. 1922.Syyskuu, s. 27

9.2 Taistelu siirtolaisten henkisen kasvun puolesta

1 Koti– lehti. 1922. Kesäkuu, s.16

2 Koti– lehti.1922, Joulukuu,s.37

3 Koti– lehti. 1923. Tammikuu, s.38

4 Koti– lehti. 1922. Kesäkuu, s. 13,14

5 Koti–lehti.1922. Joulukuu,s.39

6 Koti– lehti. 1922.Näytenumero, s. 42,43

9.3 Ajatuksia amerikkalaistamistyöstä

1 Koti– lehti. 1922. Kesäkuu, s. 14

2 Koti– lehti. 1922. Syyskuu, s. 20,21

3 Gordon,M.M.1964.Assimilation in American life.s.107

9.4 Amerikan suomalainen, esimerkillinen siirtolainen

1 Koti– lehti. 1922. Maaliskuu, s.25

2 Koti-lehti.1922.Kesäkuu.s.32

3 Koti-lehti 1922.Näytenumero.s.24

4 Hartmann,E.G.1948.s.272,273

5 Kristeva, Julia. 1988. Muukalaisia itsellemme. s 32

6 Koti- lehti.1922.Kesäkuu.s.30

9.5 Vapauden hinta

1 Koti-lehti.1922.Syyskuu.s.52

2 Koti-lehti.1922. Syyskuu.s.31

3 Koti-lehti.1922.Syyskuu.s.53

4 Koti-lehti.1922.Syyskuu.s.31

5 Koti– lehti. 1923.Tammikuu.s.39, 41

10 MINNE OVAT LAPSEMME JOUTUNEET?

10.2 Herää sinä sisar, vaimo ja tytär!

1 Koti– lehti. 1922.Heinäkuu, s. 37

2 Koti– lehti. 1922. Maaliskuu, s. 61

3 Koti- lehti.1922. Heinäkuu, s. 38

4 Koti-lehti. 1922.Heinäkuu.s. 36– 40

5 Koti– lehti. 1922. Maaliskuu, s. 26

10.3 Kehitys, oppi ja järjen käyttö

1 Koti-lehti. 1922. Joulukuu.s.45

2 Koti– lehti 1922.Heinäkuu, s. 31

3 Koti-lehti. Näytenumero. 1922. s.42– 43

4. Koti- lehti. 1922. Heinäkuu, s. 31

5 Koti– lehti 1922. Heinäkuu, s. 14– 16

6 Koti-lehti. 1922.Syyskuu, s. 42

7 Koti-lehti. 1922. Heinäkuu.s.38

8 Koti– lehti. 1922. Heinäkuu, s.30

9 Koti- lehti.1922. Kesäkuu, s.23

10 Koti– lehti. 1922. Kesäkuu, s.21

11 Koti-lehti. 1922. Kesäkuu, s. 21,22

12 Koti-lehti.1922.Syyskuu,s.27

13 Koti-lehti.1922.Syyskuu,s.28

14 Koti-lehti. 1922. Heinäkuu, s.28

10.4 Suomalaiset vanhemmat ja heidän amerikkalaiset lapsensa

1 Barney Buel, E.C.. 1928.Yhdysvaltain käsikirja. s. 17

2 Tähtinen, J. 1992. Miten kasvattaa pikkulapsia? s. 109,110

3 s.105– 108

4 Soininen, M.1945. Yleinen kasvatusoppi. s. 94

10.5 Kasvatus amerikkalaisittain

1 Dewey, J. 1957.Koulu ja yhteiskunta.s.14

2 Erikson, E.H.1982.Lapsuus ja yhteiskunta.s.280

3 Dewey, J.1957.Koulu ja yhteiskunta.s.7

4 Iisalo, Taimo. 1988.Kouluopetuksen vaiheita. s. 211- 215

5 Tervehdys Suomelle.1920.New Yorkin Uutisten erikoisjulkaisu. John Wargelin. s. 16– 17

10.6 Kasvatusvastuun uusi jako

1 Koti– lehti. 1922.Heinäkuu, s. 31,32

2 Koti– lehti. 1922. Kesäkuu, s. 12– 14

3 Koti- lehti.1922. Näytenumero, s..5

4 Koti– lehti. 1922. Kesäkuu,s.12- 13

10.7 Siirtolaisperhe ja ulkoinen todellisuus

1Berger,Peter.,L, Luckmann, Thomas.1994.Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen. s72, 73

2 Alanen., Yrjö. 1910. Siirtolaisemme ja Kotimaa.s.65

3 Koti-lehti.1922.Syyskuu.s.9

4 Tajfel, Henri & Fraser, Colin. 1978. Introducing social psychology.387,388 ; Lieberson.1965,1970.

5 Erikson, E. H. 1982.s.272

10.8 Lapset, amerikkalaistamistyön sankarit

1 Koti-lehti.1922. Syyskuu.s.9–13

2 Vuorenkoski, Lauri. 2000.Childhood between two countries.s.26;Grammont´s principle, Ronjat 1913.

3 Vuorenkoski, Lauri. 2000.s.26 ; Hansegård,1979.

4 Koti-lehti.1922.Syyskuu.s.10,11

5 Koti– lehti. 1922.Heinäkuu.s.13

6 P. G. Hummasti.1990.Children and social chenge ; thoughts in the second generation of the finnish americans

7 Historian vähemmistöt. Kostiainen, A.(toim.) 1994. Walaszek,A..s.106

11 KOTI– LEHDEN KOHTALO

11.1 Jokaisen Amerikan suomalaisen velvollisuus

1 Koti-lehti.1922.Elokuu. s. 46

2 Koti-lehti.1922.Joulukuu.s.56

3 Koti-lehti.1922.Elokuu. s. 26

4 Koti-lehti.1922.Syyskuu. s. 25

5 Koti-lehti.1922.Joulukuu. s. 43

6 Koti-lehti.1922.Joulukuu.s.60

7 Koti- lehti.1923.nro. 11–12.s.52– 53

8 Koti-lehti.1922.Elokuu.s.26

11.2 Koti– lehden viimeinen numero

1 Koti– lehti. 1922.Tammi-helmikuu,s.22

2 s.22

3 s. 32

4 s.33

12 LOPUKSI

1 Koti– lehti. 1922. Kesäkuu, s.14

2 Iisalo, Taimo. 1988.Kouluopetuksen vaiheita s. 203- 215

LÄHDELUETTELO

Aikakausilehdet

Koti- lehti. (1922–1923). The American Publishing company. Hancock, Michigan. Suomalais- Luterilaisen Kustannusliikkeen Kirjapaino.

Tutkimuskirjallisuus

Aavan meren tuolla puolen (1996).Tutkielmia siirtolaishistoriasta.. Turun Yliopiston historian laitos. Julkaisuja n: o 36. Turku; Painotalo Gillot Oy.

Alanen, Yrjö. (1910). Siirtolaisemme ja Kotimaa. Kansanvalistusseura, Helsinki.

Berger, Peter, L. & Thomas, Luckmann.(1994). Vesa Raiskila (toim. & suoment.) Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen: tiedonsosiologinen tutkielma.. Gaudeamus, Helsinki.

Berry, W. John, Ype H.Poortinga,Ype, H., Segall,H. Marshall & Dasen, Pierre R. (1992). Cross- Cultural Psychology: Research and applications. Cambridge University Press, New York.

Cohen, Louis & Lawrence, Manion.(1994). Research methods in education. Biddles Ltd,Guilford and King´s Lynn, Great Britain.

Elio, Keijo. (1977).Kasvatuksen historia tutkimuskohteena: Research reports n:o 56. Department of education, Jyväskylä.

Erikson, Erik.H.(1982). Lapsuus ja yhteiskunta. K.J.Gummerus Osakeyhtiön kirjapaino, Jyväskylä.

Gordon, M. Milton.(1964).Assimilation in American life: The role of race, religion and national origins. Oxford University Press, New York.

Hartmann, Edward George.(1948).The Movement to Americanize the Immigrant. Columbia University Press, New York.

Hothersall, David. (1995). History of psychology. McGraw– Hill, New York.

Iisalo, Taimo. (1977).Menneisyyden kasvatuksen tutkimus. Helsingin yliopiston kasvatustieteiden laitos, Helsinki.

Ilmonen, Santeri. (1931).Amerikan suomalainen sivistyshistoria. Edellinen osa. Suomen Luterilaisen Kustannusliikkeen Kirjapaino, Hancock, Michigan.

Ilmonen, Santeri. (1931).Amerikan suomalainen sivistyshistoria. Jälkimmäinen osa. Suomen Luterilaisen Kustannusliikkeen Kirjapaino, Michigan.

Järnefelt, Akseli.(1899). Amerikkaan. Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsinki.

Kero, Reino. (1996). Suureen länteen– siirtolaisuus Suomesta Pohjois-Amerikkaan: Suomalaisen siirtolaisuuden historia 1. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Kero, Reino.(1997).Suomalaisina Pohjois-Amerikassa

-siirtolaiselämää Yhdysvalloissa ja Kanadassa. 3: Suomalaisen siirtolaisuuden historia 2. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.

Kero, Reino. (1976).Suuren lännen suomalaiset. Otava, Helsinki.

Kero, R., A. Kostiainen & K. Virtanen (1991). Uuden maailman jättiläinen: Yhdysvaltain historia. Kustannusosakeyhtiö Otavan painolaitokset, Keuruu.

Kostiainen, A. & A. Pilli.(1983).Suomen siirtolaisuuden historia osa 3: Aatteellinen toiminta. Julkaisuja no:12. Turun yliopiston historian laitos, Turku.

Kostiainen, Auvo (toim.) (1994) Historian vähemmistöt. Turun historiallinen yhdistys, Turku.

Kuparinen, Eero (toim.) (1986). Maitten ja merten takaa: Vuosisata suomalaisia siirtolaiskirjeitä. Turun Historiallinen Yhdistys. Ekenäs Tryckeri Aktiebolag, Tammisaari.

Kristeva, Julia. (1988). Muukalaisia itsellemme. Monica Heyum Agency, Tukholma.

Liebkind, Karmela.(1977). The development of social identity in acculturation: Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian laitoksen tutkimuksia. Helsingin yliopiston monistuspalvelu Offset, Helsinki.

Liebkind, Karmela.(1979). The social psycholoy of minority identity: Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian laitoksen tutkimuksiaHelsingin yliopiston monistuspalvelu, Offset, Helsinki.

Liebkind, Karmela. (1988).Me ja muukalaiset: Ryhmärajat ihmisten suhteissa. Painokaari Oy, Helsinki.

Liebkind, Karmela.(Eds.)(1989). New identities in Europa: Immigrant ancestry and the ethnic identity of youth. Billig& Sons Ltd. Worcester, Great Britain.

Miller, William. (1969). Yhdysvaltain historia. Wsoy, Porvoo.

Olin- Fahle, Anja Hellikki. (1983). Finnhill: Persistance of ethnicity in urban America. Department on antropology in New York City, New York.

Renvall, Pentti.(1965).Nykyajan historian tutkimus. Wsoy, Helsinki.

Salminen, Esko. (1992). Suomen kuva Suuressa Lännessä. Otava, Keuruu.

Soininen, Mikael. (1945).Yleinen kasvatusoppi. Kustannusosakeyhtiö Otavan kirjapaino, Helsinki.

Tajfel, Henry & Colin, Fraser. (Eds.) (1978). Introducing social psychology. Penguin Education, England.

Tervehdys Suomelle ! (1920). New Yorkin Uutisten Kirjapaino. Brooklyn, New York

Tähtinen, Juhani. (1992).Miten kasvattaa pikkulapsia. Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunta julkaisusarja A: 157. Turun yliopiston offsetpaino, Turku.

Tähtinen, Juhani. (1993).Askel menneisyyteen: Näkökulmia historialliseen tutkimukseen. Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen julkaisuja A: 14. Painosalama Oy, Turku.

Van Cleef, Eugene. (1918). The Finn in America. The Finnish Daily Publishing Company, Duluth, Minnesota.

Vuorenkoski, Lauri.(2000).Childhood between two countries. Oulu University Press, Oulu.

Virtanen, K., A. Pilli & A. Kostiainen. (1986).Suomen siirtolaisuuden historia: Osa 3: Sopeutuminen, kulttuuritoiminta ja paluumuutto: Julkaisuja no 16. Turun yliopiston historian laitos. Painosalama Oy, Turku.

Wargelin, John,A.M.(1924). Americanization of the Finns. The Finnish Lutheran Book Concern, Hancock, Michigan.